

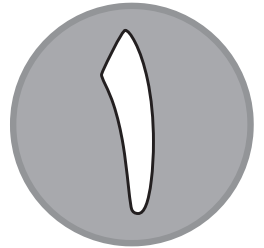

دفترچه شماره (۱)

صبح جمعه

۱۴۰۳/۱۱/۲۶

آزمون ۲۶ بهمن ماه ۱۴۰۳

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

ساعت ۸ تا ۹:۳۰ صبح ۹۰ سؤال (۶۵ سؤال اجباری + ۲۵ سؤال اختیاری)

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده ترازوی به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	
ریاضی و آمار	۶	۴	۳	۲	۱	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
علوم و فنون ادبی	۶	۵	۳	۲	۱	
جامعه‌شناسی	۸	۷	۵	۲	۱	
روان‌شناسی	۷	۵	۴	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	ریاضی و آمار (۳)	۱۰	۱	۱۰	۱۵
۲	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	ریاضی و آمار (۳)	۵	۱۱	۱۵	۵
۳	اجباری	ریاضی و آمار (۱)	۱۰	۱۶	۲۵	۱۵
۴	اجباری	علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)	۲۰	۲۶	۴۵	۲۰
۵	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	علوم و فنون ادبی (۳)	۱۰	۴۶	۵۵	۱۰
۶	اجباری	جامعه‌شناسی (۳)	۱۰	۵۶	۶۵	۱۰
	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	جامعه‌شناسی (۳)	۵	۶۶	۷۰	
۸	انتخابی (زوج درس)	جامعه‌شناسی (۱)	۵	۷۱	۷۵	۵
		جامعه‌شناسی (۲)	۵	۷۶	۸۰	
۹	اجباری	روان‌شناسی	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰

فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز

برای مشاهده فیلم‌ها در سایت کانون، کد روبه‌رو را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید.

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، هادی پولادی، محمد ابراهیم توزنده جانی، احمد حسن زاده فرد، محمد حمیدی، رضا خانباثانی، میثم خشنودی، پیمان طیار، سعید عزیزخانی، علی قهرمان زاده، مهرداد مهربان
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، امیرحسین اشتیری، محسن اصغری، عزیز الیاسی پور، سعید جعفری، رضا رنجبری، سید علیرضا علویان، مجتبی فرهادی، مهرداد مشایخی، محمد مشهدبان، یاسین مهدیان، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	ریحانه امینی، آرزتا بیدقی، فاطمه رضائیان، یاسین ساعدی، مریم خسروی دهنوی، فاطمه صفری، فاطمه قریبیان، سمیه محمدی مصیری، سید آرش مرتضائی فر، محمد مهدی یعقوبی
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، محمد حبیبی، فاطمه عبدالوند، عادلہ علیرضایی مقدم، محمد عرفان فرهادی
عربی زبان قرآن	ولی برجی، عمار تاجبخش، محمد رضا سوری، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قائدامینی، مرتضی کاظم شیرودی، محمدعلی کاظمی نصرآبادی، محمد کرمی‌نیا، روح‌الله گلشن، سید محمدعلی مرتضوی
تاریخ و جغرافیا	محمد ابوالحسنی، علیرضا پدرام، مریم خسروی دهنوی، مهشید رستمی ریک، فاطمه سخایی، حسین سهرابی، تابان صیقلی، حبیبه محبی، محمد مهدی یعقوبی
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، جواد پاکدل، عرفان دهدشنییا، پرگل رحیمی، موسی سپاهی، حمید سودیان، محمد کرمی‌نیا، علی معزی، فیروز نژادنجف
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی، مهدی کاردان

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمد ابراهیم توزنده جانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، آروین حسینی، علی مرشد	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی نژاد	سپیده فتح‌اللهی، سید آرش مرتضائی فر	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	سید آرش مرتضائی فر	سید آرش مرتضائی فر	مریم خسروی دهنوی	سجاد حقیقی پور
روان‌شناسی	محمد حبیبی	محمد حبیبی	حسین سهرابی	محمد صدرا پنجه پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	محمد مهدی یعقوبی	محمد مهدی یعقوبی	تابان صیقلی	عطیه محلوچی
فلسفه و منطق	سیده سمیرا معروف	علیرضا نصیری	فرهاد علی نژاد، امیرمحمد قلعه‌کاهی، ایمان کلاته‌عربی	سوگند بیگلری
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	سپیده فتح‌اللهی، مریم خسروی دهنوی	سجاد حقیقی پور

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

سؤالاتی که با نشانگر **نهایی** مشخص شده‌اند، مشابه سؤالات امتحانات نهایی هستند. با تمرین این دسته از سؤالات می‌توانید در امتحانات نهایی عملکرد بهتری داشته باشید.

دنباله‌های حسابی
صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۳)

۱- **نهایت** جمله عمومی دنباله حسابی $\frac{1}{3}, 1, \frac{5}{3}, \dots$ کدام است؟

$$a_n = \frac{2}{3}n - \frac{1}{3} \quad (2)$$

$$a_n = \frac{2}{3}n + \frac{1}{3} \quad (1)$$

$$a_n = \frac{1}{3}n - 1 \quad (4)$$

$$a_n = \frac{1}{3}n + \frac{2}{3} \quad (3)$$

۲- در یک دنباله حسابی، مجموع جملات دوم و ششم ۱۹ و مجموع جملات اول و پنجم برابر ۱۴ است. جمله یازدهم کدام است؟

$$27 \quad (2)$$

$$28 \quad (1)$$

$$30 \quad (4)$$

$$29 \quad (3)$$

۳- **نهایت** در یک دنباله حسابی، اگر جمله سوم ۳ برابر جمله نهم باشد، جمله نهم چند برابر جمله پنجم است؟

$$-\frac{3}{7} \quad (2)$$

$$\frac{3}{7} \quad (1)$$

$$-\frac{19}{15} \quad (4)$$

$$\frac{19}{15} \quad (3)$$

۴- چه تعداد از رابطه‌های بازگشتی زیر، دنباله حسابی هستند؟

الف) $a_{n+1} = \frac{1}{a_n}, a_1 = 2$

ب) $a_{n+1} = a_n + 5, a_1 = -1$

ج) $a_{n+1} = 5a_n + 1, a_1 = -1$

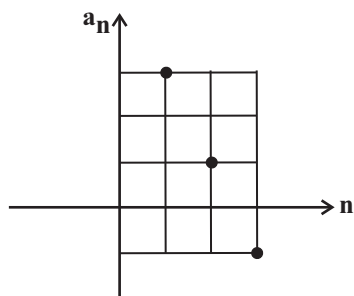
د) عدد ثابت $a_{n+1} - a_n = n, a_1 = k$

$$2 \quad (2)$$

$$1 \quad (1)$$

$$4 \quad (4)$$

$$3 \quad (3)$$

۵- اگر نمودار روبه‌رو مربوط به یک دنباله حسابی باشد، جمله چندم، ۵ برابر جمله دهم است؟

$$40 \quad (1)$$

$$39 \quad (2)$$

$$30 \quad (3)$$

$$50 \quad (4)$$

محل انجام محاسبات

۶- نهایی اعداد $4x+8$ و $2x$ و $x+6$ به ترتیب سه جمله متوالی دنباله حسابی هستند. جمله بیستم آن کدام است؟ ($x+6$ جمله اول است).

(۱) -380 (۲) -385

(۳) -388 (۴) -387

۷- در یک دنباله حسابی، مجموع هشت جمله اول برابر 400 و مجموع ده جمله اول برابر 660 می باشد. واسطه حسابی بین جملات ششم و سیزدهم این

دنباله کدام است؟

(۱) 40 (۲) 80

(۳) 130 (۴) 260

۸- رابطه مربوط به مجموع n جمله اول دنباله حسابی $a, b, \dots$ به صورت $S_n = 2n^2 + kn + 2m - 3$ است. مقدار $\frac{k+2m}{a-3}$ کدام است؟

(۱) 2 (۲) 1

(۳) $\frac{5}{3}$ (۴) $\frac{4}{3}$

۹- حاصل $A = \frac{1}{2} + \frac{11}{10} + \frac{17}{10} + \dots + \frac{59}{10}$ کدام است؟

(۱) 8 (۲) 16

(۳) 32 (۴) 64

۱۰- مجموع 40 عدد طبیعی، متوالی بخش پذیر بر 4 که تشکیل دنباله حسابی می دهند و بزرگترین آن ها 204 باشد، کدام است؟

(۱) 8160 (۲) 5040

(۳) 3268 (۴) 2040

محل انجام محاسبات

دنباله‌های هندسی

صفحه‌های ۷۳ تا ۸۵

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۳) - پیش‌روی سریع‌تر

۱۱- جمله عمومی یک دنباله هندسی به صورت $a_n = \frac{2}{3^n}$ است. مجموع قدر نسبت دنباله و جمله اول دنباله کدام است؟

- ۱ (۱) $\frac{5}{3}$ (۲) $\frac{2}{3}$ (۳) ۲ (۴)

۱۲- ضابطه بازگشتی دنباله هندسی $1, 3, 9, \dots$ کدام است؟

- (۱) $\begin{cases} a_1 = 1 \\ a_{n+1} = \frac{1}{3}a_n \end{cases}$ (۲) $\begin{cases} a_1 = 1 \\ a_{n+1} = 3a_n \end{cases}$ (۳) $\begin{cases} a_1 = 3 \\ a_{n+1} = 3a_n \end{cases}$ (۴) $\begin{cases} a_1 = 3 \\ a_{n+1} = \frac{1}{3}a_n \end{cases}$

۱۳- اگر $a, x-2, x, x+1, b$ به همین ترتیب جملات متوالی دنباله هندسی باشند، مقدار $\frac{a \times b}{x}$ کدام است؟ (a جمله اول است).

- ۲ (۱) -۲ (۲) -۳ (۳) -۶ (۴) -۸

۱۴- اگر در یک دنباله هندسی افزایشی جمله ششم، ۴ برابر جمله دوم باشد، چند واسطه هندسی بین دو جمله ۳۲ و ۲ از این دنباله وجود دارد؟

- ۶ (۱) ۵ (۲) ۷ (۳) ۸ (۴)

۱۵- در یک دنباله هندسی، با جمله اول ۲۲۴ و نسبت مشترک $\frac{1}{4}$ ، جمله n ام برابر ۷ می‌باشد. مجموع جملات این دنباله از ۲۲۴ تا عدد ۷ و خود این

اعداد کدام است؟

- ۳۶۹ (۱) ۴۲۰ (۲) ۴۴۱ (۳) ۴۵۸ (۴)

محل انجام محاسبات

کار با داده‌های آماری
نمایش داده‌ها
صفحه‌های ۷۱ تا ۱۱۷

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۱)

۱۶- کدام گزینه نادرست است؟

(۱) نام‌ها، برجسب‌ها و گروه‌ها جزء مقیاس اسمی هستند.

(۲) مقیاس ترتیبی با استفاده از الفاظ علاوه بر ایجاد تفکیک بین اشیاء یا افراد ارجحیت نیز قائل می‌شود.

(۳) در مقیاس فاصله‌ای صفر به معنای نبود ویژگی در فرد یا شیء است.

(۴) در مقیاس نسبتی اختلاف بین داده‌ها و نسبت مقادیر داده‌ها با معناست.

۱۷- در یک بررسی آماری مجموع مربعات اختلاف داده‌ها از میانگین برابر 40 و انحراف معیار $\sqrt{2}$ شده است. تعداد داده‌ها کدام است؟

۲۴ (۴)

۲۰ (۳)

۱۶ (۲)

۱۰ (۱)

۱۸- اگر میانگین داده‌های ثبت شده از ابعاد یک قطعه ساخته شده توسط ابزارهای اندازه‌گیری A و B و C یکسان ($\bar{x} = 24$) و نمودار پراکندگی

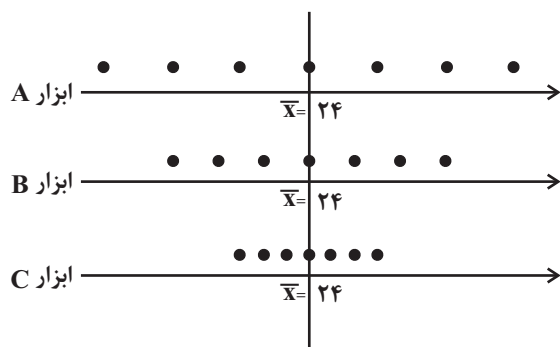
داده‌ها به صورت زیر باشد، در خصوص دقت اندازه‌گیری کدام گزینه صحیح است؟

(۱) دقت ابزار C = دقت ابزار B = دقت ابزار A

(۲) دقت ابزار C > دقت ابزار B > دقت ابزار A

(۳) دقت ابزار C < دقت ابزار B < دقت ابزار A

(۴) اطلاعات مسئله برای اظهار نظر کافی نمی‌باشد.

۱۹- در نمودار جعبه‌ای، ۳۳ داده آماری متمایز، میانگین دنباله سمت چپ برابر ۲۰ و میانگین دنباله سمت راست برابر ۳۰ است. اگر میانگین داده‌های

داخل و روی جعبه برابر ۲۵ باشد، آنگاه میانگین کل داده‌ها چقدر است؟

۲۵ (۴)

۳۵ (۳)

۳۰ (۲)

۲۸ (۱)

۲۰- امتیازات سه ورزشکار A و B و C در سه بازی مطابق جدول زیر می‌باشد، کدام یک دقت بیشتری دارد؟

نام ورزشکار	امتیازها		
	۶	۸	۷
A	۶	۸	۷
B	۱۰	۲	۹
C	۱۳	۱	۷

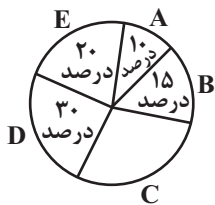
B (۲)

A (۱)

(۴) دقت هر سه یکسان است.

C (۳)

محل انجام محاسبات

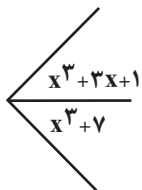
۲۱- با توجه به نمودار دایره‌ای مقابل، زاویه مرکزی مربوط به C چند درجه است؟

- (۱) ۷۵
(۲) ۹۰
(۳) ۱۰۸
(۴) ۱۶۰

۲۲- در یک سری داده که به صورت نرمال توزیع شده‌اند، تقریباً $99/9$ درصد داده‌ها بین دو داده ۱۸ و ۳۰ قرار دارند. واریانس داده‌ها کدام است؟

- (۱) ۳
(۲) ۶
(۳) ۲
(۴) ۴

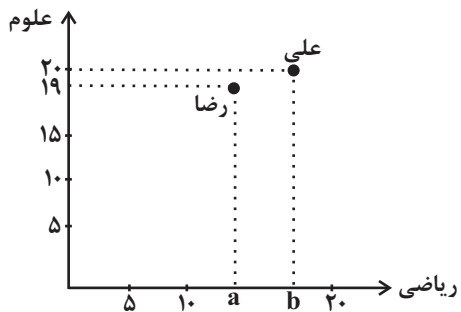
۲۳- شکل زیر، قسمتی از یک نمودار راداری است. تعداد متغیرها بعد از اضافه شدن ۳ متغیر جدید چقدر خواهد بود؟

- (۱) ۲۲
(۲) ۲۴
(۳) ۲۷
(۴) ۳۰

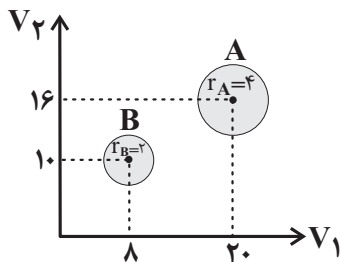
۲۴- اگر نمودار پراکنش نگاهت زیر مربوط به نمرات دروس ریاضی و علوم، علی و رضا باشد و میانگین نمرات ریاضی و علوم علی از میانگین نمرات ریاضی و

علوم، رضا ۲ نمره بیشتر باشد، $b - a$ کدام است؟

- (۱) ۱
(۲) ۲
(۳) ۳
(۴) ۴

۲۵- با توجه به نمودار حبابی زیر، اگر مجموع مقادیر متغیرهای سوم گروه A و B برابر با ۳۰ باشد، اختلاف مقادیر متغیرهای سوم این دو گروه کدام است؟

- (۱) ۱۰
(۲) ۱۲
(۳) ۱۸
(۴) ۲۰

علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

علوم و فنون ادبی (۳):
اختیارات شاعری (۲): وزنی
صفحه‌های ۸۳ تا ۸۷علوم و فنون ادبی (۲):
فصل سوم
(درس‌های ۷ تا ۹)
صفحه‌های ۵۷ تا ۷۶۲۶- **نهایی** عبارت کدام گزینه در ارتباط با اوضاع ادبی قرن دهم و یازدهم نادرست است؟

(۱) اوضاع ادبیات و شعر برخلاف اوضاع سیاسی و اجتماعی کشور در این دوره از رونق خوبی برخوردار بود.
(۲) در این سال‌ها دو مکتب شعری، یکی مکتب وقوع و دیگری شعر لطیف و فصیح به شیوه سعیدی و حافظ وجود داشت.

(۳) شاعران در این دوره تشخیص داده بودند که سبک عراقی از واقعیت دور شده و کاملاً جنبه ذهنی و تخیلی یافته است.
(۴) فرهنگ هند از فرهنگ ایرانی همچنان تأثیر می‌پذیرفت و فضایی هند از تألیف کتاب و شعر سرودن به فارسی استقبال می‌کردند.

۲۷- همه عبارت‌های زیر از نظر تاریخ ادبیات قرون دهم و یازدهم صحیح هستند، به جز عبارات ... .

(الف) در قرن دهم جایی برای رشد زبان و ادبیات فارسی و ادیبان باقی نمانده بود.

(ب) شاهان گورکانی هند به زبان فارسی سخن می‌گفتند.

(ج) در این دوره شعر و معماری مورد توجه قرار نگرفت.

(د) واقع‌گرایی شاخصه اصلی شعر بابافغانی شیرازی است.

(ه) صائب تبریزی را خداوندگار مضامین تازه شعری دانسته‌اند.

(۴) الف - ه

(۳) د - ه

(۲) ج - د

(۱) الف - ج

۲۸- در متن زیر کدام مورد مشخص شده نادرست است؟

در قرن دهم همزمان با رشد ادبیات فارسی در هند، تبریز نیز که محل تجمع فضلا و شعرا بود از دیدگاه ادبی توسعه یافت. هرچند شاهان صفوی در

(۱)

ترویج و نفوذ زبان ترکی نقش داشتند، اما کمابیش به زبان فارسی نیز کتاب نوشته یا شعر گفته‌اند. رقبایی چون شاهان عثمانی و هندی نیز باعث شده

(۳)

(۲)

بودند شاهان صفوی در مسائل فرهنگی بیشتر توجه نشان دهند. از شعرای تأثیرگذار قرن دهم می‌توان به بابافغانی شیرازی اشاره کرد که نماینده جریان

لطیف و فصیح پیرو شعر شاعران شاخص سبک عراقی بود.

(۴)

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

۲۹- کدام بیت فاقد استعاره است؟

(۱) پیش جیحون سرشکم برود آب فرات

(۱) من که جز آب فراتم نشود دامن‌گیر

(۲) تار و پود جامه کعبه است یا گیسوست این؟

(۲) پرده‌دار آب حیوان، ابر گلزار بهشت

(۳) در سواد سر زلفت به خطا می‌نگرم

(۳) سر زلفت ظلمات است و لب آب حیات

(۴) تا خود چه باشد حاصلی از گریه بی حاصل؟

(۴) دور از تو هر شب تا سحر گریان چو شمع محفلم

۳۰- در ابیات زیر مجموعاً چند استعاره وجود دارد؟

«دهر پرفته شد از سنبل نسرین پوشت»

«شهر پرشور شد از پسته شکرپاشت

تا به کی خنده زند لعل تو بر مروارید»

«ای تو را تعبیه در تنگ شکر مروارید»

(۴) هشت

(۳) هفت

(۲) شش

(۱) پنج

۳۱- کدام ابیات فاقد استعاره هستند؟

- الف) لعل شکر بار او شبی که بیوسم
 ب) زهر دنیا گرچه کم می‌گردد از تریاق عقل
 ج) بنفشه دیدم و نرگس مقام کرده و باغ
 د) همچو لعلم جگری پر خون است
 ه) تا توان گفتن همی با خسرو سیارگان
- از دهنم صبح طعم نیشکر آید
 بهترین افسون مار از دست خود افکندن است
 بدین دو گشته ز خوبی چو صد هزار نگار
 عکسش اینک ز رخم دیداری
 کای ز کیوان پاسبان وز ماه دربان یافته
- (۱) الف، ب
 (۲) ب، ج
 (۳) ج، ه
 (۴) ب، د

۳۲- آرایه‌های بیت زیر در کدام گزینه به درستی دیده می‌شود؟

- «تا بتند عنكبوت بر در هر غار
 (۱) جناس - تلمیح - ایهام تناسب
 (۳) تلمیح - تشخیص - ایهام تناسب
- پرده عصمت که بود و تار ندارد»
 (۲) مجاز - تشبیه - ایهام
 (۴) تضاد - استعاره - مراعات نظیر

۳۳- آرایه‌های «استعاره، تشبیه، مجاز، تلمیح و پارادوکس» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

- الف) زلف هندو صفت لیلی و علقم مجنون
 ب) در قدح دل نتوان بست مگر صبح‌دمی
 ج) به امید چکیدن، دست و پای می‌زند اشکم
 د) هر که بیند که تو از باغ برون می‌آیی
 ه) به بوی لعل می‌گوش به ظلماتی در افتادم
- لب جان‌بخش تو شیرین و دلم فرهادست
 که تو گویی رمضان بار سفر خواهد بست
 تنزل در نظر، معراج باشد همت دون را
 گوید این حور چرا خیمه برون زد ز بهشت
 که گر میرم ز استسقا نجویم آب حیوان را
- (۱) د، ه، ج، ب، الف
 (۲) ب، ه، د، الف، ج
 (۳) د، ب، الف، ج، ه
 (۴) د، الف، ب، ه، ج

۳۴- آرایه‌های نوشته‌شده در مقابل کدام بیت، تماماً درست نمی‌باشد؟

- (۱) ما برون را ننگ‌ریم و قال را
 (۲) تا به بالا تو راست چون الفی
 (۳) دست ندامت چو به دندان گزید
 (۴) نماز شام به بام از کسی نگاه کند
- ما درون را بنگ‌ریم و حال را (تضاد - موازنه)
 ما چو لامیم در میان بلا (تشبیه - واج‌آرایی)
 چاره به جز صبر برانده ندید (مجاز - مراعات نظیر)
 دو ابروان تو گوید مگر هلال است این؟ (جناس - استعاره)

۳۵- به ترتیب، چند بیت، دارای وزن «همسان تک‌پایه‌ای» و چند بیت، دارای اختیار «وزنی» است؟

- الف) ای رحمت و پادشاهی تو
 ب) بود عاشق‌کشی اندر همه عهدی پنهان
 ج) از آن دمی که گرفتم تو را در آغوشم
 د) منش با خرقه پشمین کجا اندر کمند آرم
- بربـوده دل و قـرار عاشق
 آخر این رسم نـهان شد به زمان تو صریح
 هنوز پیرهنم را نشسته می‌پوشم
 زره‌مویی که مژگانش ره خنجرگزاران زد
- (۱) دو - سه
 (۲) سه - چهار
 (۳) دو - چهار
 (۴) سه - سه

۳۶- **نهایی** کدام بیت فاقد اختیارات وزنی است؟

- (۱) دل را به تو دادم و نمی‌دانی
- (۲) آنکه به چشم خرد می‌نگرد عشق را
- (۳) چون گل و می‌دمی از پرده برون آی و درآ
- (۴) باده عقل‌سوز را داروی بیهشی مزین

- چون می‌دانم مرا نخواهد شد
- نهاده بر پشت باد زندگی خویش را
- که دگرباره ملاقات نه پیدا باشد
- نیست به سرمه حاجت آن چشم جنون فزای را

۳۷- کدام بیت سه نوع اختیار وزنی دارد؟

- (۱) قول تو تیر است و زبانت کمان
- (۲) سحر گویند حرام‌ست در این عهد و لیک
- (۳) گوید خاقانیا این همه ناموس چیست
- (۴) دلم از دست غمت دامن صحرا بگرفت

- گرت بدین حرب به دل رغبت است
- چشم آن کرد که هاروت به بابل نکند
- نه هر که دو بیت گفت لقب ز خاقان برد
- غمت از سر ننهیم گر دلت از ما بگرفت

۳۸- همه ابیات فاقد اختیار ابدال و آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن هستند؛ به جز...

- (۱) عاشقی را که چنین باده شبگیر دهند
- (۲) نه من از پرده تقوا به درافتادم و بس
- (۳) برو ای زاهد و بر دُرْدکشان خرده مگیر
- (۴) در گلستان ارم دوش چو از لطف هوا

- کافر عشق بُود گر نشود باده‌پرست
- پدرم نیز بهشت ابد از دست بهشت
- که ندادند جز این تُحفه به ما روز الست
- زلف سنبل به نسیم سحری می‌آشفست

۳۹- کدام بیت دارای اختیار شاعری قلب است؟

- (۱) کافر نعمت تو را یعنی خصم ناگسست
- (۲) نیز ابا نیکوان نمایندت جنگ فند
- (۳) با همه عطف دامن آیدم از صبا عجب
- (۴) چیست از این خوبتر در همه آفاق کار

- نوح قضا به صد زبان گفتا رب لاتذر
- لشکر فریادانی، خواسته‌نی سودمند
- کز گذر تو خاک را مشک ختن نمی‌کند
- دوست به نزدیک دوست یار به نزدیک یار

۴۰- درباره ابیات زیر کدام گزاره نادرست است؟

- «سرو که شد قدبلند تازه کند باغ را
لطف نگیرد ز کس از سر آزادگی

- (۱) هیچ اختیار وزنی‌ای در ابیات مشهود نیست.
- (۲) سه استعاره مکنیه در بیت دوم به چشم می‌خورد.
- (۳) بیت نخست فاقد استعاره مصرحه است.

- بیش و کم از قد خود، سایه کند راغ را
سوسن خوش‌گوی را لاله پُرداغ را»

- (۴) با بیت «چیدن دامن درین گلشن گل آزادگی است / کیست تا فهمد زبان عافیت‌ایمای سرو» قرابت معنایی دارد.

۴۱- مفهوم کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

- (۱) می‌رود صبح و اشارت می‌کند
 (۲) در طبع جهان اگر وفایی بودی
 (۳) بیا تا قدر یکدیگر بدانیم
 (۴) آن قصر که جمشید درو جام گرفت
- کاین گلستان خنده‌واری بیش نیست
 نوبت به تو خود نیامدی از دگران
 که تا ناگه ز یکدیگر نمائیم
 آهو بچه کرد و روبه آرام گرفت

۴۲- **نهای** مفهوم «وصف‌ناپذیری» در کدام ابیات دیده می‌شود؟

- (الف) مهر برداشتن ز کان نتوان
 (ب) من ندانم به نگاه تو چه رازی است نهران
 (پ) قانیا برآور دست دعا که وصفش
 (ت) مکن یاد گذشته کار گیهان
- (۱) الف / ت
 (۲) الف / ب
 (۳) پ / ب
 (۴) پ / ت
- کان به‌مهر است چون توان؟ نتوان
 که من آن راز توان دیدن و گفتن نتوان
 با جد جان نشاید با جهد فکر نتوان
 که کار رفته را دریافت نتوان

۴۳- بیت کدام گزینه با بیت زیر تناسب مفهومی دارد؟

- «نتوان از سر او برد هوای شیرین
 (۱) فرهاد را ز شگر شیرین حکایتی
 (۲) فرهاد اگرچه با غم عشق از جهان برفت
 (۳) عشق لیلی نرود از سر مجنون بیرون
 (۴) گر شود بازیچه باد صبا خاکسترش
- لشگر خسرو اگر بر سر فرهاد رود»
 از خسروی ملکوت پرویز خوش‌ترست
 لیکن حدیث سوز غمش در جهان بماند
 عاقلان گر همه سازند در موعظه باز
 از سر پروانه کی بیرون رود سودای عشق

۴۴- موضوع توصیف کدام بیت متفاوت با عبارت زیر و ابیات دیگر گزینه‌ها است؟

«شب را به بوستان با یکی از دوستان اتفاق مبیت افتاد؛ موضعی خوش و خرم و درختان درهم؛ گفتمی که خرده‌مینا بر خاکش ریخته و عقد ثریا از تاش در آویخته.»

- (۱) نبینی باغ را کز گل چگونه خوب و دلبر شد
 (۲) چون عروسی جلوه‌گر شد باغ و ابرش جلوه‌گر
 (۳) هر شب اندر گردن گردون گردان، دست صنع
 (۴) بر شاخه تاک، خوشه‌ای سبز و تر
- نبینی راغ را کز لاله چون زیبا و درخور شد
 بر نگارش هر زمان رنگی بیفزاید دگر
 خوشه‌های گوهر از عقد ثریا می‌کند
 آویخته چون عقده‌ای بر گوهر

۴۵- کدام ابیات مفهومی یکسان دارند؟

- (الف) عشق می‌گویند که فرمانم پذیر
 (ب) ای خداوند که از عدل تو و هیبت تو
 (ج) به هر کار کاو ساخت داننده اوست
 (د) خوشا آن دم کز استغنا مستی
 (ه) به یک عطا که مرا داد بی‌نیاز شدم
- پادشاهان را به خدمت هم مگیر
 پنجه شیر کند ناخن روباه شکار
 روان‌بخش و روزی‌رساننده اوست
 فراغت باشد از شاه و وزیرم
 چو پادشاهان بر کام دل شدم منصور
- (۱) ب - د
 (۲) الف - د
 (۳) ج - ه
 (۴) ج - ب

علوم و فنون ادبی (۳) - پیش‌روی سریع‌تر

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

اغراق، ایهام و ایهام تناسب
و کارگاه تحلیل فصل
صفحه‌های ۸۸ تا ۹۴

۴۶- کدام بیت به آرایه‌های «تشبیه، جناس و ایهام تناسب» مزین شده است؟

(۱) خطر بادیه عشق تو بیش از پیش است	(۱) ای که شهادت شکرین تو برد آب نبات
(۲) خاک خاک کف پای تو شود آب حیات	(۲) بر سر تربت هرکس گذری چون نرگس
(۳) تا قیامت دل و چشم نگران برخیزد	(۳) مهر رخسار تو در دل نتوان داشت نهان
(۴) که به گل چشمه خورشید نهان نتوان کرد	

۴۷- در همه ابیات آرایه «ایهام» مشهود است؛ به جز:

(۱) ای که بالای بلند تو بلای دل ماست	(۱) تا دیده دیده است رخ دلربای او
(۲) دل در بلای دیده و جان در بلای اوست	(۲) ما را ز خمار غم هجران خبری نیست
(۳) چون مست مدامم ز می جام وصلت	(۳) تازی از زلف تو افتاد به چین وز غیرت
(۴) خون دل در جگر نافه تاتار بسوخت	

۴۸- کدام بیت ایهام تناسب ندارد؟

(۱) با روی تو زد آب روان لاف لطافت	(۱) آمیزه سرشت منی تو فرمان سرنوشت منی تو
(۲) جبری و در مقابله با تو دل حق اختیار ندارد	(۲) حلقه شد پشت من از بار و من آهن دل
(۳) همچنان در هوست روی بدین در دارم	(۳) رود چو سوی نشان تیر دقتش ز سپهر
(۴) هزار زه شنود گوش گوشه‌های کمان	

۴۹- آرایه‌های «ایهام، ایهام تناسب، تشبیه و استعاره»، به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شوند؟

الف) سلسله موی دوست حلقه دام بلاست	ب) ای گل که موج خنده‌ات از سر گذشته است
ج) کجا به پیری و سستی و ضعف روی آرم	د) عالم از ناله عشاق مبادا خالی
ه) هر که در این حلقه نیست فارغ از این ماجراست	و) آماده باش گریه تلخ گلاب را
ز) منی که آب حیات از لب تو می‌نوشم	ح) خوش‌آهنگ و فرحبخش نوایی دارد

(۱) الف - د - ب - ج (۲) الف - د - ج - ب (۳) د - الف - ب - ج (۴) د - الف - ج - ب

۵۰- کدام گزینه فاقد آرایه اغراق است؟

(۱) ز برگ گل به رنج آبی چرا گل در سمن پوشی	(۱) تهمت برانگیخت رخس از شتاب
(۲) پس پشت جنگ آور افراسیاب	(۲) میان کس نمی‌بیند کمر گردش چه می‌بندی؟
(۳) دهانت هست ناپیدا، کجا جای سخن داری؟	(۳) دل همچو سنگت ای دوست به آب چشم سعدی
(۴) عجب است اگر نگرود که بگردد آسیابی	

۵۱- کدام بیت یک ایهام و دو استعاره دارد؟

- (۱) دوش چون در شکن طره شب چین دادند
 (۲) به ذوق ناله من آسمان مستانه میرقصد
 (۳) خواهم که پیش میرمت ای بی وفا طیب
 (۴) دور از تو گرچه ز آتش دل در جهنم
- مژده آمدن آن صنم چین دادند
 جهان ماتم سرا گردد اگر من از نوا افتم
 بیمار باز پرس که در انتظارم
 دارم طمع که روضه رضوان من شوی

۵۲- کدام بیت فاقد ایهام تناسب و دارای استعاره و تلمیح است؟

- (۱) قناعت سرفرازد ای مرد هوش
 (۲) نیستی را مشتری شو تا ز کیوان بگذری
 (۳) یا رب این آتش که بر جان من است
 (۴) شور شیرین تو را نازم که بعد از قرن‌ها
- سر پر طمع برنیاید ز دوش
 ملک درویشی مسخر کن که سلطانی کنی
 سرد کن زان سان که کردی بر خلیل
 هر که لاف عشق زد، نامی هم از فرهاد برد

۵۳- آرایه‌های مقابل کدام بیت درست است؟

- (۱) بر لب کوه جنون خنده شیرین بهار
 (۲) روی و چشمی دارم اندر مهر او
 (۳) ای مه آتش عذار آب چو آتش بیار
 (۴) در شب هجران مرا پروانه وصلی فرست
- نقش زخمی است که از تیشه فرهاد شکفت (تشبیه - ایهام)
 کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند (ایهام تناسب - استعاره)
 آتش رخ بر فروز، و آتش ما را نشان (مجاز - تشبیه)
 ورنه از دردت جهانی را بسوزانم چو شمع (ایهام - جناس تام)

۵۴- کدام گزینه با سروده زیر از نیما یوشیج ارتباط معنایی دارد؟

«دستها می‌سایم / تا دری بگشایم / بر عبث می‌پایم / که به در کس آید / در و دیوار به هم ریخته‌شان / بر سرم می‌شکنند»

- (۱) دل خراب من دگر خراب‌تر نمی‌شود
 (۲) نشسته‌ام در انتظار این غبار بی‌سوار
 (۳) گذرگهی است پرستم که اندر او به غیر غم
 (۴) نه سایه دارم و نه بر بیفکنندم و سزاست
- که خنجر غمت از این خراب‌تر نمی‌زند
 دریغ کز شبی چنین سپیده سر نمی‌زند
 یکی صلاهی آشنا به رهگذر نمی‌زند
 اگر نه بر درخت تر کسی تبر نمی‌زند

۵۵- کدام گزینه با بیت زیر قرابت معنایی دارد؟

- «عشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت
 (۱) ای دل اگر فراق او و آتش اشتیاق او
 (۲) نه بوی مهر می‌شنویم از تو ای عجب
 (۳) محبت با کسی دارم کزو با خود نمی‌آیم
 (۴) فراق را دلی از سنگ سخت‌تر باید»
- همه سهل است تحمل نکنم بار جدایی»
 در تو اثر نمی‌کند تو نه دلی که آهنی
 نه روی آنکه مهر دگر کس بی‌رویم
 چو بلبل کز نشاط گل فراغ از بوستان دارد
 مرا دلی‌ست که با شوق بر نمی‌آید

جامعه‌شناسی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

درس ششم: قدرت اجتماعی
(جامعه‌شناسی و مطالعه قدرت)
درس هفتم: نابرابری اجتماعی
(تفاوت یا نابرابری؟، سه رویکرد
به نابرابری اجتماعی)
صفحه‌های ۶۴ تا ۷۶

۵۶- هر عبارت نشانگر کدام گزینه است؟ (به ترتیب)

- معانی و تدابیر سیاسی، قوانین

- پیدایش و قوام ارزش‌ها، محصول آگاهی، خواست و عمل مردم است.

- علوم اجتماعی درگیر مطالعات پایان‌ناپذیر و تمام نشدنی می‌شود.

- دست شستن از داوری علمی درباره ارزش‌های اجتماعی به‌ویژه در عرصه سیاست و قدرت

(۱) قلمرو آرمانی - اشتراک جامعه‌شناسی انتقادی و تفسیری - معنازدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت - تعمیم دادن نتایج مطالعه جوامع غربی به سایر جوامع

(۲) رویکرد جامعه‌شناسی انتقادی و تفسیری ظرفیت مطالعه آن‌ها را دارند - اشتراک قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی - محدودیت رویکرد تفسیری - مرگ سیاست و بن‌بست زندگی انسان

(۳) قلمرو آرمانی - جامعه‌شناسی انتقادی ظرفیت مطالعه آن‌ها را دارد - توانایی مقایسه و داوری فرهنگ‌ها و ارزش‌ها ایجاد می‌شود - بن‌بست زندگی انسان و مرگ سیاست

(۴) افتراق جامعه‌شناسی تفسیری و تبیینی - عمق و سطح سیاست و قدرت - محدودیت جامعه‌شناسی تبیینی - منفعل و مجبور شدن انسان در برابر وضعیت موجود

۵۷- کدام گزینه به ترتیب نادرست و درست است؟

(۱) اگر پژوهشگری از منظر مارکس به مطالعه جوامع غیر اروپایی بپردازد، نتیجه می‌گیرد که شهر فقط در اروپا وجود داشته است - اگر علوم اجتماعی برای مطالعه هر فرهنگ مجبور باشد که آن فرهنگ را فقط از منظر مردمی که آن را پذیرفته‌اند ببیند و بررسی کند امکان مقایسه و داوری فرهنگ‌ها و ارزش‌ها از بین می‌رود.

(۲) نتایج مطالعه بر روی جامعه در هر مکان و زمانی را نمی‌توان به همه جوامع دیگر تعمیم داد. - دموکراسی به معنای حاکمیت اکثریت مردم بر مبنای میل و خواست خودشان است.

(۳) می‌توان در مطالعه سایر جوامع و فرهنگ‌ها آن‌ها را از منظر غرب مطالعه کرد و معنای پدیده‌های اجتماعی را فهم و درک کرد. - جامعه‌شناسی تفسیری سیاست و قدرت را پدیده‌های فاقد معنا تلقی می‌کند.

(۴) جامعه‌شناسی تفسیری صرفاً به توصیف ارزش‌ها بسنده نمی‌کند و ملاک و معیاری نیز برای ارزیابی علمی آن‌ها ارائه می‌دهد. - در نظام لیبرال دموکراسی عدالت مهم‌ترین ارزش سیاسی است.

۵۸- کدام گزینه صحیح یا غلط بودن موارد زیر را به درستی نشان می‌دهد؟ (به ترتیب)

- در مثال تعیین دستمزد کارگران توسط مدیران شرکت عبارت «تعیین قیمت دستمزد براساس قیمت اعلامی دولت» نشان‌دهنده دیدگاه برجسته کردن تفاوت‌های افراد است و بر این اساس دستمزد طبق شایستگی تعلق می‌گیرد.

- نابرابری در ثروت، ضریب هوشی و تحصیلات به ترتیب نابرابری اجتماعی، تفاوت رتبه‌ای و نابرابری اجتماعی هستند.

- میزان تلاش افراد، آن‌ها را از نظر رتبه نابرابر می‌سازد.

(۴) غ - ص - غ

(۳) ص - ص - ص

(۲) غ - ص - ص

(۱) ص - ص - غ

۵۹- به ترتیب، صحیح یا غلط بودن عبارتهای زیر، در کدام گزینه آمده است؟

الف) در نظام آپارتاید، افراد بر اساس تفاوت‌های رتبه‌ای، رتبه‌بندی و تفکیک نژادی می‌شدند به طوری که این تفکیک‌ها در اماکن عمومی مانند بیمارستان‌ها، مدارس، ایستگاه‌ها و... اجرا می‌شد.

ب) حق مالکیت، حق کار و حق رأی به تدریج و پس از دهه‌ها مبارزه، به زنان داده شد.

پ) جامعه‌شناسانی که طرفدار قشربندی اجتماعی هستند، معتقدند از گذشته تا حال، جامعه‌ای بدون قشربندی اجتماعی وجود نداشته است و از نظر آنان، تفاوت‌ها از نابرابری‌های اجتماعی ناشی می‌شود.

ت) جامعه‌شناسان، پیرامون علت نابرابری‌های اجتماعی، معتقدند که مزایای اجتماعی اعم از ثروت، قدرت و دانش به صورت نابرابر میان افراد یک جامعه توزیع شده‌اند.

۱) ص - غ - غ - ص   ۲) ص - ص - غ - ص   ۳) غ - ص - غ - ص   ۴) ص - غ - غ - ص

۶۰- به ترتیب کدام مورد از تفاوت‌های اسمی است و در چه صورت تفاوت‌های اسمی و نابرابری‌های طبیعی مورد توجه جامعه‌شناسان قرار می‌گیرد و

مفهوم قشربندی در جامعه‌شناسی از کدام دانش گرفته شده است؟

۱) رنگ پوست - به نابرابری اجتماعی منجر شود - زمین‌شناسی

۲) رنگ پوست - به قشربندی اجتماعی منجر شود - زیست‌شناسی

۳) منزلت اجتماعی - به نابرابری اجتماعی منجر شود - زیست‌شناسی

۴) منزلت اجتماعی - به قشربندی اجتماعی منجر شود - زمین‌شناسی

۶۱- به ترتیب، مصادیق «الف»، «ب»، «پ» و «ت» کدام است؟

۱) رویکرد موافقان قشربندی - عدالت با توزیع برابر ثروت برقرار می‌شود

- مدل کمونیستی - نقطه آغاز رقابت عادلانه نیست.

۲) رویکرد مخالفان قشربندی - عدم لغو مالکیت خصوصی - طرفداران

عدالت اجتماعی - نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.

۳) مدل لیبرالی - عدم لغو مالکیت خصوصی - رویکرد مخالفان قشربندی - نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.

۴) مدل کمونیستی - عدالت با توزیع برابر ثروت برقرار می‌شود - طرفداران عدالت اجتماعی - نقطه آغاز رقابت عادلانه نیست.

ویژگی	رویکرد
اهمیت داشتن عدالت اقتصادی	«پ»
«ب»	مدل عدالت اجتماعی
نابرابری‌های اجتماعی نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند	«الف»
«ت»	مخالفان قشربندی

۶۲- کدام یک از موارد زیر در خصوص رویکرد اول و دوم به نابرابری اجتماعی، نادرست است؟

الف) در دیدگاه دوم چنین است که نابرابری‌های اجتماعی، نتیجه نابرابری‌های طبیعی‌اند.

ب) از منظر دیدگاه دوم، راه رسیدن به عدالت، حذف مالکیت خصوصی است.

ج) در دیدگاه اول، نقطه شروع رقابت یکسان، اما راه پیشرفت مادی مسدود است.

د) ماجرای رزا پارکس، زن سیاهپوست امریکایی، مصداقی برای رویکرد اول است.

(۱) الف - د (۲) ج - الف (۳) د (۴) ب - ج

۶۳- به ترتیب، هریک از موارد زیر مربوط به کدام نوع از تفاوت‌های میان انسان‌ها است؟

- اختلاف طبقاتی میان ساکنین جنوب تهران در برابر شمال تهران

- تفاوت میان سرخ‌پوستی در قاره آمریکا و سیاه‌پوستی در قاره آفریقا

- اختلاف در هوش و میزان توانایی ذهنی دانش‌آموزان در امتحانات نهایی مدرسه

- تفاوت میان میزان برخورداری از امکانات تحصیلی در یک روستای دورافتاده و یک شهرستان

(۱) نابرابری اجتماعی - اسمی - نابرابری طبیعی - نابرابری اجتماعی

(۲) نابرابری طبیعی - اسمی - نابرابری اجتماعی - نابرابری اجتماعی

(۳) نابرابری اجتماعی - رتبه‌ای - نابرابری طبیعی - نابرابری طبیعی

(۴) نابرابری طبیعی - رتبه‌ای - نابرابری اجتماعی - نابرابری طبیعی

۶۴- **نهایی** «مالیات (Tax)، بیمه‌های اجتماعی و خانه‌سازی عمومی» از مظاهر کدام رویکرد به نابرابری است؟

(۱) سوسیالیسم (۲) لیبرالیسم

(۳) عدالت اجتماعی (۴) کمونیسم

۶۵- مخالفان قشربندی اجتماعی معتقدند: «قشربندی اجتماعی توسط انسان‌ها پدید آمده و تداوم یا تغییر آن نیز به دست انسان‌هاست» اما انتقاداتی بر

آن‌ها وارد شده است.

کدام عبارت مربوط به انتقاد بر این دیدگاه نیست؟

(۱) رویکرد عادلانه‌ای نیست، زیرا انگیزه رقابت از بین می‌رود و حقوق افراد توانمند و کوشا نیز به اندازه استحقاق آن‌ها پرداخت نمی‌شود.

(۲) نقطه شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود و به دلیل از بین رفتن انگیزه افراد، راه پیشرفت مادی مسدود می‌شود.

(۳) دخالت همه جانبه دولت را می‌پذیرد.

(۴) با اینکه رقابت را ضروری می‌دانند اما از این نکته مهم غفلت می‌کنند که در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد.

درس هفتم: نابرابری اجتماعی
(جامعه‌شناسی انتقادی)
درس هشتم: سیاست هويت
(تا پایان تنازع هويت‌ها)
صفحه‌های ۷۶ تا ۸۷

باسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

جامعه‌شناسی (۳) - پیش‌روی سریع‌تر

۶۶- به ترتیب هر عبارت پیامد، علت، پیامد و مفهوم کدام گزینه است؟

- امکان کنترل آثار مخرب ساختارهای اجتماعی از دست می‌رود.

- فاصله میان وضع موجود و وضع مطلوب

- کار داوری درباره ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار گرفت.

- هر فرد، گروه و فرهنگی اراده خاص خود را دارد.

(۱) توجه و تأکید بر کنش‌های اجتماعی - کشاندن جامعه‌شناسی به داوری درباره ارزش‌ها - غلبه رویکرد تبیینی - افتراق جامعه‌شناسی تبیینی و انتقادی

(۲) چشم‌پوشی از آثار ساختارهای اجتماعی - ارزیابی وضعیت موجود - غلبه رویکرد انتقادی - اشتراک جامعه‌شناسی انتقادی و تفسیری

(۳) بی‌توجهی به ساختارهای اجتماعی - انتقاد از وضعیت موجود - غلبه رویکرد انتقادی - اشتراک جامعه‌شناسی تفسیری و انتقادی

(۴) ناممکن ساختن انتقاد از ساختارهای اجتماعی - کشاندن جامعه‌شناسی به داوری درباره ارزش‌ها - غلبه رویکرد تبیینی - اشتراک جامعه‌شناسی

انتقادی و رویکرد تفسیری

۶۷- هر یک از موارد زیر، به ترتیب به کدام موضوع اشاره دارد؟

- تعریف هويت در دوره پسامدرن

- جدایی فرانسوی‌زبانان ایالت کبک از انگلیسی‌زبان‌ها در کانادا

- کانون نزاع و کشمکش در دوره پسامدرن

(۱) از منظر دولت - ملت‌ها و توسط آن‌ها - سیاست هويت - ثروت و قدرت

(۲) از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها - مدل همانندسازی - هويت و دانش

(۳) از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها - مدل تکثرگرا - ثروت و قدرت

(۴) از منظر دولت - ملت‌ها و توسط آن‌ها - سیاست هويت - هويت و دانش

۶۸- به ترتیب، پاسخ هر کدام از پرسش‌های زیر در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

- مشخصه اصلی دولت - ملت‌ها در دوره مدرن چه بود؟

- تاجیک‌ها به شناسنامه چه می‌گویند؟

- کدام قوم ژاپنی در دوره فئودال مورد غضب قرار گرفتند؟

- سیاستگذاری رایج در دوره مدرن چه بود؟

(۱) برابری و عدالت اجتماعی - هوية - بوراکومین‌ها - سیاست هويت

(۲) ملی‌گرایی و وطن‌دوستی - زادنامه - توکوگاوا - سیاست هويت

(۳) برابری و عدالت اجتماعی - هوية - توکوگاوا - همانندسازی

(۴) ملی‌گرایی و وطن‌دوستی - زادنامه - بوراکومین‌ها - همانندسازی

۶۹- در کدام گزینه، عبارتهای درست در میان عبارات زیر بیان شده است؟

الف) همانندسازی به معنای پذیرش ارزشها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروههای جامعه بود؛ به گونه‌ای که همه گروهها همسان شوند و

تفاوتهای هویتی گروههای مختلف نیز از بین برود.

ب) در روش جداسازی، گروه مسلط گروههای نژادی، قومی، مذهبی دیگر را از تسهیلات و خدماتی مانند آموزش، بهداشت و درمان محروم می‌سازد.

پ) در دوره پسامدرن، تکثر، تنوع و حتی بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویتها، نامطلوب دانسته شد و هویت ملی و وحدت و ثبات و استمرار همراه با

آن، مطلوب پنداشته شد.

ت) سیاست هویت متعلق به دوره پسامدرن است که هویتها موضوعی برای نزاع و درگیری می‌شوند از این رو برخی از پیدایش سیاست هویت به باز

شدن جعبه پاندورا یاد می‌کنند.

ث) در دوره پسامدرن، سیاست همانندسازی که در دوره مدرن پدید آمده بود، مورد نقد قرار گرفت و به جای آن، هویتهای خرد، محلی و فردی

مورد تأکید و توجه قرار گرفت.

۱) «ب» و «ت» و «ث»   ۲) «پ» و «ت» و «الف»   ۳) «ت» و «پ» و «ب»   ۴) «الف» و «ث» و «پ»

۷۰- پاسخ هریک از پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- کدامیک از جنبشها در برابر تحمیل هویت توسط فرایند جهانی شدن شکل گرفت؟

- در مدل تکثرگرا چه مواردی در بُعد اجتماعی هویت قرار می‌گیرند؟

- در رابطه با کوکلاس کلان، سازمان همبسته در ایالات متحده آمریکا که در گذشته و امروز پشتیبان برتری نژاد سفید است، کدام عبارت صحیح است؟

۱) آسیایی‌تبارها - رفع تبعیضهای قومی - در مدل تکثرگرا تنوع و عدم ثبات هویت مناسب و مطلوب دانسته می‌شود.

۲) اقلیت‌های قومی - گسترش برابری - در مدل تکثرگرا وجود یک ساختار مشترک فرهنگی ضروری دانسته می‌شود.

۳) آسیایی‌تبارها - گسترش برابری - سیاست هویت گاهی به صورت افراطی بر تفاوتها و گوناگونیها تأکید می‌کند.

۴) زنان - رفع تبعیضهای قومی - در الگوی همانندسازی تعداد کثیری از افراد یک فرهنگ مختلط ایجاد می‌کنند.

جامعه‌شناسی (۱)

در این بخش، از میان سؤالات جامعه‌شناسی (۱) و جامعه‌شناسی (۲) می‌توانید یک مجموعه را انتخاب کنید. به سؤال‌های ۷۱ تا ۷۵ «یا» به سؤال‌های ۷۶ تا ۸۰ پاسخ دهید. وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

زندگی اجتماعی
(ارزیابی جهان‌های اجتماعی)
هویت
(هویت، بازتولید هویت اجتماعی)
صفحه‌های ۵۱ تا ۸۱

۷۱- هر عبارت با کدام قسمت جدول مرتبط است؟ (به ترتیب)

- نظام معیار جهانی اجتماعی

- هنجارهای باطل که در قلمرو آرمانی و واقعی وجود دارد.

- وفای به عهد و راستگویی

- آرمان‌های درون قلمرو واقعی

(۱) د - ج - ب - الف

(۲) ب - ج - الف - د

(۳) د - ج - الف - ب

(۴) الف - د - ج - ب

۷۲- چند مورد از عبارت‌های زیر، نادرست است؟

الف) حدیث «برای هر کاری که نیّت و اراده آدمی در انجام آن قوی باشد، بدن دچار ضعف و ناتوانی نمی‌شود.» به تأثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی اشاره می‌کند.

ب) هویت هر جهان اجتماعی، براساس عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های کلان آن جهان اجتماعی شکل می‌گیرد و قواعد، هنجارها و نمادهای آن متناسب با عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌ها سامان می‌یابد.

پ) نگاه دنیوی جهان متجدد و ارزش‌های آن به گونه‌ای است که هر دخل و تصرفی را در طبیعت مجاز می‌داند چرا که انسان وظیفه عمران و آبادانی آن را برعهده دارد.

ت) جهان متجدد به تناسب رویکرد این جهانی خود، با آن دسته از ویژگی‌های روانی و اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل گیرند مانند انضباط، قناعت و تبرج

چهار (۴)

سه (۳)

دو (۲)

یک (۱)

۷۳- کدام گزینه صحیح یا غلط بودن موارد زیر را به درستی نشان می‌دهد؟ (به ترتیب)

- بخشی از هویت ناآگاهانه است. در این صورت دیگران به آن پی می‌برند و برایمان بازگو می‌کنند.

- در بازتولید هویت اجتماعی، با گذر زمان و پذیرش تغییرات، ویژگی‌های اساسی آن نیز تغییر می‌کنند.

- وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه وجود امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت است.

- ابعاد الهی و فطری و هویت فردی و اجتماعی انسان، از دیرباز مورد توجه پیامبران و اولیای الهی بوده است.

(۱) ص - غ - ص - ص   (۲) غ - ص - غ - ص   (۳) غ - غ - ص - ص   (۴) ص - ص - غ - غ

۷۴- به ترتیب، روشی که توسط ادارات برای پاداش و مجازات به کار گرفته می‌شود و روشی که توسط همسالان انجام می‌شود، کدام نوع از روش‌های

تشویق و تنبیه است و کدام یک آثار و نتایج عمیق‌تری دارد؟

(۱) رسمی - غیررسمی - رسمی   (۲) رسمی - غیررسمی - غیررسمی

(۳) غیررسمی - رسمی - غیررسمی   (۴) غیررسمی - رسمی - رسمی

۷۵- کدام گزینه صحیح یا غلط بودن موارد زیر را به درستی نشان می‌دهد؟ (به ترتیب)

الف) جهان اجتماعی برای بقا و تداوم هنجارها و ارزش‌ها، شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد.

ب) صدور شناسنامه برای نوزادان، به معنای پذیرش او به عنوان یکی از اعضای جامعه است.

ج) گروه‌های شغلی یکی از گروه‌های اجتماعی مهم بودند که اعضای هر گروه، نوعی منشور داشتند که دستورالعمل‌ها و اعتقادات آن‌ها را نشان می‌داد.

(۱) ص - ص - غ   (۲) ص - ص - ص

(۳) غ - ص - غ   (۴) غ - ص - ص

جامعه‌شناسی (۲)

اگر به سؤال‌های ۷۱ تا ۷۵ پاسخ نداده‌اید، می‌توانید به سؤال‌های ۷۶ تا ۸۰ پاسخ دهید.

فرهنگ معاصر غرب و

نظام نوین جهانی

(جامعه جهانی، تحولات نظام جهانی)

چالش‌های جهانی

(جهان دوقطبی)

صفحه‌های ۵۵ تا ۸۲

۷۶- عبارت درست در فرایند تکوین نظام نوین جهانی، کدام است؟

- (۱) اعلام گسست دولت‌ها از دین ← نقش صنعت بر فرایند انباشت ثروت و موقعیت سرمایه‌داران ← استفاده غرب از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری ← ادغام جوامع غیرغربی در نظام جهانی استعمار
- (۲) شکل‌گیری انقلاب فرانسه ← انتقال ثروت به جوامع اروپایی ← اشغال کشورهای استعمارزده توسط استعمارگران ← درهم شکستن مقاومت فرهنگی کشورهای غیرغربی
- (۳) پیدایش قدرت‌های سکولار ← پیوند قدرت با تجارت، صنعت و سرمایه ← انتقال ثروت به جوامع اروپایی ← استعمار به عنوان عاملی برای ادغام جوامع غیرغربی در نظام جدید جهانی
- (۴) پدیدآیی دولت‌ملت‌ها ← زوال تدریجی قدرت کلیسا ← پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت ← ادغام جوامع در نظام جهانی استعمار

۷۷- در رابطه با تحولات اقتصادی - سیاسی در جهان کدام موارد نادرست است؟

- (الف) استعمارگران ابتدا سیاست کشورهای استعمارزده را دگرگون کردند.
  - (ب) پیش از استعمار، اقتصاد کشورهای غیرغربی اغلب در تعامل با محیط جغرافیایی خود و به گونه‌ای مستقل بود.
  - (ج) سلب قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی منجر به تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده شد.
  - (د) نظام جهانی یک واحد اجتماعی کلان است که خود ابعاد اقتصادی، سیاسی و فرهنگی دارد.
- (۱) ب و د (۲) ج و ب (۳) الف و ج (۴) د و الف

۷۸- به ترتیب هر یک از موارد زیر با کدام گزینه در ارتباط است؟

- کاستن از اهمیت مرزهای سیاسی
  - آشکارا برخلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است.
  - ناتوی شرق
  - عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد.
- (۱) پدیدآمدن شرکت‌های بزرگ چندملیتی - تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت - سازمان کنفرانس اسلامی - ترویج علوم انسانی غربی
  - (۲) شبکه‌های عظیم اطلاعاتی - توزیع هدفمند علوم انسانی - بریکس - خودداری از آموزش دانش‌های راهبردی
  - (۳) انباشت ثروت - تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت - سازمان همکاری‌های شانگهای - ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی
  - (۴) گسترش صنعت ارتباطات - تجمع قدرت رسانه در دست کانون‌های صهیونیستی - سازمان همکاری‌های شانگهای - توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی

۷۹- به ترتیب هر یک از عبارات زیر مربوط به کدام شخصیت است؟

- وی افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌دانست.
- از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کرد.
- به سخره گرفتن فیلسوفان مدافع نوانخانه‌ها
- بیپه‌وده دانستن کمک به مستمندان

- (۱) توماس مالتوس - برتراند راسل - الیور توئیست - ریکاردو
- (۲) دیوید ریکاردو - لرد جان راسل - دیکنز - نظریه پردازان لیبرال
- (۳) توماس مالتوس - برتراند راسل - دیکنز - لرد جان راسل
- (۴) دیوید ریکاردو - لرد جان راسل - الیور توئیست - مالتوس

۸۰- عبارت درست در ارتباط با چالش و نزاع بلوک غرب و شرق کدام است؟

- (۱) در سراسر قرن بیستم تا زمان فروپاشی بلوک شرق در سال ۱۹۹۱ م ادامه یافت - چالش جهانی و بین فرهنگی بود - بلوک شرق شوروی سابق، کشورهای اروپای شرقی و چین را در بر می‌گرفت که مخالف سرمایه‌داری بودند.
- (۲) آمریکا و شوروی به عنوان دو ابر قدرت در مرکز این دو قطب قرار داشتند - چالشی منطقه‌ای نبود - با اقتصاد و فرهنگ یکسان جهان را به دو قطب اصلی تقسیم کرده بودند.
- (۳) هر دو بلوک شرق و غرب به فرهنگ واحدی تعلق داشتند - این دو قطب از نظر سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی در دو بخش متمایز و جدا قرار می‌گرفتند - چالشی منطقه‌ای نبود.
- (۴) از چالش‌هایی نبود که بین فرهنگ‌های مختلف شکل می‌گیرد - چالشی منطقه‌ای بود - بلوک شرق و غرب با دو سیاست متفاوت جهان را به دو قطب اصلی تقسیم کرده بودند.

روان‌شناسی

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تفکر (۱) حل مسئله
تفکر (۲) تصمیم‌گیری
صفحه‌های ۱۱۲ تا ۱۵۷

۸۱- هر عبارت به کدام ویژگی مسئله اشاره دارد؟

- دانستن شاخص فعلی توده بدنی برای کاهش وزن
- جدیت بیشتر در حل مسئله و گزینش راه‌حل‌های مناسب‌تر
- استفاده از اعمال جراحی فوری برای لاغر شدن و تناسب اندام
- شروع کردن پژوهش بدون دانستن دقیق مقصود آن

- ۱) هدفمندی - تحت کنترل بودن فرایند - محدودیت توانمندی‌ها - مشخص بودن موقعیت فعلی
- ۲) مشخص بودن موقعیت فعلی - محدودیت توانمندی‌ها - تحت کنترل بودن فرایند - هدفمندی
- ۳) مشخص بودن موقعیت فعلی - تحت کنترل بودن فرایند - محدودیت توانمندی‌ها - هدفمندی
- ۴) هدفمندی - محدودیت توانمندی‌ها - تحت کنترل بودن فرایند - مشخص بودن موقعیت فعلی

۸۲- کدام گزینه در ارتباط با عبارت زیر، درست‌تر است؟

«در یکی از جلساتی که آموزش و پرورش برای دبیران فیزیک برگزار می‌کند، مدرس به این موضوع اشاره می‌کند که هدف از انجام فعالیت‌ها و تمرینات در درس فیزیک فقط این نیست که دانش‌آموزان به پاسخ آن مسائل خاص دست پیدا کنند، بلکه هدف آن است که افرادی را پرورش دهیم که بتوانند بر مسائل و مشکلات زندگی خود غلبه کنند و مهارت حل مسئله آن‌ها را تقویت کنیم.»

- ۱) حل مسئله فرایندی است که به وسیله آن فرد می‌کوشد راه‌حل مناسبی برای مشکل پیدا کند.
- ۲) هدف از توانایی حل مسئله، دستیابی به اصول و قوانین قابل تعمیم در سایر موقعیت‌ها است.
- ۳) نوع نگاه به حل مسئله موجب می‌شود اقدامات احتمالی برای حل مسئله تحت‌الشعاع آن نگاه قرار گیرد.
- ۴) تلاش برای حل مسائل با روش‌هایی درست، تهدیدها را تبدیل به فرصت می‌کند.

۸۳- هر یک از عبارت‌های زیر به کدام یک از مراحل حل مسئله مرتبط است؟

- روان‌پزشک پس از شکست روان‌درمانی، دارودرمانی را برای مراجعش شروع کرد..
  - قهرمان دوره قبل مسابقات کشتی، در این دوره با اختلاف بیشتری حریفانش را شکست داد.
  - مجلس در پایان دوره چهارساله دولت، عملکرد آن را در بخش‌های مختلف بررسی می‌کند.
  - شورای مدرسه تصمیم می‌گیرد برای بهبود اوضاع تحصیلی دانش‌آموزان، سیستم تشویق و تنبیه را به کار گیرد.
- ۱) تشخیص مسئله - بازبینی و اصلاح راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله
  - ۲) انتخاب راه‌حل‌های جایگزین - ارزیابی راه‌حل - بازبینی و اصلاح راه‌حل - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله
  - ۳) انتخاب راه‌حل‌های جایگزین - بازبینی و اصلاح راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله
  - ۴) به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله - بازبینی و اصلاح راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین

۸۴- کدام عبارت می‌تواند جمله زیر را تکمیل کند؟

- «کسی که در کنکور، به دانشگاه و رشته مورد علاقه خود نمی‌رسد...»
- الف) ممکن است برای مدتی از زندگی لذت نبرد و از دیگران نیز فاصله بگیرد.
- ب) احتمال اینکه رفتارهای تهاجمی اتخاذ کند، وجود دارد.
- پ) دیگر برای هدفی در زندگی تلاش نخواهد کرد.
- ت) از اهدافش دور خواهد ماند.

۱) عبارات «الف» و «ب»

۳) عبارات «پ» و «ت»

۲) تمام عبارت‌ها

۴) عبارات «الف» و «ب» و «ت»

۸۵- مدیران یک شرکت خصوصی می‌خواهند سود شرکت را به میزان قابل توجهی افزایش دهند، آن‌ها در یک جلسه مشورتی راه‌حل‌ها و روش‌هایی را برای رسیدن به این امر پیشنهاد می‌کنند. در کدام گزینه روش حل مسئله هر مدیر به درستی ذکر شده است؟

- به نظر من بهتر است نیازهای مشتریان را به خوبی بشناسیم و در جهت رفع این نیازها اقدام کنیم.
- از کارکنان بخواهیم پیشنهادات خود را برای بهبود فروش ارائه دهند و در نهایت بهترین پیشنهاد را عملیاتی کنیم.
- سعی کنیم هر ماه ۲ درصد فروش خود را افزایش دهیم و تا انتهای سال به فروش ۲۴ درصدی برسیم.
- باید با استفاده از یک تیم کارشناسی و استفاده از روش‌های علمی و آماری نقاط ضعف خود را شناسایی و برطرف کنیم.

(۱) اکتشافی - اکتشافی - اکتشافی - تحلیلی

(۲) تحلیلی - اکتشافی - اکتشافی - تحلیلی

(۳) تحلیلی - تحلیلی - اکتشافی - تحلیلی

(۴) تحلیلی - اکتشافی - تحلیلی - اکتشافی

۸۶- چه تعداد از عبارات های زیر، در رابطه با تعریف تصمیم‌گیری، درست است؟

- توجه به یافتن راه‌حل‌ها، از ویژگی‌های تصمیم‌گیری است.
- مهم‌ترین دغدغه تصمیم‌گیرندگان، انتخاب بهترین اولویت است.
- شباهت حل مسئله و تصمیم‌گیری در رویارویی با مسئله است.
- حکمت ۲۷۴: «چون به یقین رسیدید، اقدام کنید» به موضوع اهمیت مشورت در تصمیم‌گیری اشاره کرده است.
- تصمیم‌گیری همانند حل مسئله ناظر به خلق و بازآفرینی است.

(۱) سه

(۲) چهار

(۳) پنج

(۴) دو

۸۷- هر کدام از عبارات‌های زیر، به ترتیب با کدام یک از موارد مطرح‌شده، هم‌خوانی بیشتری دارد؟

- انتخاب بهترین شهر برای مسافرت

- انتخاب بین دو دانشگاه معتبر برای ادامه تحصیل

- انتخاب هدیه مناسب روز پدر

- انتخاب غذای مورد نظر از منوی یک رستوران

(۱) معمولی و پیچیده - مهم و پیچیده - معمولی و پیچیده - معمولی و ساده

(۲) معمولی و ساده - معمولی و پیچیده - مهم و ساده - مهم و پیچیده

(۳) معمولی و پیچیده - مهم و پیچیده - معمولی و پیچیده - مهم و ساده

(۴) معمولی و ساده - معمولی و ساده - مهم و ساده - معمولی و ساده

۸۸- کدام یک از رفتارهای بیان‌شده با سبک تصمیم‌گیری مقابل آن منطبق‌تر است؟

(۱) تصمیم‌های فرد، هیچ‌گاه عملی نمی‌شود. ← تکانشی

(۲) تصمیم‌گیری بر مبنای عقل و مشورت است. ← منطقی

(۳) تصمیم‌گیری بدون محاسبه و سنجش همه جوانب است. ← احساسی

(۴) مبنای آن اطاعت کورکورانه از افراد است. ← احساسی

۸۹- موقعیت زیر به کدام مانع تصمیم‌گیری اشاره دارد؟

«فرمانده به سرباز خود توصیه می‌کند که این مأموریت را به تنهایی انجام ندهد؛ زیرا چالش بسیار زیادی دارد. اما سرباز توجهی نمی‌کند و با استناد به این که

سایر مأموریت‌ها را به تنهایی و با موفقیت پشت سر گذاشته، خیال می‌کند این مأموریت را هم به تنهایی انجام خواهد داد اما نتوانست از پس آن بر بیاید.»

(۱) سوگیری تأیید

(۲) اعتماد افراطی

(۳) کوچک شمردن خود

(۴) کنترل هیجانات

۹۰- در رابطه با پیامدهای ناتوانی در تصمیم‌گیری کدام گزینه نادرست می‌باشد؟

(۱) وقتی در موقعیتی باشیم که حتماً باید تصمیم بگیریم ولی قادر به تصمیم‌گیری نباشیم، تعارض را تجربه می‌کنیم.

(۲) تعارض، محصول ناتوانی در تصمیم‌گیری است.

(۳) تعارض ناشی از ناتوانی در تصمیم‌گیری بین دو امر خواستنی و ناخواستنی را تعارض «گرایش - گرایش» می‌نامند.

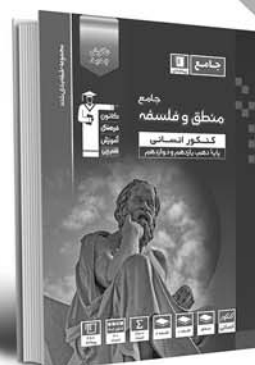
(۴) در تعارض «اجتناب - اجتناب» هر دو گزینه، نامطلوب و ناخواستنی است و فرد مجبور به انتخاب یکی از آن‌هاست.

کتاب‌های آیة انسانیت را

پیمانانای تهرین کنید

فلسفه
و
تاریخ
و
جغرافیا
و
ریاضی
و
آمار
و
عربی
و
اقتصاد
و
روانشناسی

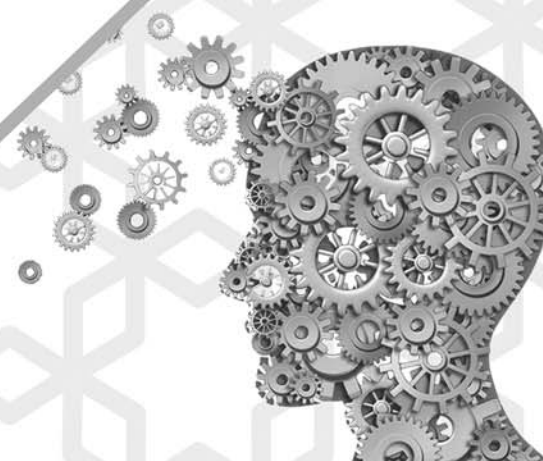

۸۴۵۱

www.kanoon.ir

www.kanoonbook.ir

Telegram: @konkur_in

دفترچه شماره (۲)

صبح جمعه

۱۴۰۳/۱۱/۲۶

آزمون ۲۶ بهمن ماه ۱۴۰۳

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

ساعت ۹:۳۰ تا ۱۱ صبح ۱۱۰ سؤال (۷۵ سؤال اجباری + ۳۵ سؤال اختیاری)

نام درس	معمولاً دانش‌آموزان در هر رده تراز به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
	۴۰۰۰	۴۷۵۰	۵۵۰۰	۶۲۵۰	۷۰۰۰	
عربی، زبان قرآن	۱	۲	۳	۵	۶	
تاریخ و جغرافیا	۱	۲	۴	۶	۷	
فلسفه و منطق	۱	۲	۳	۵	۶	
اقتصاد	۱	۲	۴	۵	۷	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	عربی، زبان قرآن (۲) و (۳)	۲۰	۹۱	۱۱۰	۲۰
۲	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	عربی، زبان قرآن (۳)	۱۰	۱۱۱	۱۲۰	۱۰
۳	اجباری	تاریخ (۳)	۵	۱۲۱	۱۲۵	۵
۴	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	تاریخ (۳)	۵	۱۲۶	۱۳۰	۵
۵	انتخابی (زوج درس)	تاریخ (۱)	۵	۱۳۱	۱۳۵	۵
		تاریخ (۲)	۵	۱۳۶	۱۴۰	
۶	اجباری	جغرافیا (۳)	۵	۱۴۱	۱۴۵	۵
۷	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	جغرافیا (۳)	۵	۱۴۶	۱۵۰	
۸	انتخابی (زوج درس)	جغرافیا (۱)	۵	۱۵۱	۱۵۵	۵
		جغرافیا (۲)	۵	۱۵۶	۱۶۰	
۹	اجباری	فلسفه دوازدهم	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	۱۰
۱۰	اختیاری (پیش‌روی سریع‌تر)	فلسفه دوازدهم	۵	۱۷۱	۱۷۵	
۱۱	اجباری	منطق	۵	۱۷۶	۱۸۰	۵
۱۲	اجباری	فلسفه یازدهم	۱۰	۱۸۱	۱۹۰	
۱۳	اجباری	اقتصاد	۱۰	۱۹۱	۲۰۰	۱۰

عربی زبان قرآن (۳) و (۲)

باسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۹۱ - ۹۹)

۹۱- ﴿لَا يَبْأَسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ﴾:

- (۱) تنها قوم کافران از رحمت الهی مأیوس می‌شود!
- (۲) فقط قوم کافر از رحمت خداوند ناامید می‌شود!
- (۳) از رحمت الهی نا امید نمی‌شود جز گروه کافران!
- (۴) به جز گروه کافر کسی از رحمت خدا ناامید نخواهد شد!

۹۲- «تَبَادُلُ الْمَفْرَدَاتِ بَيْنَ اللُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ يُصِيرُهَا غَنِيَّةً فِي الْأَسْلُوبِ وَ الْبَيَانِ فَهُوَ أَمْرٌ طَبِيعِيٌّ لَا يُعْجَبُ الْبَاحِثِينَ أَبَدًا!»:

- (۱) رد و بدل کردن واژگان بین زبان‌های جهانی، آن را در سبک و بیان بی‌نیاز می‌گرداند، پس آن یک امر طبیعی است و پژوهشگران را شگفت‌زده نمی‌کند!
- (۲) تبادل واژگان میان زبان‌های جهانی، آن را در شیوه و بیان بی‌نیاز می‌گرداند، پس آن امری طبیعی است و هرگز محققان با آن شگفت‌زده نمی‌شوند!
- (۳) با تبادل واژگان بین زبان‌ها در جهان، آن‌ها در شیوه و گفتار بی‌نیاز می‌شوند، پس آن یک امر طبیعی است که پژوهشگران را هرگز شگفت‌زده نمی‌کند!
- (۴) رد و بدل کردن واژگان میان زبان‌ها در جهان، آن را در اسلوب و گفتار بی‌نیاز می‌گرداند، پس آن امری طبیعی است که هرگز پژوهشگران را شگفت‌زده نمی‌کند!

۹۳- «الْعَقْلَاءُ لَا يَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاةِ بَعْضِ النَّاسِ وَ صَوْمِهِمْ فَقَطْ بَلْ عَلَيْهِمْ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى أَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ صَدَقِ حَدِيثُ يَخْرُجُ مِنْ فَمِّ!»: خردمندان .....

- (۱) فقط به زیادی نماز برخی مردم و روزه‌شان نگاه نمی‌کنند، بلکه آن‌ها باید به امانت‌داری و درستی سخنی بنگرند که از دهان خارج می‌شود!
- (۲) نباید فقط به زیادی نماز بعضی از مردم و روزه آن‌ها نگاه کنند، بلکه آن‌ها باید به امانت‌داری و درستی سخنی که از دهانی بیرون می‌آید، بنگرند!
- (۳) نباید تنها به زیاد بودن بعضی از نمازهای مردم و روزه‌هایشان نگاه کنند، بلکه بر آن‌ها واجب است که به امانت‌داری و راست بودن سخنی بنگرند که از یک دهان بیرون می‌آید!
- (۴) تنها به زیاد بودن نماز برخی مردم و روزه آن‌ها نگاه نمی‌کنند، بلکه به آن‌ها هنگام امانت‌داری و سخن درستی که از دهان خارج می‌کنند، می‌نگرند!

۹۴- ﴿لَا عَيْنَ بَاكِيَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا تِلْكَ الْعَيْنُ الَّتِي هِيَ فَارِعَةٌ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ الَّتِي لَمْ تَسْهَرْ فِي سَبِيلِهِ وَ لَمْ تُغْضَ عَنْ مَحْرَمَاتِهِ!»:

- (۱) هیچ چشمی در روز قیامت گریان نیست مگر آن چشمی که از پروای خدا تهی است یا در راهش بیدار نماند و از حرام‌های او بر هم نهاده نشد!
- (۲) چشم گریان تنها چشمی است که خالی از ترس و پروای الهی باشد یا در راه او بیدار نماند و از کارهای حرام چشم‌پوشی نکرد!
- (۳) هیچ چشمی در روز قیامت گریان نیست جز آن چشمی که تهی از ترس خدا است و در مسیرش بیداری نمی‌کشد و از حرام‌های الهی چشم بر هم نمی‌نهد!
- (۴) فقط چشمی در روز رستاخیز گریان است که خالی از پروای خدا است یا در راهش بیدار نیست و از حرام‌های او بسته نشده است!

عربی (۳):
ثَلَاثُ قِصَصٍ قَصِيرَةٍ
(قواعد درس ۳)
صفحه‌های ۴۳ تا ۴۶

عربی (۲):
تَأْتِيرُ اللُّغَةِ الْفَارْسِيَّةِ
عَلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ
الْصِّدْقُ
درس‌های ۴ و ۵
صفحه‌های ۴۷ تا ۷۶

۹۵- « أَسْرَعَ رَجُلٌ إِلَى شَابِّ كَادٍ يَغْرُقُ بِسَبَبِ ارْتِفَاعِ أَمْوَاجِ الْبَحْرِ، الرَّجُلُ حَاوِلٌ كَثِيرًا وَلَكِنَّهُ مَا اسْتَطَاعَ أَنْ يُنْقِذَهُ! »:

(۱) مردی به سوی جوانی شتافت که به دلیل بالا آمدن موج‌های دریا نزدیک بود غرق شود، آن مرد بسیار تلاش کرد، اما نتوانست او را نجات دهد!

(۲) یک مرد به سوی جوانی شتافت که نزدیک بود با بالا آمدن موج‌های دریا غرق شود، آن مرد بسیار تلاش کرد، ولی نتوانست نجات یابد!

(۳) مردی به سراغ جوانی شتافت که به علت بالا آمدن امواج دریا نزدیک بود غرق شود، اما مردی که بسیار تلاش کرده بود نتوانست وی را نجات بدهد!

(۴) مردی با شتاب و عجله به سمت جوانی رفت که در میان امواج دریا در حال غرق شدن بود، آن مرد تلاش زیادی کرده، اما نتوانست او را نجات دهد!

۹۶- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

(۱) قال أحد الخبراء في نهاية الجلسة مضطرباً: هذا قرار لن تضرَّ نتيجتهُ إلا النَّاسَ!؛ یکی از کارشناسان در پایان جلسه با نگرانی گفت: این تنها تصمیمی است که نتیجه آن به مردم آسیب خواهد زد!

(۲) لا شيء يقدر على تضعيف عزم جنودنا و هم يُقاتلون الأعداء إلا الشَّعور باليأس!؛ چیزی که می‌تواند اراده سربازانمان را ضعیف کند در حالی که آن‌ها با دشمنان می‌جنگند فقط احساس ناامیدی است!

(۳) عليكم أن تقبلوا هذا الاقتراح و إن لم ينفعكم لأنه لا اختيار آخر لكم في هذا المجال!؛ شما باید این پیشنهاد را بپذیرید اگرچه به سودتان هم نباشد چون هیچ انتخاب دیگری در این زمینه ندارید!

(۴) تظاهر صديقي في حفلة ميلاده بالفرح ولكّني فهمتُ أنه لم ينس تلك الحادثة المرّة!؛ دوستم در جشن تولدش وانمود به خوشحالی می‌کند اما من فهمیدم که او آن حادثه تلخ را فراموش نکرده است!

۹۷- عَيْنِ الْخَطَأِ:

(۱) تعرّفنا على رجلٍ في سفرنا إلى الصّين يستطيع أن يُساعدنا في تصدير هذه المحصولات!؛ با مردی در سفرمان به چین آشنا شدیم که می‌تواند به ما در صادرات این محصولات کمک کند!

(۲) اشتريتُ من السّوق كتاباً عن تعلّم اللّغة العربيّة و فهمتُ أنّي أعرفُ مؤلّفَ الكتاب!؛ از بازار کتابی درباره یادگیری زبان عربی خریدم و فهمیدم که نویسنده آن کتاب را می‌شناسم!

(۳) كاد المُتفرّجون يخرجون من الملعب حتّى شاهدوا أنّ فريقهم سجّل الهدف الأوّل!؛ تماشاگران داشتند از ورزشگاه خارج می‌شدند تا اینکه دیدند تیمشان گل اول را زد!

(۴) لأستمع إلى كلام المعلم بدقّة طلبتُ منه الجلوس قرب زملائي!؛ برای اینکه به دقت سخنان معلم را بشنوم از او خواستم که نزدیک همکلاسی‌هایم بنشینم!

۹۸- « انتقال واژگان فارسی به زبان عربی در دوره عباسی افزایش یافته است! »؛ عین الصحیح:

- ۱) قد یزادُ نَقْلُ مُفْرَدَاتِ الْفَارِسیَّةِ إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِیَّةِ فِي الْعَصْرِ الْعَبَّاسِیِّ!
- ۲) نَقْلُ الْمُفْرَدَاتِ الْفَارِسیَّةِ إِلَى الْعَرَبِیَّةِ قَدْ اَزْدَادَ فِي الْعَصْرِ الْعَبَّاسِیِّ!
- ۳) قَدْ اَزْدَادَ نَقْلُ الْمُفْرَدَاتِ الْفَارِسیَّةِ إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِیَّةِ فِي الْعَصْرِ الْعَبَّاسِیِّ!
- ۴) الْمُفْرَدَاتُ الْفَارِسیَّةُ قَدْ نُقِلَتْ كَثِیراً إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِیَّةِ فِي الْعَصْرِ الْعَبَّاسِیِّ!

۹۹- عین الخطأ فی المفهوم:

- ۱) « ما أضمرَ أحدٌ شیئاً إلا ظهرَ فی صفحات وجهه »:
خواهم که بنالم ز غم هجر تو گویم   آنجا که عیان است چه حاجت به بیان است
- ۲) ﴿ اِدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ﴾:
بدی را بدی سهل باشد جزا   اگر مردی أحسن إلى من أساء
- ۳) « خیر الکلام ما قلَّ و دلَّ »:
با این که سخن به لطف آب است   کم گفتن هر سخن، صواب است
- ۴) ﴿ مَا يُرِيدُ اللهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ ﴾:
تا رنج تحمّل نکنی گنج نبینی   تا شب نرود صبح پدیدار نباشد

■ ■ اقرأ النص التالي ثم أجب عن الأسئلة (۱۰۰ - ۱۰۴) بما يناسب النص:

إنَّ اللِّسَانَ مِنْ أَعْظَمِ النِّعَمِ الَّتِي أَنْعَمَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى وَهُوَ مِنْ وَسَائِلِ اتِّصَالِ الْمَرْءِ مَعَ غَيْرِهِ. قَدْ يَكُونُ اللِّسَانُ حِجَّةً لِلْمَرْءِ وَسَبَباً فِي فَوْزِهِ إِذَا اسْتَعْدَمَهُ الْإِنْسَانُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى، وَالدُّكْرِ، وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ، وَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ، أَمَّا إِذَا اسْتَعْدَمَهُ الْمَرْءُ فِي الْغَيْبَةِ وَ النَّمِيمَةِ (سُخْنِ چینی)، وَ غَيْرِهَا مِمَّا نُهَى الْإِنْسَانُ عَنْهُ فَهَذَا يَكُونُ حِجَّةً عَلَيْهِ.

يُعَدُّ حِفْظَ اللِّسَانِ مِنَ الْأَخْلَاقِ الْحَمِيدَةِ وَ الصِّفَاتِ الْحَسَنَةِ، وَ الْمَقْصُودُ بِحِفْظِ اللِّسَانِ أَلَّا يَتَحَدَّثَ الْإِنْسَانُ إِلَّا بِالْخَيْرِ، وَ يَبْتَئِدَ عَنِ قَبِيحِ الْكَلَامِ، وَ عَنِ الْغَيْبَةِ وَ غَيْرِ ذَلِكَ، وَ عَلَى الْإِنْسَانِ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّهُ مَسْئُولٌ عَنْ كُلِّ لَفْظٍ يَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ، «مَنْ يَدْخُلُ مَدْخَلَ السُّوءِ يُتَّهَمُ وَ مَنْ لَا يَمْلِكُ لِسَانَهُ يَنْدَمُ» جُمْلَةٌ عَظِيمَةٌ قَالَهَا لِقَمَانُ لِابْنِهِ. وَ لَا شَكَّ أَنَّهَا وَصِيَّةٌ عَظِيمَةٌ جَلِيلَةٌ إِذَا عَمِلَ بِهَا النَّاسُ تَخَلَّصُوا مِنْ شُرُورِ اللِّسَانِ.

۱۰۰- عین الصحیح:

- ۱) یستخدَمُ جَمِيعُ النَّاسِ أَلْسِنَتَهُمْ فِي طَاعَةِ اللَّهِ!
- ۲) أَعْظَمُ نِعْمَةٍ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى الْبَشَرِ هُوَ اللِّسَانُ!
- ۳) اللِّسَانُ هُوَ الطَّرِيقَةُ الْوَحِيدَةُ لِتَوَاصُلِ الْبَشَرِ مَعَ بَعْضِهِمْ!
- ۴) نَفْسُ اللِّسَانِ طَاهِرٌ وَلَكِنْ سُوءُ اسْتِعْمَالِهِ يُوَدِّي إِلَى قُبْحِهِ!

١٠١- عَيْنُ الْخَطَا: (حَسَبَ النَّصِّ)

(١) إِنَّمَا قِيَمَةُ الْإِنْسَانِ بِمَا يَتَكَلَّمُ بِهِ مِنَ الْكَلَامِ!

(٢) اللِّسَانُ يُمْكِنُ أَنْ يَجْعَلَ الْإِنْسَانَ فَائِزًا أَوْ حَقِيرًا!

(٣) مَا مِنْ كَلِمَةٍ نَنْطِقُهَا إِلَّا وَنَحْنُ مَسْئُولُونَ عَنْهَا!

(٤) الْحِفَاظُ عَلَى اللِّسَانِ هُوَ أَنْ يَتَحَدَّثَ الشَّخْصُ بِالْخَيْرِ وَالْحَسَنَةِ!

١٠٢- عَيْنُ الْأَبْعَدِ مِنْ مَفْهُومِ الْجُمْلَةِ التَّالِيَةِ: « مِنْ يَدْخُلُ مَدْخَلَ السُّوءِ يُتَّهَمُ وَ مَنْ لَا يَمْلِكُ لِسَانَهُ يَنْدَمُ! »

(١) أَيُّهَا الْإِنْسَانُ! اجْتَنِبْ مَوَاضِعَ التُّهْمِ!

(٢) لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ بَلْ لَا تَقُلْ كُلَّ مَا تَعْلَمُ!

(٣) الْأَفْضَلُ لِلْمَرْءِ أَلَّا يَتَّهَمَ الْآخَرِينَ وَيَبْرِئَ نَفْسَهُ!

(٤) مَنْ لَا يَحْفَظُ لِسَانَهُ فِي الْمَجَالِسِ فَعَاقِبَتُهُ هِيَ النَّدَامَةُ!

■ عَيْنُ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (١٠٣ وَ ١٠٤)

١٠٣- « أَعْظَمُ - أَنْعَمُ - الْمُنْكَرُ - نُهْيٌ »:

(١) أَعْظَمُ: اسْمٌ تَفْضِيلٌ لِلْمَذْكَرِ - مَعْرَبٌ / مَجْرُورٌ بِحَرْفِ الْجَرِّ؛ مِنْ أَعْظَمَ: جَارٌّ وَ مَجْرُورٌ، خَبَرٌ «إِنَّ»

(٢) أَنْعَمَ: فِعْلٌ مَاضٍ - لِلْمَفْرُودِ الْمَذْكَرِ الْغَائِبِ - مَصْدَرُهُ: نَعْمَةٌ / فِعْلٌ؛ فَاعِلُهُ: اللَّهُ، وَ مَفْعُولُهُ: ضَمِيرٌ «هَا»

(٣) الْمُنْكَرُ: مَفْرُودٌ مَذْكَرٌ - اسْمٌ مَفْعُولٌ مِنْ مَصْدَرٍ «إِنْكَارٌ» - مَعْرُوفَةٌ / مَجْرُورٌ بِحَرْفِ الْجَرِّ، عَلَامَتُهُ هِيَ الْكَسْرَةُ فِي آخِرِهِ

(٤) نُهْيٌ: فِعْلٌ مَاضٍ - لِلْمَذْكَرِ الْغَائِبِ - مَجْرُودٌ ثَلَاثِيٌّ، كُلُّ حُرُوفِهِ أَصْلِيَّةٌ - مَجْهُولٌ (= مَبْنِيٌّ لِلْمَجْهُولِ) / نَائِبٌ فَاعِلُهُ:

الإنسان

١٠٤- « يَتَحَدَّثُ - مَسْئُولٌ - لِقْمَانٌ - تَخَلَّصُوا »:

(١) يَتَحَدَّثُ: فِعْلٌ مُضَارِعٌ لِلتَّنْفِي - مَزِيدٌ ثَلَاثِيٌّ مِنْ بَابِ تَفَعَّلَ، وَ لَهُ حُرُوفَانِ زَائِدَانِ / فَاعِلُهُ: الْإِنْسَانُ

(٢) مَسْئُولٌ: اسْمٌ مَفْعُولٌ، مِنْ مَصْدَرٍ مَجْرُودٌ ثَلَاثِيٌّ - نَكْرَةٌ - مَعْرَبٌ / خَبَرٌ «أَنَّ» وَ مَرْفُوعٌ بِالضَّمَّةِ

(٣) لِقْمَانٌ: اسْمٌ - مَفْرُودٌ مَذْكَرٌ - مَعْرُوفَةٌ بِالْعِلْمِيَّةِ - مَعْرَبٌ / فَاعِلٌ لِفِعْلِ «قَالَ»، وَ مَرْفُوعٌ بِعَلَامَةِ الضَّمَّةِ

(٤) تَخَلَّصُوا: مُضَارِعٌ - لِلْجَمْعِ الْمَذْكَرِ الْغَائِبِ - مَزِيدٌ ثَلَاثِيٌّ، مَادَّتُهُ: خ ل ص - لِازِمٌ / فِعْلٌ وَ فَاعِلٌ؛ الْجُمْلَةُ فِعْلِيَّةٌ

■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۱۰۵ - ۱۱۰)

۱۰۵- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) شارك الإيرانيون في قيام الدولة العباسية على يد أمثال أبي مسلم الخراساني!
- (۲) اشتدَّ النقل من الفارسية إلى العربية بعد انضمام إيران إلى الدولة الإسلامية!
- (۳) كانت المفردات ترتبط ببعض البضائع الإيرانية التي ما كانت عند العرب!
- (۴) المفردات الفارسية قد دخلت اللغة العربية منذ العصر الجاهلي!

۱۰۶- عین ما ليس فيه علم:

- (۱) سلمت على أحد أصدقاء جعفر أمس!
- (۲) ذهبت فهيمه إلى السوق لشراء الملابس!
- (۳) أسد أحد التلاميذ الذي يحب التقدم!
- (۴) شاهدت أسداً في الغابة يبحث عن عشه!

۱۰۷- عین حرف «اللام» بمعنى «حتى»:

- (۱) لا شك أن الإمتحانات، رغم صعوبتها، تُساعد الطلاب لتعلم الدروس!
- (۲) انتهى الامتحان و جاء التلاميذ إلى مدير المدرسة ليسلموا أوراقهم!
- (۳) قال أبي: يا ولدي ليتحمل الإنسان المصاعب و الشدائد في حياته!
- (۴) المحاولة لتجنب السيئات و الوصول إلى الحسنات أمر جميل!

۱۰۸- في أي الأجوبة جاء فعل يصف إسماً قبله؟

- (۱) لا تستسِر الكذاب فإنه كالسراب يُربُّ عليك البعيد!
- (۲) يبلغ الصادق بصدقه ما لا يبلغه الكاذب بإحتياله!
- (۳) أخي؛ عليك ألا تُحدِّث الناس بكل ما سمعت به!
- (۴) العلم نورٌ و ضياءٌ يقذفه الله في قلوب أوليائه!

۱۰۹- عین «الطلاب» يكون مستثنى منه:

- (۱) لم يُطالع الطلاب كتاب اللغة العربية للإمتحان إلا ثلثه!
- (۲) ما شاهد الطلاب أمام صالة المدرسة الجديدة إلا سعيداً!
- (۳) أعطى الطلاب أوراق الإمتحان للمعلم إلا واحداً منهم!
- (۴) الطلاب قبلوا إقتراحات مدير المدرسة إلا بعضها!

۱۱۰- عین «إلا» يمكن أن تُترجم بشكليين:

- (۱) لم يُشارك في هذه المسابقات العلمية أحد إلا أربعة من طلاب مدرستا!
- (۲) تعلمت من تجاربي القيمة أنه لا تسقط ورقة واحدة من شجرة إلا بإذن الله!
- (۳) ما استعان الصيادون بالآخرين في كشف محلّ تجمع الأسماك إلا هذا العجوز!
- (۴) ليس في أيام الشباب عمل ضروري لكلّ مرة إلا تعلم العلوم و الفنون المختلفة!

عربی زبان قرآن (۳) - پیش روی سریع تر

پاسخ گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقهعربی (۳):
ثلاث قصص قصيرة
(قواعد و تمرین‌های درس ۳)
صفحه‌های ۴۳ تا ۵۲

■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة من أو إلى العربية (۱۱۱ - ۱۱۵)

۱۱۱- « كل وعاء يضيق بما جعل فيه إلا وعاء العلم فإنه يتسع! »:

- (۱) گنجایش ظروف با آنچه در آن نهاده شده است، تنگ می‌شود، مگر ظرف‌های علم که گسترش می‌یابند!
- (۲) هر ظرفی با آنچه در آن قرار داده شده است، تنگ می‌شود، جز ظرف دانش، زیرا آن گسترش می‌یابد!
- (۳) هر ظرفی به وسیله آنچه در آن قرار داده شود، تنگ می‌شود، جز ظرف علم، چراکه آن فراخ است!
- (۴) گنجایش هر ظرفی با آنچه در آن نهند، تنگ می‌شود، مگر ظرف دانش، چراکه آن فراخ تر می‌شود!

۱۱۲- « الصدق كصحة الإنسان، لا يمكن أن تُدرك قيمته إلا عندما يُفقد! »:

- (۱) صدق همان سلامتی انسان است، فقط زمانی که از دست برود قدر آن دانسته می‌شود!
- (۲) راستی همان صحت بدن انسان است، ارزشش درک نمی‌شود مگر آنگاه که آن را از دست بدهد!
- (۳) صداقت مانند سلامتی انسان است، امکان ندارد ارزش آن درک شود مگر زمانی که از دست برود!
- (۴) درستی همچون سلامت بدن انسان است، نمی‌توانی قدر آن را دریابی مگر زمانی که از دست برود!

۱۱۳- عین الصحیح:

- (۱) كان عددٌ من معلّمينا قد شجّعوا الطلبة أن يستمعوا إلى نصائحهم القيّمة جيّداً! تعدادی از معلّمان دانش‌آموزانمان را تشویق کرده‌اند که پندهای ارزشمند آن‌ها را به خوبی بشنوند!
- (۲) كان نبينا لم يقعد هناك مع أحدٍ إلا جماعة كانوا يتفقّهون! پیامبران بود که آنجا فقط با آن گروهی نشست که فرا می‌گرفتند!
- (۳) رجاء اقتراح لهم ألا يُقاتلوا بعضاً مع بعضٍ لأنّ هذا العمل يُسبّبُ ابتعادهم عن آمالهم! لطفاً به آن‌ها پیشنهاد بده که نباید با یکدیگر بجنگند، زیرا این کار سبب دور کردنشان از هدفهایشان می‌گردد!
- (۴) اولئك الزملاء واجهونا بمشاكل عديدة لم نُحلّ إلا بمحاولاتنا المتواصلة! آن همکاران ما را با مشکلات متعددی روبه‌رو کردند که فقط با تلاش‌های پیگیرمان حل گردید!

۱۱۴- عین الخطأ:

- (۱) كل شيء هالكٌ إلا وجهه! هر چیزی نابود شونده است، جز ذات او!
- (۲) لي عينٌ قد فاضت من خشية الله! چشمی دارم که از پروای خدا لبریز شده است!
- (۳) أيها الإخوان؛ لا تقولوا كلاماً إلا الحقّ أبداً! ای برادران، هرگز سخنی به جز حق نگویید!
- (۴) كتبنا المقالة و ما بقيت منها إلا مصادرها! مقاله را نوشتیم و آنچه از آن مانده، تنها منابعش است!

۱۱۵- « آنان به درگاه خدا دعا می‌کنند و اما این‌ها به نادان، دانش می‌آموزند، اینان برترند! »:

- (۱) اولئك يدعون الله و أما هؤلاء فَيُفَقِّهونَ الجاهل، هؤلاء أفضل!
- (۲) هؤلاء قد دعوا لله و لكنّ اولئك يُفَقِّهونَ الجاهل، هؤلاء أفضل!
- (۳) اولئك هم الَّذِينَ يدعون الله و هم يُعَلِّمونَ الجاهل، هؤلاء أفضل!
- (۴) يدعون هؤلاء لله و أما اولئك فَيُعَلِّمونَ جاهلاً، هؤلاء هم الأفاضل!

۱۱۶- عَيْنِ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ مَذْكُورًا:

- (۱) لا يَجْعَلُ اللُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ غَنِيَّةً إِلَّا تَبَادُلُ الْمَفْرَدَاتِ!
- (۲) لَمْ أَجِدْ فِي الصِّدْلِيَّةِ مَا وَصَفَهُ لِي الطَّبِيبُ إِلَّا الْحُبُوبَ الْمُهْدَنَةَ!
- (۳) سافرنا إلى قرية ما كان ساكنوها إِلَّا فلاحين!
- (۴) القادة المصلحون لا يدعون بلدان العالم إِلَّا إلى السلم!

۱۱۷- عَيْنِ الصَّحِيحِ عَنِ قِرَاءَةِ «الـ»: (على الترتيب)

«... الا انّ الإيمان بالربّ يُنير قلوبكم فعليكم الا تعبدوا الا الله! »

- (۱) ألا / ألا / إلا (۲) ألا / ألا / إلا (۳) ألا / إلا / إلا (۴) ألا / إلا / ألا

۱۱۸- عَيْنِ مَا يَدُلُّ عَلَى تَأْكِيدِ الْإِسْمِ فِي الْعِبَارَةِ:

- (۱) قد أرسل الأنبياء ليهدوا الإنسان و يُرشدوه إلى الصِّراطِ المستقيم!
- (۲) إنّ الجوزَ ثمرةً قشرها صلبٌ و غيرُ صالحٍ للأكل فَيُكْسَرُ لِنَتَاؤُلِهَا!
- (۳) في هذه المنطقة لَنْ يَغْرَسَ الفلاحون عند الرِّبيعِ إِلَّا فسائلَ المشمش!
- (۴) ليس للطلاب الذين كانوا في المدرسة عملًا إِلَّا الدِّراسةَ و الاهتمامَ بالدروس!

۱۱۹- عَيْنِ «إلا» لَيْسَتْ بِمَعْنَى «فقط»:

- (۱) لَمْ يُقْبَلْ ذَلِكَ الرَّجُلَ أَمَامَ رَسُولِ اللَّهِ (ص) إِلَّا وَلَدَهُ الصَّغِيرَ!
- (۲) فِي أَيَّامِ دِرَاسَتِنَا لَمْ نَعْلَمْ مِنْ ذَلِكَ الْمَعْلَمِ خِصْلَةَ إِلَّا مِرَافِقَةَ الطَّلَابِ!
- (۳) لَا يَقُومُ بِأَدَاءِ وَاجِبَاتِهِ الْمَدْرَسِيَّةِ فِي نَهَايَةِ الْأَسْبُوعِ إِلَّا الَّذِي لَهُ بَرْنَامَج!
- (۴) مَا فَاضَتْ حِينَ رُؤْيَةِ وَالِدَتِي بَعْدَ السَّنِينَ إِلَّا عَيْونِي بِالدَّمْعِ الْمُنْهَمِرَةِ!

۱۲۰- عَيْنِ مَا يَخْتَلَفُ فِيهِ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْمُسْتَثْنَى مِنْهُ:

- (۱) لَا يُشَجِّعُ طُلَّابُنَا سَبَبٌ لِمَوَاصِلَةِ دِرَاسَتِهِمْ إِلَّا الْإِشْتِيَاقُ بِالتَّقَدُّمِ!
- (۲) لَا تَبْكِي عَيْنٌ فِي يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا عَيْنًا فَاضَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ!
- (۳) قَدْ حَضَرَ كَثِيرٌ مِنَ الزَّمَلَاءِ فِي قَاعَةِ الثَّانَوِيَّةِ إِلَّا الَّذِينَ كَانُوا فِي السَّاحَةِ!
- (۴) لَمْ تُقْرَأْ مِنَ الْمَصْحَفِ الشَّرِيفِ سُورَةٌ عِنْدَ الصَّبَاحِ إِلَّا الْكُوْثَرُ وَ لَهَا فَضِيلَةٌ كَثِيرَةٌ!

تاریخ (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

درس هشتم: جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن
صفحه‌های ۹۹ تا ۱۱۳۱۲۱- **نهایی** کدام گزینه درباره صلح ناپایداری است که در فاصله دو جنگ جهانی بزرگ متوجه جهان شد؟

- (۱) خروج ژاپن، ایتالیا و آلمان موجب بی‌اعتباری بیشتر جامعه ملل شد.
- (۲) نهاد بین‌المللی که برای جلوگیری از دشمنی و جنگ میان دولت‌ها به وجود آمده بود، قدرت کافی برای تحقق این هدف را نداشت.
- (۳) دولت‌های پیروز، تمام تقصیرها را متوجه آلمان نموده و با روش‌های مختلف به تنبیه این کشور پرداختند.
- (۴) برخی از کشورها بر اثر جنگ، مستعمراتشان را از دست داده بودند و محکوم به پرداخت غرامت‌های سنگین بودند.

۱۲۲- در مقایسه فاشیست‌ها (۱) و نازی‌ها (۲) کدام گزینه نادرست تدوین شده است؟

- (۱) (۱) و (۲) هر دو اندیشه‌های نژادپرستانه افراطی داشتند که در زمان قدرت گرفتن، بر آن تأکید می‌کردند.
- (۲) در بُعد سیاست خارجی، (۱) در پی فتح سرزمین‌هایی در اروپا بودند، اما (۲) سودای تسلط بر شمال آفریقا را در سر داشتند.
- (۳) پس از کسب قدرت، اقدام قابل توجه (۱) کاهش چشمگیر تورم و بیکاری و (۲) لغو قرارداد ورسای (منعقدشده در سال ۱۹۱۹) بود.
- (۴) انحلال احزاب رقیب در کشور و تشکیل دولت تک‌حزبی، متمرکز و قدرتمند، از وجوه اشتراک اقدامات (۱) و (۲) به حساب می‌آمد.

۱۲۳- **نهایی** کدام یک از عبارات های زیر در رابطه با وضعیت ژاپن پیش از جنگ جهانی دوم درست است؟

- الف) اقتصاد ژاپن برخلاف فرانسه که زیان عمده‌ای در جنگ متحمل شد، همچنان پررونق بود.
  - ب) رشد صنعتی ژاپن به دلیل وابستگی به واردات مواد خام، با قدرت سیاسی آن ارتباط تنگاتنگی داشت.
  - پ) در فاصله دو جنگ جهانی، ژاپن نیز مانند ایتالیا و آلمان، در زمینه سیاست خارجی تحت هدایت نظامیان بود.
  - ت) ژاپن برخلاف آمریکا از جامعه ملل اخراج شد و به عنوان عضوی از کشورهای محور، به چین هجوم برد.
- (۱) «الف» و «ب» (۲) «ب» و «ت» (۳) «الف» و «پ» (۴) «ب» و «پ»

۱۲۴- کدام گزینه ترتیب وقوع حوادث زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

- الف) به زانو درآمدن ایتالیا پس از تسلط متفقین بر شمال آفریقا
  - ب) حمله به ناوگان دریایی آمریکا در اقیانوس آرام توسط ژاپن و ورود آمریکا به جنگ
  - ج) هجوم نیروهای محور به شرق اروپا و بالکان و تسلط بر کشورهای آن منطقه
  - د) متوقف کردن پیشروی آلمان در شوروی با استفاده از کمک‌های تسلیحاتی انگلستان و آمریکا
- (۱) ب - ج - د - الف (۲) ج - د - ب - الف (۳) ب - د - ج - الف (۴) ج - ب - الف - د

۱۲۵- کدام گزینه درباره وضعیت ایران در دوران جنگ جهانی دوم درست است؟

- الف) شوروی که مسیر تجارت ایران با آلمان بود، با انگلستان متحد شد و از حکومت ایران خواست که آلمانی‌ها را اخراج کند.
- ب) پس از اشغال ایران توسط نیروهای متفقین، رضاشاه به جزیره موریس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید شد و سپس از سلطنت استعفا داد.
- ج) به بهانه دادوستد ایران با آلمان نیروهای شوروی و انگلستان در شهریور ۱۳۲۰ از شمال و جنوب به ایران هجوم آوردند.
- د) در پی هجوم ارتش نازی به خاک شوروی حفاظت از منابع نفت باکو برای روس‌ها اهمیت حیاتی یافت.

- (۱) «الف» و «ب» (۲) «ب» و «ج» (۳) «ج» و «د» (۴) «الف» و «د»

تاریخ (۳) - پیش روی سریع تر

پاسخ گویی به سؤال های این درس برای همه دانش آموزان اختیاری است.

درس هشتم: جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن
(از ابتدای جنگ جهانی دوم)
درس نهم: نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران
صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۶

۱۲۶- به ترتیب، درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

(الف) پس از تقسیم آلمان در پایان جنگ جهانی دوم، روس ها نیمه شرقی و آمریکا به تنهایی نیمه غربی آن را تحت سلطه قرار دادند.

(ب) بلوک غرب مربوط به کشورهای دارای نظام سرمایه داری و بلوک شرق مربوط به کشورهای دارای نظام کمونیستی بود.

(ج) شوروی و آمریکا در بسیاری از عرصه ها حتی عرصه های مد و ورزش رقابت تنگاتنگ داشتند.

(د) دو نمونه از جنگ های نیابتی، یعنی جنگ ویتنام و جنگ کره، از گونه تنش های بین آمریکا و شوروی بود که منجر به مداخله و جنگ مستقیم این دو ابرقدرت نشد، اما باعث شد از این دوران به عصر جنگ سرد یاد کنند.

(۱) درست - نادرست - درست - درست (۲) نادرست - نادرست - درست - درست

(۳) نادرست - درست - نادرست - درست (۴) نادرست - درست - درست - درست

۱۲۷- کدام گزینه در ارتباط با مسئله فلسطین اطلاعات صحیحی ارائه می دهد؟

(۱) در دوران قیومیت انگلستان بر فلسطین در سال های بعد از جنگ جهانی دوم یهودیان بیشتری به این کشور مهاجرت کردند.

(۲) کشور فلسطین در محل تقاطع و لولای سه قاره آسیا، آفریقا و اروپا قرار دارد و راه های ارتباطی زمینی این سه قاره از این منطقه می گذرد؛ از این جهت کانون توجه بسیاری از مردم جهان می باشد.

(۳) سازمان ملل با به رسمیت شناختن اسرائیل ۵/۵۶ درصد از این سرزمین را برای یهودیان در نظر گرفت در حالی که آن ها تنها حدود ۶ درصد از زمین های فلسطین را در اختیار داشتند.

(۴) فشار شبکه صهیونیسم بین الملل و حمایت بیشتر کشورهای مسلمان در به رسمیت شناختن دولت جعلی اسرائیل در این سرزمین توسط سازمان ملل متحد نقش داشت.

۱۲۸- چند عبارت نادرست ذکر شده است؟

(الف) ویلیام ناکس داریسی تعهد کرد در مقابل امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در سراسر ایران ۲۰ هزار لیبره نقد، ۲۰ درصد سود خالص سالانه و تنها ۱۶ هزار لیبره به شکل سهام به دولت ایران پرداخت کند.

(ب) نیروهای متفقین پس از اشغال ایران، قراردادشان به میدان های نفتی شناخته شده جنوب کشور محدود گردید و در عرض ۳۰ سال به مدت قرارداد اضافه شد.

(ج) محمدرضاشاه در هنگام سوگند در مجلس شورای اسلامی، متعهد شد که مطابق قانون اساسی فقط سلطنت کند نه حکومت.

(د) در فاصله سال های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲ مطبوعات و احزابی که به صورت گسترده و با شور و شوق فراوان فعالیت می کردند، نقش مؤثری در تحولات سیاسی و اجتماعی داشتند.

(۱) یک (۲) دو (۳) چهار (۴) سه

۱۲۹- کدام رویدادها درباره زمینه های نهضت ملی شدن نفت، نادرست است؟

(الف) بازنگری در قرارداد نفتی ایران و انگلستان در سال ۱۳۱۲ شمسی با موافقت نمایندگان مجلس پانزدهم

(ب) نخست وزیر رزم آرا و سیاست جانب داری وی از انگلستان در مخالفت با ملی شدن صنعت نفت

(ج) سیاست موازنه منفی و ایستادگی در مقابل امتیازخواهی دولت های سلطه جوی شوروی و انگلستان

(د) قرارداد گس - گلشاییان و به رسمیت شناختن حاکمیت ملی و استقلال کشور

(۱) «ج» و «د» (۲) «الف» و «ب» (۳) «ب» و «ج» (۴) «الف» و «د»

۱۳۰- کدام یک از عبارات های زیر در رابطه با ترتیب رویدادهای کودتای ۲۸ مرداد نادرست است؟

(الف) اختلاف و نزاع دکتر مصدق و آیت الله کاشانی

(ب) پذیرش کودتا توسط محمدرضاشاه

(ج) اعلام حکومت نظامی توسط سرلشکر زاهدی

(د) اختصاص نیمی از سود خالص فروش نفت به ایران

(۱) «الف» پیش از طرح مشترک انگلیس و آمریکا برای ایجاد جنگ روانی علیه مصدق در مطبوعات و «ب» پیش از ورود مأمور سیا به ایران برای ملاقات با فضل الله زاهدی رخ داد.

(۲) «د» پس از انحلال احزاب و گروه های سیاسی و «ب» پس از ملاقات و مذاکرات مأموران انگلیسی و آمریکایی برای براندازی دولت مصدق رخ داد.

(۳) «ج» پیش از تسخیر مراکز مهم دولتی در تهران توسط واحدهایی از ارتش و «ب» پس از متقاعد کردن شاه توسط اشرف پهلوی و ژنرال شوارتسکف رخ داد.

(۴) «ج» پیش از دستگیری دکتر مصدق و یاران نزدیکش و «د» پس از امضای قرارداد ۲۵ ساله کنسرسیون نفت رخ داد.

فصل سوم: ایران در
عصر باستان
(درس‌های ۷ تا ۹)
صفحه‌های ۶۱ تا ۸۹

در این بخش، از میان سؤالات تاریخ (۱) و تاریخ (۲) می‌توانید یک مجموعه را انتخاب کنید.
به سؤالاتی ۱۳۱ تا ۱۳۵ «یا» به سؤالاتی ۱۳۶ تا ۱۴۰ پاسخ دهید.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

تاریخ (۱)

۱۳۱- یک مورخ دوران باستان قصد دارد از منابع دست اول برای ارزیابی معماری و هنر دوره اشکانیان، هخامنشیان و ساسانیان استفاده کند. وی می‌تواند از کدام منابع زیر استفاده کند؟

الف) خدای‌نامه‌ها

ب) ظروف نقره‌ای و مفرغی پادشاهان و درباریان

ج) سنگ‌نوشته خشایارشا در وان ترکیه

د) بقایای کاخ اردشیر بابکان در فیروزآباد استان فارس

(۱) «الف» و «ج» (۲) «ب» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «الف» و «د»

۱۳۲- به ترتیب هر مورد مربوط به کدام ناحیه از ایران است؟

- مردم این سکونتگاه‌ها در حدود ۵ تا ۷ هزار سال پیش به فنون ذوب و قالب‌گیری مس دست یافته بودند.

- نخستین مردمانی که شروع به کشت گیاهانی مانند جو و گندم کردند.

- اشیاء و ظروف سنگ صابونی توسط مردمان این سکونتگاه ساخته می‌شد.

- مفرغ‌های این ناحیه از بهترین نمونه‌های صنعت و هنر فلزکاری ایران باستان است.

(۱) تل ابلیس - کوهپایه‌های زاگرس - جیرفت - کرمان (۲) تپه زاغه - کشف‌رود - جیرفت - کرمان

(۳) شهداد - کشف‌رود - تپه یحیی - لرستان (۴) تپه یحیی - کوهپایه‌های زاگرس - تپه یحیی - لرستان

۱۳۳- مؤلفین کتاب درسی تاریخ (۱) رشته علوم انسانی، در توصیف منزلت والای زنان در تمدن ایلام، به ترتیب بر چه موضوعی تأکید کرده‌اند و به کدام منبع استناد نموده‌اند؟

(۱) ایلامیان الهه‌های مادر را می‌پرستیدند و برای آن‌ها احترام خاصی قائل بودند - پیکره‌ها و نقوش برجای مانده

(۲) زنان در امور اجتماعی، اقتصادی و مراسم‌های سیاسی حضور چشمگیری داشتند - بقایای بناهای قلمرو ایلام

(۳) ایلامیان الهه‌های مادر را می‌پرستیدند و برای آن‌ها احترام خاصی قائل بودند - بقایای بناهای قلمرو ایلام

(۴) زنان در امور اجتماعی، اقتصادی و مراسم‌های سیاسی حضور چشمگیری داشتند - پیکره‌ها و نقوش برجای مانده

۱۳۴- چند عبارت در مورد تاریخ ایران درست است؟

الف) یکی از انسانی‌ترین و شکوهمندترین فتوحات جهان فتح شهر ثروتمند سارد بود که حکومت هخامنشیان با فتح آن، به ثروت هنگفتی دست یافت.

ب) منشور کوروش، نماد فرهنگ انسانی و مداراجویانه ایرانیان است؛ از این رو متن آن به ابتکار سازمان ملل به شش زبان رسمی ترجمه شد.

ج) پارسی‌ها هم‌زمان با قدرت یافتن مادی‌ها، در قسمت‌های جنوبی فلات ایران مستقر بودند.

د) مادی‌ها برای به دست آوردن فلزات و غنائم دیگر دائماً به سرزمین‌های دیگر، از جمله نواحی غربی ایران هجوم می‌آوردند.

ه) هووخشتر به عنوان سومین پادشاه مادی با تشکیل سپاه منظم از قبایل مختلف قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد.

(۱) سه (۲) دو (۳) یک (۴) چهار

۱۳۵- کدام یک از عبارتهای زیر، نادرست است؟

الف) پس از قتل کمبوجیه، داریوش یکم با همراهی تعدادی از سران خاندان‌های بزرگ پارسی، گوماته مغ و دیگر شورشیان و مدعیان قدرت را سرکوب کرد و بر تخت شاهی نشست.

ب) علت شکست سپاه ایران در نبرد ماراتن، حمله ناگهانی و سریع سپاه آتن و جنگ تن به تن بود به حدی که تیراندازان پارسی نتوانستند کاری کنند و سپاه ایران عقب‌نشینی کرد.

ج) اگر مورخی بخواهد نبرد ماراتن یا نبرد دریایی تنگه سالامیس را مطالعه کند، نمی‌تواند به مورخان یونانی استناد کند چرا که آن‌ها درباره هر دو نبرد، بزرگ‌نمایی بسیار کردند و با آب‌وتاب فراوان نقل کرده‌اند.

د) سپاهیان مقدونی، بعد از آنکه سپاه هخامنشی را در سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل شکست دادند، علی‌رغم وجود دلوری آریوبرزن، نتوانستند به شوش برسند و به دستور اسکندر این شهر را به آتش کشیدند.

(۱) «د» و «ب» (۲) «ج» و «الف» (۳) «ب» و «ج» (۴) «الف» و «د»

تاریخ (۲)

اگر به سؤال‌های ۱۳۱ تا ۱۳۵ پاسخ نداده‌اید، می‌توانید به سؤال‌های ۱۳۶ تا ۱۴۰ پاسخ دهید.

فصل دوم: ظهور اسلام
فصل سوم: ایران؛ از ورود اسلام
تا پایان صفویه
(درس‌های ۷ تا ۹)
صفحه‌های ۶۶ تا ۱۰۰

۱۳۶- پیرامون «دورهٔ خلافت عباسیان» کدام‌یک از موارد زیر به‌درستی بیان شده‌اند؟

- (الف) در دوران یحیی پسر خالد برمکی، لباس و پرچم سیاه‌رنگ عباسیان به رنگ سبز تغییر یافت.
(ب) خلفای عباسی جایگاه‌های ممتاز حکومتی را به ایرانیان اعطا کرده و سیاست عرب‌ستیزی در پیش گرفتند.
(ج) در یکصد سال نخست حکومت عباسیان، همهٔ خلفا از قدرت و تأثیرگذاری چشمگیری برخوردار بودند.
(د) در تاریخ حکومت اسلامی، ایجاد منصب وزارت به تقلید از ساسانیان، منسوب به دوران عباسیان است.
- (۱) «ج» و «د» (۲) «ب» و «ج» (۳) «الف» و «د» (۴) «ب» و «د»

۱۳۷- کدام‌یک از موارد زیر در ارتباط باخلافت فاطمیان درست است؟

- (الف) در بیشتر دوران حکومت فاطمیان اهل تسنن آزادانه به زندگی، فعالیت دینی و اجتماعی مشغول بودند.
(ب) از اوایل دورهٔ مستنصر حکومت فاطمیان دچار ضعف سیاسی و بحران اقتصادی شد.
(ج) برخی مبلغان اسماعیلی علاوه بر فعالیت‌های تبلیغی علیه دشمنان خود، فعالیت نظامی و سیاسی نیز انجام می‌دادند.
(د) خلافت فاطمیان در زمان عبیدالله مهدی به اوج قدرت سیاسی، شکوفایی فرهنگی و رونق اقتصادی دست یافت.
- (۱) «ج» و «ب» (۲) «د» و «ج» (۳) «ب» و «الف» (۴) «ج» و «الف»

۱۳۸- کدام‌یک از موارد زیر، درست است؟

- (الف) اندکی پس از برداشتن دولت آل منذر توسط خسرو پرویز، سپاه ساسانی، از قبایل عرب مجاور مرزهای ایران شکست خوردند و بر اثر این واقعه، عظمت قدرت ساسانیان در چشم اعراب فروریخت.
(ب) اختلافات داخلی ایرانیان، ناامیدی رستم فرخزاد از پیروزی و همکاری برخی دهقانان و قبایل عرب ساکن سواد با مسلمانان، منجر به شکست سپاه ساسانی از اعراب مسلمان در نبرد قادسیه شد.
(ج) ساکنان شهرهای همدان، ری، فارس و به خصوص شهر استخر که خاستگاه خاندان ساسانی بود، چند بار بر اعراب شورش کردند اما به دلیل فقدان هماهنگی میان این شورش‌ها، اعراب موفق به سرکوب آن‌ها شدند.
(د) به دنبال بهبود موقعیت سیاسی و اجتماعی ایرانیان در عصر خلافت عباسیان، گرایش به اسلام در ایران شتاب گرفت و سرانجام با روی کار آمدن سلسله‌های ایرانی در گوشه و کنار ایران، همهٔ ایرانیان مسلمان شدند.

- (۱) «ج» و «د» (۲) «د» و «الف» (۳) «ب» و «ج» (۴) «الف» و «ب»

۱۳۹- کدام عبارات زیر در ارتباط با خاستگاه اجتماعی و جغرافیایی و شیوهٔ کسب قدرت سلسله‌های ایرانی مسلمان، نادرست هستند؟

- (الف) سلسلهٔ طاهریان توسط دودمان زمین‌داری پایه‌گذاری شد که از نفوذ بالایی در دیار خود برخوردار بودند.
(ب) یعقوب لیث صفاری از میان مردم عادی برخاست و قدرت را با اجازه و فرمان خلیفه در دست گرفت.
(ج) سلسلهٔ سامانیان با فرمان خلیفه به قدرت رسیدند و نقش مؤثری در ترویج اسلام در میان ایرانیان به ویژه ساکنان طبرستان و دیلم و گیلان داشتند.

- (د) علی، حسن و احمد از پسران بویه، بعد از ترک صیادی حرفهٔ نظامی‌گری را برگزیدند و بدون اجازه و فرمان خلیفهٔ عباسی به قدرت رسیدند.
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «ب» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «الف» و «د»

۱۴۰- کدام موارد در ارتباط با فرهنگ و تمدن در دوران سلسله‌های ایرانی مسلمان درست است؟

- (الف) با ورود اسلام به ایران زبان عربی، زبان علم و دین شد، اما زبان فارسی همچنان در میان عامهٔ مردم در بیشتر سرزمین‌های ایرانی رواج داشت.
(ب) دانشنامهٔ علایی ابن‌سینا سهم بسزایی در مطرح‌کردن زبان فارسی به عنوان زبان علم داشت.
(ج) فعالیت اهل علم و اندیشمندان پیرو مذاهب و دین‌های مختلف در امنیت و آسایش کامل در دوران سلسله‌های ایرانی به ویژه سامانیان و آل‌بویه سهم بسزایی در رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی عصر خود داشت.
(د) جورج سارتن پدر علم تاریخ، رازی را بزرگ‌ترین پزشک اسلام و قرون وسطا شمرده است.
- (۱) «الف» و «ب» (۲) «ج» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «الف» و «د»

جغرافیا (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

درس چهارم: مدیریت

حمل و نقل

(از حمل و نقل چندوجهی تا پایان درس)

فنون و مهارت‌های

جغرافیایی (۲)

صفحه‌های ۶۵ تا ۸۰

۱۴۱- **تهیه** کدامیک از عبارتهای زیر، در مورد مدیریت حمل‌ونقل شهری درست نیست؟

الف) با افزایش فاصله بین محل کار و سکونت، گسترش شهرها و حومه‌نشینی افزایش یافته است.

ب) در حمل‌ونقل شهری پایدار، باید دسترسی عادلانه همه اقشار جامعه به وسایل حمل‌ونقل در نظر گرفته شود.

ج) تشویق مردم به استفاده از خودروهای هیبریدی و تعیین طرح ترافیک از جمله کارهایی برای بهبود حمل‌ونقل شهری است.

د) هزینه خرید و تعمیر ناوگان حمل‌ونقل عمومی شهری به مراتب از حمل‌ونقل شخصی کمتر است.

(۱) «ب» و «د» (۲) «ج» و «الف» (۳) «د» و «الف» (۴) «ج» و «ب»

۱۴۲- **تهیه** کدام گزینه از مهم‌ترین مشکلات حمل‌ونقل شهری نمی‌باشد؟

(۱) افزایش بیماری‌های تنفسی (۲) آلودگی منظر (۳) هزینه احداث آزادراه‌ها (۴) آلودگی صوتی

۱۴۳- کدامیک از عبارتهای زیر، نادرست است؟

الف) بیمه مسافران، بیمه وسایل حمل‌ونقل و بیمه اموال و باری که از جایی به جای دیگر حمل می‌شود، به بیمه‌گذاران کمک می‌کند که آسودگی خاطر داشته باشند و پس از وقوع حوادث احتمالی، خسارت‌ها و ضررهایشان جبران شود.

ب) به منظور مدیریت خوب زمان و هزینه حمل‌ونقل، امروزه برنامه‌ریزان تلاش می‌کنند که در برنامه‌های مختلف از دو یا چند شیوه حمل کالا از مبدا تا مقصد استفاده شود.

ج) در کشور ما، مدیریت حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی و آبی بر عهده سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه وزارت راه و شهرسازی و حمل‌ونقل فرآورده‌های نفتی و گاز بر عهده شرکت‌های تابع وزارت نفت است.

د) ایران به دلیل برخورداری از موقعیت جغرافیایی و ترابری بسیار مناسب در منطقه جنوب غربی آسیا و قفقاز، می‌تواند در زمینه توسعه حمل‌ونقل به ویژه حمل‌ونقل آبی و جاده‌ای سرمایه‌گذاری کند.

(۱) «ب» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ج» و «الف» (۴) «د» و «ب»

۱۴۴- شهر لیسبون در پرتغال، روی نصف‌النهار ۸ درجه غربی و شهر مانیل در فیلیپین، روی نصف‌النهار ۱۲۰ درجه شرقی واقع است. اگر مسافری ساعت

۹:۳۰ صبح لیسبون را ترک کند و در ساعت ۱۶:۳۰ عصر روز بعد به وقت محلی مانیل وارد فرودگاه این شهر شود، می‌توان گفت:

(۱) پرواز مستقیم «لیسبون» به «مانیل» بدون توقف، حدود ۱۸،۵ ساعت است.

(۲) پرواز مستقیم «لیسبون» به «مانیل» بدون توقف، حدود ۲۲،۵ ساعت است.

(۳) پرواز مستقیم «لیسبون» به «مانیل» بدون توقف، حدود ۱۶،۵ ساعت است.

(۴) پرواز مستقیم «لیسبون» به «مانیل» بدون توقف، حدود ۲۵،۵ ساعت است.

۱۴۵- پیرامون سامانه موقعیت یاب جغرافیایی (GPS)، کدامیک از عبارتهای زیر درست است؟

الف) جی پی اس که توسط متخصصان ایالات متحده آمریکا طراحی شده و در فضا قرار گرفته بود، در آغاز برای مقاصد نظامی تولید شد اما از سال ۱۹۸۰ میلادی به‌طور کلی این سامانه در اختیار عموم مردم جهان قرار گرفت.

ب) از جی پی اس در امور مختلف مانند نقشه‌برداری، طرح‌های عمرانی، کوهنوردی، عملیات امداد و نجات در حوادث مختلف مانند زمین‌لرزه و سیل، ردیابی و کنترل ترافیک استفاده می‌شود.

ج) این سامانه، متشکل از حداقل ۲۴ ماهواره است که به‌طور شبانه‌روزی در مدارهای مختلف و دقیق، زمین را دور می‌زنند و سیگنال‌های حاوی اطلاعات را به زمین می‌فرستند.

د) با فعال کردن گزینه مکان روی رایانه یا گوشی تلفن همراه، گیرنده جی پی اس توسط ایستگاه‌های مخابراتی اطلاعات سامانه ماهواره‌ای را دریافت می‌کند و می‌تواند موقعیت مکانی کاربر را تشخیص دهد.

(۱) «د» و «ب» (۲) «ب» و «الف» (۳) «ج» و «د» (۴) «الف» و «ج»

درس پنجم: ویژگی‌ها و انواع
مخاطرات طبیعی
(تا پایان سیل)
صفحه‌های ۸۱ تا ۹۳

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

جغرافیا (۳) - پیش‌روی سریع‌تر

۱۴۶- چند عبارت در مورد عوامل مؤثر در وقوع سیل درست است؟

- الف) اگر بارشی به میزان ۲۰ میلی‌متر در مدت ۲۴ ساعت ببارد، منجر به سیل می‌شود.
ب) هر رود مانند شاخه‌های درخت انشعاباتی دارد که به مجموعه آن‌ها شبکه زهکشی می‌گویند که کار آن، صرفاً تخلیه آب حاصل از بارش در سطح زمین است.
ج) در حوضه‌های گرد به علت انشعابات پراکنده سرشاخه‌ها که طول آن‌ها تقریباً به یک اندازه است، همه جریان‌ها هم‌زمان به خروجی می‌رسند و موجب وقوع سیل می‌شوند.

د) نوع ناهمواری‌های حوضه رود و جنس و نفوذپذیری خاک نیز قابل توجه است.

۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۴۷- کدام گزینه درباره عبارت‌های زیر، درست است؟

الف) برای اندازه‌گیری مقدار انرژی که زمین‌لرزه آزاد می‌کند از مقیاس (۱) استفاده می‌شود.

ب) برای اندازه‌گیری میزان تخریب ناشی از یک زمین‌لرزه از مقیاس (۲) استفاده می‌شود.

۱) کارشناسان با بازدیدهای میدانی از محل، از مقدار (۱) آگاه می‌شوند.

۲) هرچه عمق کانونی زمین‌لرزه بیشتر باشد مقدار (۲) نیز بیشتر است.

۳) کارشناسان برای به‌دست آوردن (۱) از دستگاه‌های لرزه‌نگار استفاده می‌کنند.

۴) هرچه عمق کانونی زمین‌لرزه کمتر باشد، مقدار (۱) نیز کمتر است.

۱۴۸- چه عاملی موجب چین‌خوردگی و شکستگی بالای سرزمین ایران شده است؟

۱) قرارگیری ایران در مرکز کمربند زمین‌لرزه آلپ - هیمالیا

۲) برخورد پوسته تشکیل‌دهنده قاره آسیا - اروپا به پوسته تشکیل‌دهنده قاره آفریقا و هند

۳) همگرایی صفحات عربستان و اقیانوس هند - اوراسیا

۴) وقوع زمین‌لرزه‌های بالای ۶ ریشتر در نواحی شمالی کشور

۱۴۹- در کدام یک از حالات زیر، سیل خسارت‌بار می‌شود؟

۱) در پی بارش فراوان امروز در گرگان رود، ظرفیت این رودخانه پر شد.

۲) جاجرود در سال‌های اخیر شاهد آبدهی فراوان و مشخصی بوده است.

۳) حجم آب در سیمره در پاییز امسال افزایش چشمگیری داشت.

۴) در سال گذشته رود تجن پس از چندین ساعت بارش سرریز شد.

۱۵۰- کدام مورد درباره مخاطرات طبیعی الزاماً درست است و علت کثرت برخی از مخاطرات در کشور ما چیست؟

۱) ناشی از فرایندهای اقلیمی هستند - موقعیت جغرافیایی

۲) انسان‌ها می‌توانند خسارت‌های ناشی از آن‌ها را کاهش یا افزایش دهند. - نوع ناهمواری

۳) ناشی از فرایندهای درون‌زمینی هستند - موقعیت جغرافیایی

۴) فعالیت‌های انسان برخی از خسارت‌های ناشی از آن‌ها را کاهش می‌دهد. - نوع ناهمواری

فصل دوم: جغرافیای طبیعی

ایران

(درس‌های ۵ و ۶)

صفحه‌های ۳۳ تا ۶۰

جغرافیای ایران

در این بخش، از میان سوالات جغرافیای ایران و جغرافیا (۲) می‌توانید یک مجموعه را انتخاب کنید. به سوالات ۱۵۱ تا ۱۵۵ «یا» به سوالات ۱۵۶ تا ۱۶۰ پاسخ دهید. وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

۱۵۱- کدام گزینه متن زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

« در تحلیل تفاوت آب و هوا در مناطق مختلف کشورمان می‌توان گفت در شهر ..... نسبت به شهر ..... ، نور خورشید به‌صورت ..... می‌تابد، زیرا در عرض جغرافیایی ..... قرار دارد. »

- (۱) اردبیل - بندر عباس - عمودتر - پایین‌تری
(۲) بوشهر - رشت - مایل‌تر - پایین‌تری
(۳) کرمان - قزوین - عمودتر - بالاتری
(۴) ارومیه - بوشهر - مایل‌تر - بالاتری

۱۵۲- گروهی از کوهنوردان قصد دارند قله کوهی با ارتفاع ۴۵۱۰ متر را فتح کنند. از آنجا که میزان ارتفاع از سطح زمین، می‌تواند بر آب و هوا و دمای یک مکان تأثیرگذار باشد، آنان پیش از حرکت دماسنج را چک می‌کنند تا بتوانند دمای احتمالی قله را پیش‌بینی کنند. اگر دماسنج دمای سطح زمین را ۲۵ درجه سانتی‌گراد نشان بدهد، دمای قله تقریباً چند درجه سانتی‌گراد خواهد بود؟

- (۱) -۲ (۲) -۴ (۳) صفر (۴) -۱

۱۵۳- با توجه به عبارت‌های زیر، کدام شکل به‌درستی ترسیم شده است؟

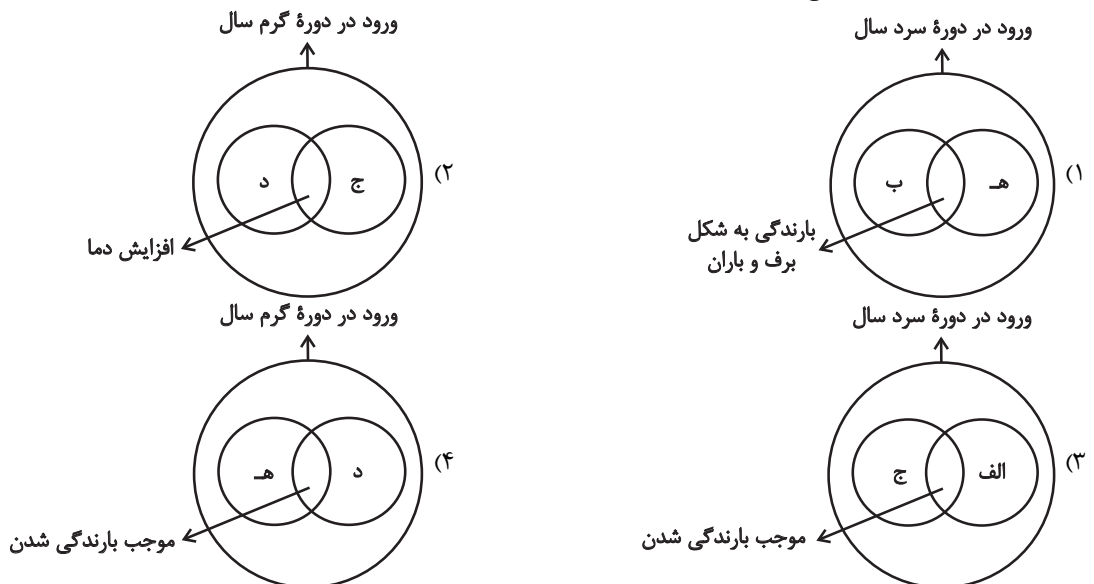
الف) توده هوای سرد و خشک سیبری

ب) توده هوای مرطوب غربی

ج) توده هوای سودانی

د) توده هوای گرم و خشک

هـ) توده هوای مرطوب موسمی

۱۵۴- کدام گزینه درست است؟

- (۱) با توجه به شیب و شکل ناهمواری‌ها هرچه از غرب به سمت شرق کشور برویم مقدار آب رودها بیشتر می‌شود.
(۲) اگر کانون‌های آبگیر ذخیره برف خود را تا حداقل هشت ماه از سال نگه دارند، جزء کانون‌های دائمی به‌شمار می‌روند.
(۳) ویژگی منحصر به فرد حوضه آبریز داخلی، این است که تمام آب آن به همین مساحت در داخل کشور جریان دارد.
(۴) در ایران بیشتر بارش‌ها در اواخر پاییز تا اوایل بهار رخ می‌دهد به همین دلیل در اواخر این دوره آبدهی رودها بیشتر می‌شود.

۱۵۵- کدام گزینه در ارتباط با رودهایی که به دریای خزر می‌ریزند، درست است؟

- (۱) ولگا و اورال: شمال - سفیدرود و هراز: جنوب - اترک و ارس: جنوب شرق
(۲) کورا و ولگا: شمال - اترک و ارس: جنوب غرب - سفیدرود و هراز: جنوب
(۳) سفیدرود و گرگان: جنوب - کورا و ولگا: شمال - اترک و هراز: جنوب غرب
(۴) اترک و گرگان: جنوب شرق - کورا و ارس: جنوب غرب - ولگا و اورال: شمال

جغرافیا (۲)

اگر به سؤال‌های ۱۵۱ تا ۱۵۵ پاسخ نداده‌اید، می‌توانید به سؤال‌های ۱۵۶ تا ۱۶۰ پاسخ دهید.

فصل دوم: نواحی طبیعی
فصل سوم: نواحی انسانی
(درس‌های ۵ و ۶)
صفحه‌های ۵۳ تا ۸۲

۱۵۶- پاسخ هریک از گزاره‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه می‌باشد؟

- تنها موجودات زنده تولیدکننده در یک بوم‌سازگان کدام می‌باشند؟

- مطالعه زیست‌بوم‌ها از موضوعات مورد مطالعه کدام رشته می‌باشد؟

- به ترتیب میانگین دما و بارش بیابان‌های جنب‌مداری در طبقه‌بندی وایتکر چقدر است؟

- کدام زیست‌بوم در بالاترین درجه عرض جغرافیایی نیم‌کره شمالی در طبقه‌بندی گودی قرار دارد؟

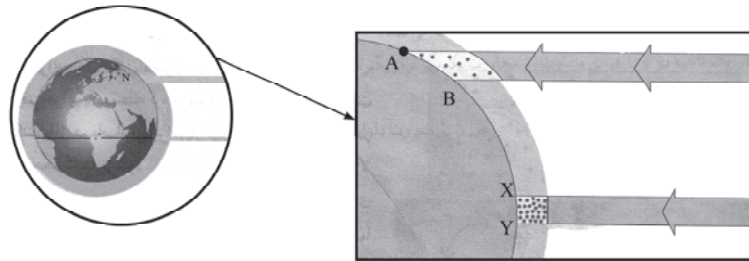
(۱) باکتری‌ها - زیست‌شناسی - بالاتر از ۱۸ درجه سانتی‌گراد - بیشتر از ۱۰۰ سانتی‌متر - تایگا

(۲) گیاهان - جغرافیای زیستی - پایین‌تر از ۱۸ درجه سانتی‌گراد - بیشتر از ۱۰۰ سانتی‌متر - توندرا

(۳) مصرف‌کننده اول - جغرافیای زیستی - بالاتر از ۱۸ درجه سانتی‌گراد - بیشتر از ۱۰۰ سانتی‌متر - تایگا

(۴) گیاهان - جغرافیای زیستی - بالاتر از ۱۸ درجه سانتی‌گراد - کمتر از ۱۰۰ سانتی‌متر - توندرا

۱۵۷- کدام گزینه تحلیل درستی از تصویر زیر ارائه می‌دهد؟

(۱) سرعت رشد گیاهان و میزان تولید ترکیبات آلی در محدوده «A-B» بیشتر از محدوده «X-Y» است.

(۲) مقدار انرژی دریافتی روزانه و میزان تولید توده زیستی در محدوده «A-B» بیشتر از محدوده «X-Y» است.

(۳) میزان تولید توده زیستی و مقدار انرژی دریافتی روزانه در محدوده «X-Y» کمتر از محدوده «A-B» است.

(۴) میزان تولید ترکیبات آلی و سرعت رشد گیاهان در محدوده «X-Y» بیشتر از محدوده «A-B» است.

۱۵۸- کدام مورد جزء محدودیت‌های نواحی بیابانی است و کدام مورد در ارتباط با روش‌های بیابان‌زدایی نادرست است و به چه دلیل در نواحی بیابانی

شرایط نامناسبی برای سکونت و فعالیت انسان وجود دارد؟

(۱) خشکسالی و گرم شدن هوا - کندن بوته‌ها و علف‌ها برای تأمین سوخت ساکنان حاشیه بیابان‌ها - کمبود آب و دشواری آمد و شد

(۲) خشکسالی و گرم شدن هوا - مالچ‌پاشی روی ماسه‌ها برای تثبیت آن‌ها و جلوگیری از حرکتشان - سرما یا گرمای شدید هوا

(۳) حرکت ماسه‌های روان و فرسایش خاک - مقابله با برداشت بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی و چرای بی‌رویه دام‌ها - خشکی هوا و دشواری راه‌سازی

(۴) حرکت ماسه‌های روان و فرسایش خاک - کاشت گیاهان سازگار و مقاوم با نواحی خشک مثل بته و بامبو - پوشش وسیع ماسه‌ای

۱۵۹- به ترتیب هر عبارت زیر مربوط به کدام زبان یا خانواده زبانی است؟

- معروف‌ترین و مهم‌ترین زبان از خانواده آفرو-آسیایی

- لری، کردی، طبری و تالشی از پرگویش‌ترین لهجه‌های این زبان هستند

- ماندارین از پرسخن‌گوترین شاخه‌های این خانواده زبانی است

(۱) حامی - فارسی - چینی، تبتی

(۲) عربی - ایرانی - چینی، تبتی

(۳) حامی - فارسی - آفرو، آسیایی

(۴) عربی - ایرانی - آفرو، آسیایی

۱۶۰- در تحلیل رواج و محبوبیت ورزش کاراته در ایران، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره دارد؟

(۱) گاهی دو منطقه جغرافیایی با وجود فاصله قابل توجه، از لحاظ برخی شاخص‌های فرهنگی قرابت زیادی با یکدیگر دارند.

(۲) در گذر زمان، ابزارهای گوناگونی نظیر آمد و شد و رسانه‌ها موجب انتشار یا پخش یک پدیده از مبدأ به مقصد شده‌اند.

(۳) گاهی یک پدیده از ناحیه‌ای فرهنگی به ناحیه همسایه منقل می‌شود که این انتقال در اثر تماس مستقیم مردم بوده است.

(۴) پدیده پخش فرهنگی می‌تواند گاهی تبدیل به یکسان‌سازی فرهنگ‌ها و توسعه فرهنگی کشورهای سلطه‌گر شود.

فلسفه دوازدهم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

درس هفتم: عقل در فلسفه

(قسمت اول)

درس هشتم: عقل در فلسفه

(قسمت دوم)

صفحه‌های ۵۲ تا ۶۸

۱۶۱- منظور اصلی اوگوست کنت از گزاره «نگاه فیلسوفان به جهان حاصل تأملات ذهنی آنان است» چیست؟

(۱) نگاه ایشان به جهان، حاصل تأملات ذهنی است، درحالی که بهتر است با حس جهان را بشناسیم.

(۲) پوزیتیویسم همان تجربه‌گرایی است و تفاوتی جدی با نظرات فیلسوفان تجربه‌گرا ندارد.

(۳) تأملات ذهنی و کاربست عقل، سراسر نادرست و شناخت حاصل از آن بی‌اعتبار است.

(۴) دیدگاه عقل‌گرایان به جهان و هستی، حاصل شناختی است که ارتباطی با واقعیت ندارد.

۱۶۲- کدام عبارت درباره عقل، به دو معنایی که فیلسوفان در نظر دارند، درست است؟

(۱) تفاوتشان، هم در نوع ارتباطشان با ماده است و هم در طریق کسب علم.

(۲) شباهتشان، هم در تجرد ذاتشان از ماده است و هم در ابزار و واسطه ادراک بودن.

(۳) عقل به یکی از معانی، ذات و فعلی مشابه خداوند دارد، ولی به معنای دیگر، در فعل متفاوت است.

(۴) مصداق یکی از این دو معنا معلول دیگری است، پس نمی‌تواند قابلیت داشته باشد که علتش فاقد آن باشد.

۱۶۳- از نظر فرانسیس بیکن، کدام ابزار کسب علم، قابل اعتماد است؟

(۱) تأملات ذهنی + تفکر عقلی در امور مختلف

(۲) تهذیب نفس + تجرد نفس از عالم مادی

(۳) عقلی که وارد حیطة تجربه شود + به‌کارگیری حواس

(۴) استفاده از بدیهیات عقلی + کاربرد آن‌ها در استدلال

۱۶۴- کدام گزینه نادرست می‌باشد؟

(۱) اینکه اصالت تفکر فلسفی به روش استدلالی است، پاسخی به شکل دوم مخالفت با عقل در جهان اسلام است.

(۲) تقدم دین و ابزار شهود و حیانی بر ابزار عقل، دلیل مخالفت مخالفان با عقل در شکل دوم آن در جهان اسلام است.

(۳) ناسازگاری عقاید فیلسوفان یونانی با اصول و عقاید دین اسلام، بیانگر شکل دوم مخالفت با عقل در اسلام است.

(۴) کارایی عقل و روش استدلالی در مباحث غیردینی، مورد انکار دسته اول از مخالفان عقل در جهان اسلام نیست.

۱۶۵- در کدام گزینه دو کاربرد متفاوت از عقل بیان نشده است؟

(۱) که بدین عقل، آوری ارزاق را

زان دگر مفرش کنی اطباق را (اطباق: طبقات آسمان)

(۲) غیر این معقول‌ها، معقول‌ها

یابی اندر عشق با فرّ و بها

(۳) غیر این عقل تو حق را عقل‌هاست

که بدان تدبیر اسباب سماست

(۴) آن زنان چون عقل‌ها درباختند

بر رواق عشق یوسف تاختند

۱۶۶- **تهی** با توجه به نظر فلاسفه مسلمان در مورد عالم عقول، کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) این عقول و مخصوصاً عقل فعال به انسان توانایی تعقل می‌بخشد.
- (۲) عامل مستقیم فیض‌رسانی به عقل انسان‌ها، عقل اول می‌باشد.
- (۳) عقل فعال مانند نور و روشنایی است برای قوه بینایی انسان.
- (۴) اولین مخلوق خدا که مستقیماً از او صادر شده، عقل اول است.

۱۶۷- بر اساس دیدگاه فیلسوفان مسلمان دربارهٔ مراتب عقل، کدام گزینه در مورد ارتباط میان عقل نظری و عملی درست است؟

- (۱) عقل نظری بدون عقل عملی ناقص است، زیرا عقل عملی حقایق نظری را به رفتار تبدیل می‌کند.
- (۲) عقل عملی تنها وظیفهٔ تنظیم امور اجتماعی را دارد و نیازی به ارتباط با عقل نظری ندارد.
- (۳) عقل نظری و عملی هر دو وظیفهٔ کشف حقایق جهان را بر عهده دارند، اما کاربرد آن‌ها متفاوت است.
- (۴) عقل عملی از عقل نظری برتر است، زیرا انسان با عمل به دستورات اخلاقی به کمال می‌رسد.

۱۶۸- شکل دوم مخالفت با عقل در جهان اسلام در کدام گزینه مشاهده نمی‌شود؟

- (۱) عدم کاربرد عقل در مسائل دین
- (۲) مؤمن نبودن فیلسوفان بزرگ یونان
- (۳) خاستگاه یونانی فلسفه
- (۴) ناسازگاری عقاید فلاسفهٔ یونان با دین اسلام

۱۶۹- **تهی** کدام گزینه با دیدگاه فلاسفهٔ مسلمان ناسازگار است؟

- (۱) بهترین ابزار برای تفکر در آیات و روایات، شهود قلبی است.
- (۲) راه کسب معرفت تنها به عقل محدود نیست.
- (۳) پذیرش هر اعتقاد و آئینی نیازمند استدلال عقلی است.
- (۴) وحی عالی‌ترین مرتبهٔ شهود است.

۱۷۰- در صورتی که برخی از دستاوردهای عقل با داده‌های وحی متعارض به نظر برسند، با توجه به نظرات ملاصدرا، کدام احتمال مطرح نمی‌شود؟

- (۱) در دستاوردهای عقل خطایی رخ داده است.
- (۲) برخی از داده‌های وحی را به‌درستی نفهمیده‌ایم.
- (۳) آن‌چه را که به اشتباه، دادهٔ وحی تصور کرده‌ایم، دادهٔ وحی نیست.
- (۴) وقتی دستاوردهای عقل، با قرآن و سنت متعارض به نظر رسد، باید عقل را به کلی کنار گذاشت.

فلسفه دوازدهم - پیش‌روی سریع‌تر

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

درس هشتم: عقل در فلسفه
(قسمت دوم)
درس نهم: آغاز فلسفه در جهان
اسلام
صفحه‌های ۵۹ تا ۷۷

۱۷۱- کدام گزینه بیان درستی در مورد عقول است؟

- (۱) عقول هم‌رتبه طبیعت‌اند و واسطه فیض خداوند هستند.
- (۲) حقیقت وجودی برخی از عقول، مجرد از ماده می‌باشد.
- (۳) عقل انسان، هیچ ارتباطی و نسبتی با عالم عقول ندارد.
- (۴) عقل انسان به واسطه عقل فعال به درک حقیقت می‌رسد.

۱۷۲- در مورد حیات عقلی مسلمانان کدام گزینه صحیح نیست؟

- (۱) حیات عقلانی و حیات فلسفی، به صورت متقابل، بر رشد یکدیگر تأثیر می‌گذارند.
- (۲) حیات عقلانی ثمره این است که عقلانیت جزء فرهنگ عمومی آن جامعه باشد.
- (۳) یکی از نشانه‌های شکل‌گیری حیات عقلی در جامعه توجه به استدلال و تفکر است.
- (۴) دو قرن بعد از ظهور اسلام، حیات عقلانی به نهایت تکامل خود در جهان اسلام رسید.

۱۷۳- کدام گزینه درباره حکمت مشاء صحیح است؟

- (۱) اولین مؤسس حکمت مشاء، فارابی و ابن‌سینا بودند.
- (۲) ارسطو برخلاف افلاطون در مباحثش به قیاس برهانی توجه کمتری داشت.
- (۳) عقلانی‌بودن فلسفه اسلامی را می‌توان متأثر از روش ارسطو قلمداد کرد.
- (۴) دیدگاه فارابی در فلسفه سیاسی، بیشتر نزدیک به ارسطو است تا استاد وی (افلاطون).

۱۷۴- از نظر فارابی، مهم‌ترین تفاوت مدینه جاهله با مدینه فاضله چیست؟

- (۱) ریاست مدینه فاضله به دست فضلی آن جامعه می‌باشد.
- (۲) در مدینه جاهله هدف مردم فقط سلامت جسم و فراوانی لذت‌ها است.
- (۳) در مدینه فاضله رسیدن به لذت‌های جسمانی مطرح نیست.
- (۴) مهم‌ترین تفاوت به وظایف افراد در جامعه مربوط می‌شود.

۱۷۵- کدام گزینه درباره فلسفه سیاسی فارابی صحیح می‌باشد؟

- (۱) بنیادی‌ترین تفاوت مدینه فاضله و جاهله در چگونگی ریاست در مدینه متجلی می‌شود.
- (۲) بهترین مدینه‌ها مدینه‌ای است که مردم آن خواهان دستیابی به سعادت و خیر هستند.
- (۳) رهبری جامعه مختص پیامبر نیست چراکه جانشینان او نیز می‌توانند واجد عمده شرایط لازم برای رهبری باشند.
- (۴) از آنجایی که زندگی جمعی انسان در گرو کمال نفس و سعادت است، هدف اصلی مدینه فاضله نیز نیل به سعادت است.

منطق

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

احکام قضایا

قیاس اقترانی

(درس‌های ۷ و ۸)

صفحه‌های ۶۲ تا ۸۲

۱۷۶- محتوای کدام گزینه درست است؟

- (۱) اگر قضیه «هیچ الف ب نیست» نادرست باشد، می‌توان نتیجه گرفت که «هر الف ب است».
- (۲) اگر قضیه «هر انسانی شاعر است» نادرست باشد، می‌توان قطعاً گفت که «بعضی انسان‌ها شاعر هستند».
- (۳) اگر قضیه «نمرات بعضی دانش‌آموزان هفده نیست» کاذب باشد، «نمره این دانش‌آموز هفده است» صادق خواهد بود.
- (۴) اگر قضیه «برخی انسان‌ها شاعر نیستند» درست باشد، می‌توان قطعاً گفت که «بعضی انسان‌ها شاعر هستند».
- ۱۷۷- از کذب نتیجه قیاس حاصل از دو قضیه «بعضی الف ب است» و «هیچ ب ج نیست»، صدق کدام قضیه به دست می‌آید؟

- (۱) متضاد آن (۲) متناقض آن (۳) متداخل آن (۴) عکس مستوی آن

۱۷۸- در کدام‌یک از قیاس‌های زیر می‌توان گفت شرط دوم اعتبار قیاس رعایت نشده است؟

- (۱) در یک قیاس شکل اول، محمول مقدمه اول و دوم دارای علامت منفی باشد.
- (۲) در یک قیاس شکل چهارم، مقدمه اول جزئی و مقدمه دوم موجه باشد.
- (۳) در یک قیاس شکل دوم، مقدمه اول شخصیه و مقدمه دوم موجه کلیه باشد.
- (۴) در یک قیاس شکل سوم، محمول مقدمه اول منفی و موضوع مقدمه دوم مثبت باشد.

۱۷۹- در یک قیاس اقترانی، اگر مقدمه دوم «هر انسانی فانی است» و مقدمه اول «هیچ حیوانی انسان نیست» باشد، کدام نتیجه صحیح خواهد بود؟

- (۱) هیچ حیوانی فانی نیست. (۲) برخی حیوانات انسان هستند.
- (۳) همه حیوانات فانی هستند. (۴) نتیجه‌ای از این قیاس قابل استنتاج نیست.

۱۸۰- با فرض رعایت شدن «تکرار حدوسط» در همه استدلال‌های داده‌شده، در کدام مورد، تمام قسمت‌های قانون نتیجه قیاس اقترانی به طور کامل و دقیق رعایت شده است؟

- (۱) متأسفانه شهرهای ما قطعی برق نامنظم دارند. بعضی شهرها که ناترازی انرژی ندارند، قطعی برق نامنظم دارند. پس شهرهای ما شهرهایی‌اند که ناترازی انرژی دارند.
- (۲) چیزی که در مورد گوشت رخ داده است، تورم بالاست و تورم بالا، علت کم‌شدن مصرف گوشت است. پس علت ورشکستگی دامپروری‌ها، در مورد آن‌ها رخ داده است.
- (۳) برخی شهرهایی که از سوخت‌های تجدیدپذیر استفاده نکنند، آلوده‌اند و بیشتر شهرهای کشور از چنین سوخت‌هایی استفاده نمی‌کنند. پس بیشتر شهرهای کشور آلوده هستند.
- (۴) قیمت خودروی داخلی، از واردات خودرو تأثیر نمی‌پذیرد. بالاتر رفتن قیمت خودروی داخلی، تأثیرپذیر از واردات خودرو نیست. پس قیمت خودروی داخلی بالاتر می‌رود.

نگاهی به تاریخچه معرفت

چیستی انسان (۱)

(درس‌های ۸ و ۹)

صفحه‌های ۵۸ تا ۷۵

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فلسفه یازدهم

۱۸۱- کدام گزینه گزاره پایین را به درستی کامل نمی‌کند؟

«در دوره جدید فلسفه در اروپا، توجه زیاد به تجربه و زیاده‌روی در اعتبار آن، باعث ...»

- (۱) افول توجه به عقل و تفکر عقلی شد.
 (۲) پدیدآمدن مشکلات نظری زیادی شد.
 (۳) بی‌پاسخ‌ماندن همه سؤالات مهم زندگی انسان شد.
 (۴) روبه‌رو شدن واقع‌نمایی دانش تجربی با اشکال شد.

۱۸۲- محتوای کدام عبارت با دیدگاه نسبی‌گرایان هم‌خوانی بیشتری دارد؟

- (۱) یکی از دوستانم دروغ‌گفتن را فقط زمانی زشت و قبیح می‌داند که به ضرر خودش باشد.
 (۲) گروهی از پزشکان معتقدند هر بیماری باید یک روش درمانی شخصی و مختص به خود داشته باشد.
 (۳) یک مسئله ریاضی بر اساس اینکه کدام اصول اولیه ریاضی را پذیرفته باشیم، پاسخ‌های کاملاً متفاوتی پیدا می‌کند.
 (۴) پسر من تحلیل صحیح گزارش‌های تاریخی را تابع زمان و زمانه تحلیل می‌داند و تمام تحلیل‌های از پیش موجود را رد می‌کند.

۱۸۳- با توجه به مبحث انسان‌شناسی در دوره جدید اروپا، کدام گزینه درست نیست؟

- (۱) کانت در استدلال خود بر اثبات نفس مجرد، به‌ترتیب وجدان اخلاقی و اختیار را علت نفس غیرمادی می‌داند.
 (۲) از نظر دکارت، روح یا «من»، مرکز اندیشه‌های انسان است که کاملاً از بدن جداست اما با آن ارتباط دارد.
 (۳) بنابر اعتقاد ماتریالیست‌ها، راست‌گویی و امانت‌داری در نتیجه زیست انسان در جهان اجتماعی ساخته شده‌اند.
 (۴) تقسیم فیلسوفان دوره جدید اروپا به دو گروه عقل‌گرا و تجربه‌گرا در نظرات آنان در باب حقیقت انسان نیز تأثیر گذاشت.

۱۸۴- در فلسفه یونان باستان، کدام گزینه به‌درستی بیانگر دیدگاه افلاطون درباره حقیقت انسان است؟

- (۱) حقیقت انسان در جسم او نهفته است؛ زیرا جسم وسیله‌ای برای ارتباط با جهان است.
 (۲) حقیقت انسان همان روح او است؛ زیرا روح از عالم مُثُل آمده و جاودانه است.
 (۳) حقیقت انسان در هماهنگی میان جسم و روح است؛ زیرا هر دو بخشی از طبیعت انسان هستند.
 (۴) حقیقت انسان همان عقل او است؛ زیرا عقل واسطه‌ای میان جسم و روح است.

۱۸۵- کدام‌یک از گزینه‌های زیر به‌ترتیب جاهای خالی را به صورت درست پر می‌کند؟

«کسانی همچون ...، معتقد بودند که ... انسان همان حقیقت اوست.»

- (۱) مارکس - روح
 (۲) دکارت - روح
 (۳) افلاطون و ارسطو - جسم
 (۴) ماتریالیست‌ها - روح و جسم

۱۸۶- کدام مورد جریان دکارت را به‌طور کامل از تجربه‌گرایان جدا می‌کند؟

- (۱) پذیرش معرفت‌های پیشینی که هنگام تولد همراه انسان است. (۲) مخالفت با حس و تجربه به‌عنوان منبع معرفت
- (۳) عقل و حس در رسیدن به هر معرفتی همکاری دارند. (۴) توجه شدید به هستی‌شناسی به جای معرفت‌شناسی

۱۸۷- کدام گزینه در خصوص حقیقت انسان از منظر فلاسفه دوره یونان باستان نادرست است؟

- (۱) می‌توان گفت ارسطو برای نخستین بار در مورد حقیقت انسان سخن گفته است.
- (۲) افلاطون از حقیقتی برتر از جسم سخن گفت.
- (۳) جاویدان بودن انسان در نظر ارسطو، به خاطر جنبه عقلانی انسان است.
- (۴) ارسطو تمایز بین جسم و روح را فعلیت نفس می‌داند.

۱۸۸- مطابق دیدگاه «ارسطو» کدام گزینه درباره «روح» صحیح است؟

- (۱) روح است که می‌اندیشد، اراده می‌کند و از بدن در کارهای مختلف بهره می‌گیرد.
- (۲) منشأ روح، تفکر و نطق است که ما بالامتیاز ذاتی انسان است.
- (۳) روح، استدلال و تفکر و قوه نطق را به بدن منتقل می‌کند و با آن مرادۀ علمی دارد.
- (۴) روح همانند بدن، تابع قوانین فیزیکی است.

۱۸۹- این اعتقاد دکارت که «روح از بدن استفاده می‌کند» در مقام تمثیل همانند چیست و کانت وجدان اخلاقی را مشروط به چه چیزی می‌داند؟

- (۱) چرخ و زنجیر - مدنی بالطبع بودن
- (۲) سمعک و گوش - وجود اختیار
- (۳) چرخ و زنجیر - وجود اختیار
- (۴) سمعک و گوش - مدنی بالطبع بودن

۱۹۰- کدام مورد با تفکر نسبی‌گرایی ناسازگار است؟

- (۱) شناخت هر کس لزوماً برای نفر بعدی معتبر نیست.
- (۲) انسان‌ها امکان این را ندارند که بتوانند درباره یک چیز به معرفتی یکسان دست پیدا کنند.
- (۳) یکی از محدودیت‌های روش تجربی این بود که نمی‌توانست پاسخگوی سؤال‌های مهم انسان باشد.
- (۴) در برخی موارد انسان‌ها می‌توانند به شناخت یکسان دست پیدا کنند.

اقتصاد

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

اقتصاد رشد و پیشرفت

(درس‌های ۹ و ۱۰)

صفحه‌های ۹۲ تا ۱۱۵

۱۹۱- به ترتیب کدام گزینه در بردارنده پاسخ درست سؤالات زیر می‌باشد؟

الف) کدام‌یک از پول‌ها، خصوصیتی اعتباری دارند؟

ب) کدام‌یک از وظایف پول در روزگار ما کاملاً محسوس است، زیرا بیشتر معاملات تجاری در مقابل آن صورت می‌گیرد؟

ج) در چه صورتی پول می‌تواند وسیله‌ای مناسب برای پرداخت‌های آینده باشد؟

(۱) کاغذی، تحریری، الکترونیکی - وسیله پرداخت‌های آینده - در شرایطی که بتواند ارزش خود را حفظ کند.

(۲) فلزی، تحریری، اسکناس - وسیله سنجش ارزش - در شرایطی که بتواند ارزش کالاها را بسنجد.

(۳) کاغذی، تحریری، الکترونیکی - وسیله سنجش ارزش - در شرایطی که بتواند ارزش خود را حفظ کند.

(۴) فلزی، تحریری، اسکناس - وسیله پرداخت‌های آینده - در شرایطی که بتواند ارزش کالاها را بسنجد.

۱۹۲- اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، مربوط به یک جامعه فرضی است. با توجه به این مندرجات:

الف) میزان نقدینگی

ب) میزان حجم پول

ج) میزان شبه پول

د) موجودی حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت در این جامعه چند واحد پولی است؟

اسکناس	۱۸۰۰ واحد پولی
چک پول	۳۴۰ واحد پولی
ارزش مسکوکات مردم معادل	$\frac{۲}{۳}$ موجودی اسکناس
مجموع حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت و بلندمدت	۱۰۰۰ واحد پولی
موجودی حساب‌های جاری مردم	۲۸۰ واحد پولی
موجودی حساب‌های پس‌انداز بلندمدت	۴۵۰ واحد پولی

(۱) الف) ۴۶۲۰ (ب) ۳۶۲۰ (ج) ۱۴۵۰ (د) ۶۵۰

(۲) الف) ۴۶۲۰ (ب) ۴۲۶۰ (ج) ۳۲۶۰ (د) ۵۵۰

۱۹۳- کدام گزینه، نشان‌دهنده مفهوم «مقاوم‌سازی اقتصادی» نیست؟

(۱) مصونیت‌بخشی به اقتصاد در برابر فشارها و تکانه‌های خارجی

(۲) شرکت‌ها و مؤسسات تولیدی بتوانند در حالت بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی‌شان را خودشان تولید و تأمین کنند.

(۳) ایجاد اقتصادی مردمی و دانش‌بنیان که با اتکای به قابلیت‌ها و ظرفیت‌های داخلی و با استفاده از فرصت‌های بیرونی، نیازها و مشکلات اقتصادی را

رفع می‌کند.

(۴) وابسته نبودن اقتصاد ملی و قطع ارتباط با اقتصادهای بیگانه و کشورهای دیگر

۱۹۴- نتیجه کدام‌یک از شرایط زیر در اقتصاد یک کشور، با بقیه متفاوت است؟

(۱) میزان تقاضا برای یک کالا در بازار، بیشتر از عرضه آن است.

(۲) دولت با افزایش واردات یک کالا، نیاز آن کالا را در بازار برطرف کرده است.

(۳) افزایش درآمدهای نفتی، درآمد مردم را زیاد کرده اما در ظرفیت‌های تولید تأثیری نداشته است.

(۴) نوسانات نرخ ارز بر ارزش پول ملی، تأثیری منفی داشته است.

محل انجام محاسبات

۱۹۵- کدام گزینه به ترتیب، در رابطه با «پول فلزی» و «پول تحریری»، درست است؟

- (۱) اولین وسیله مبادله - شکل گیری فکر سپردن نشر پول به یک بانک تجاری
- (۲) رونق دریانوردی و حمل و نقل - همراهی با انقلاب دیجیتال و الکترونیک
- (۳) افزایش هزینه نگهداری و محافظت از طلا و نقره - بیانگر بدهی بازرگانان در معاملات
- (۴) گسترش تجارت در داخل کشورها و بین ملتها - رد و بدل نشدن پول نقد

۱۹۶- بانک مرکزی هنگام رکود اقتصادی، از کدام ابزار پولی استفاده می کند؟

- (۱) فروش اوراق مشارکت
- (۲) کاهش نقدینگی
- (۳) خرید اوراق مشارکت
- (۴) افزایش نرخ بهره بانکی

۱۹۷- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام بخش از تاریخ معاصر ایران است؟

- نظام نوین مالیات ستانی

- تأسیس شرکت اسلامی

- بهبود وضعیت نسبی بهداشت

- حاکمان وقت از موقعیت و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند.

- رونق و آبادانی اقتصاد ایران در این دوره را می توان از عمران بنادر، بازارها، مدارس علمی، مساجد و ... درک کرد.

- (۱) پهلوی - قاجار - پهلوی - اواخر حکومت صفویه - تا اواسط حکومت صفویه
- (۲) قاجار - پهلوی - صفویه - پهلوی - اواخر حکومت صفویه
- (۳) پهلوی - پهلوی - اواخر حکومت صفویه - تا اواسط حکومت صفویه - پهلوی
- (۴) پهلوی - صفویه - پهلوی - اواخر حکومت صفویه - اواسط حکومت صفویه

۱۹۸- کدام گزینه در رابطه با مسیر تاریخی اقتصاد ایران، صحیح است؟

- (۱) در دوران حکومت پهلوی، مواردی مانند: بی توجهی به سرمایه های انسانی و اجتماعی، سیاست های رکودی و انقباضی و تأسیس بانک های روسی و انگلیسی آسیب های توان فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.
- (۲) ویژگی عمده حکومت در دوران قاجار، جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود.
- (۳) بسیاری از کارخانجات بزرگ و زیرساخت های صنعتی در دوران حکومت قاجار ساخته شد. با این حال ساختارهای اساسی اقتصاد کشور زیر سلطه و برنامه ریزی بیگانگان قرار گرفت.
- (۴) در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر آموزه هایی همچون: اقتصاد مردمی، نفی سلطه بیگانگان، استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است.

۱۹۹- کدام مورد درباره «رابطه تورم و نقدینگی» درست است؟

- (۱) تورم، همان افزایش نقدینگی است به شرطی که با افزایش تولید هماهنگ باشد.
- (۲) دولت جهت کاهش نرخ تورم، از سیاست افزایش حجم پول در گردش استفاده می کند.
- (۳) با افزایش نقدینگی، توانایی سرمایه گذاران افزایش می یابد در نتیجه با افزایش تولید، تورم مهار می شود.
- (۴) هنگام کمبود عرضه، افزایش نقدینگی، توانایی پرداخت برای قیمت های بالاتر را در تقاضا کنندگان افزایش می دهد.

۲۰۰- جدول مقابل، شاخص قیمت ها را در سه کشور «الف»، «ب» و «ج» نشان می دهد. اگر درصد تغییر (epi) برای هر سه کشور یکسان باشد، پاسخ

پرسش های زیر، به ترتیب (از راست به چپ)، کدام است؟

الف) شاخص قیمت های ابتدای سال، در کشور «ج» کدام است؟

ب) شاخص قیمت های انتهای سال، در کشور «الف» چقدر است؟

$$(۱) ۸۹,۰۸۸ - ۳۱۲,۹۶۵ / ۵$$

$$(۲) ۸۹,۸۵۸ - ۳۱۲,۵۰۰$$

$$(۳) ۹۰,۲۵۴ - ۳۱۲,۹۶۵ / ۵$$

$$(۴) ۹۲,۰۰۰ - ۳۱۲,۵۰۰$$

کشور	شاخص قیمت ها انتهای سال	شاخص قیمت ها ابتدای سال
«الف»	؟	۷۶,۸۰۰
«ب»	۶۶۱,۲۰۰	۵۷۰,۰۰۰
«ج»	۳۶۳,۰۴۰	؟

محل انجام محاسبات

دفترچه سؤال ؟

فرهنگیان

(رشته عمومی انسانی)

۲۶ بهمن ماه ۱۴۰۳

تعداد سوالات و زمان پاسخ‌گویی آزمون

نام درس	تعداد سؤال	شماره سؤال	وقت پیشنهادی
تعلیم و تربیت اسلامی	۲۰	۲۵۱ - ۲۷۰	۲۰
هوش و استعداد معلّمی	۲۰	۲۷۱ - ۲۹۰	۴۰
جمع دروس	۴۰	—	۶۰

طراحان به ترتیب حروف الفبا

تعلیم و تربیت اسلامی	یاسین ساعدی، مرتضی محسنی کبیر، میثم هاشمی
هوش و استعداد معلّمی	حمید لنجان‌زاده اصفهانی، مهدی ونکی فراهانی، فرزاد شیرمحمدلی، فاطمه راسخ، حمید گنجی، هادی زمانیان، محمدامین طه‌زاده

گزینشگران و ویراستاران به ترتیب حروف الفبا

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	گروه ویراستاری	مسئول درس‌های مستندسازی
تعلیم و تربیت اسلامی	یاسین ساعدی	نازنین فاطمه حاجیلو صفازاده	سجاد حقیقی‌پور	سجاد حقیقی‌پور
هوش و استعداد معلّمی	حمید لنجان‌زاده اصفهانی	حمید لنجان‌زاده اصفهانی	فاطمه راسخ	علیرضا همایون‌خواه

مدیران گروه	الهام محمدی - حمید لنجان‌زاده اصفهانی
مستندسازی و مطابقت با مصوبات	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: علیرضا همایون‌خواه
حروف‌نگار و صفحه‌آرا	زهرآ تاجیک - معصومه روحانیان

گروه آزمون

بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

آدرس دفتر مرکزی: خیابان انقلاب - بین صبا و فلسطین - پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی: ۰۲۱-۶۴۶۳

۲۰ دقیقه

تعلیم و تربیت اسلامی

دین و زندگی ۱

اعتماد بر او

دوستی با خدا

درس ۱۰ و ۱۱

صفحه ۱۰۸ تا ۱۲۴

دین و زندگی ۲

زمینه‌های پیوند

درس ۱۷

صفحه ۲۰۸ تا ۲۱۷

مهارت معلمی

فصل دوم: صفات معلم

(تا پایان صمیمی و بامحبت باشد)

صفحه ۳۱ تا ۵۱

۲۵۱- شرط توکل حقیقی کدام مورد است و بهره‌مندی انسان متوکل از ابزار و اسباب، تابع کدام موضوع است؟

(۱) سپردن امور به خداوند دانا و توانا - اعتقاد به وجود اراده و اختیار انسان

(۲) سپردن امور به خداوند دانا و توانا - معرفت به حکمت الهی

(۳) انجام وظایف و مسئولیت‌ها به شایستگی - معرفت به حکمت الهی

(۴) انجام وظایف و مسئولیت‌ها به شایستگی - اعتقاد به وجود اراده و اختیار انسان

۲۵۲- آنان که عبارت قرآنی «قل حسبی الله علیه یتوکل المتوکلون» را زمزمه می‌کنند، بر چه اساسی بر خدا توکل

می‌کنند؟

(۱) زیرا در قلب خویش متوکل‌اند و واقعاً خداوند را تکیه‌گاه خویش قرار می‌دهند و چاره‌جویی را از او می‌خواهند.

(۲) چون کار خویش را به خدا می‌سپارند و مطمئن هستند که خداوند آنان را تحت حمایت خویش قرار می‌دهد.

(۳) چون خداوند مدبر جهان است و اراده‌ی همه چیز دست اوست و هر نوع دفع، ضرر یا جلب منفعتی به دست اوست.

(۴) زیرا مسئولیت و وظیفه‌ی خویش را به‌درستی انجام می‌دهند و با عزم و اراده‌ی محکم در مسیر خود حرکت می‌کنند.

۲۵۳- اگر کسی بخواهد قلبش را خانه‌ی خدا کند مستلزم انجام چه کاری است و دینداری با چه چیزی آغاز می‌شود؟

(۱) شیطان و امور شیطانی را از آن بیرون کند. - بیزاری از دشمنان خدا

(۲) توبه کند و بر خدا توکل کند. - دوستی با خدا

(۳) شیطان و امور شیطانی را از آن بیرون کند. - دوستی با خدا

(۴) توبه کند و بر خدا توکل کند. - بیزاری از دشمنان خدا

۲۵۴- سرنوشت ابدی انسان‌ها بر چه اساسی و در کجا تعیین می‌گردد و انسان در چه دورانی نیاز شدیدتری به توکل و اعتماد بر خداوند را حس می‌کند؟

(۱) رفتار - آخرت - در تمام طول عمر

(۲) عمل - آخرت - دوران نوجوانی و جوانی

(۳) رفتار - دنیا - دوران نوجوانی و جوانی

(۴) عمل - دنیا - در تمام طول عمر

۲۵۵- سرچشمه‌ی بسیاری از کارها و تصمیم‌های انسان، نشأت‌گرفته از کدام مورد است و طبق دعای مناجات‌المحبین امام سجاد (ع) آن کس که با خدا

انس گیرد، چه عاقبتی خواهد داشت؟

(۱) محبت و دوستی - غیر خدا را اختیار نکردن

(۲) نگرش و رفتار - لحظه‌ای از خدا روی‌گردان نشدن

(۳) محبت و دوستی - لحظه‌ای از خدا روی‌گردان نشدن

(۴) نگرش و رفتار - غیر خدا را اختیار نکردن

۲۵۶- بر اساس آیه «و من الناس من یتخذ من دون الله أندادا ...» قرآن کریم یکی از ویژگی‌های مؤمنان را چه چیزی می‌داند؟

(۱) انجام وظایف و تکالیف بندگی خدا

(۲) شریک و هم‌تار قرار ندادن برای پروردگار

(۳) دعوت به امر به معروف و نهی از منکر و عمل به آن

(۴) دوستی و محبت شدید مؤمنان نسبت به خداوند

۲۵۷- این جمله حضرت علی (ع) «ارزش هر انسانی به اندازه چیزی است که دوست می‌دارد.» با کدام گزینه ارتباط ندارد؟

(۱) هر چیز که در جُستن آنی، آنی

(۲) هر کس در روز قیامت با محبوب خود محشور می‌شود.

(۳) قلب انسان حرم خداست، در حرم خدا غیر خدا را جایی ندهید.

(۴) تا در طلب گوهر کانی، کانی

۲۵۸- به ترتیب، انسان با رسیدن به سن بلوغ و دوره جوانی وارد چه مرحله‌ای می‌شود و کدام شایستگی را به دست می‌آورد؟

(۱) مسئولیت‌پذیری - مخاطب خداوند قرار گرفتن

(۲) تصمیم‌گیری مستقل - توانایی نظردادن و مشورت در مسائل خانوادگی

(۳) مسئولیت‌پذیری - توانایی نظردادن و مشورت در مسائل خانوادگی

(۴) تصمیم‌گیری مستقل - مخاطب خداوند قرار گرفتن

۲۵۹- اگر همسران از کدام موضوع غافل باشند، به سرعت در محیط خانه از هم بیگانه می‌شوند و با پیش‌آمدن کوچک‌ترین تنش از هم جدا می‌شوند؟

(۱) فهمیدن نقش‌های متفاوت میان زن و مرد

(۲) درک این که برتری هر کس نزد خداوند به تقواست.

(۳) تجربه پدر و مادر بودن و پرورش فرزندان در دامان خود

(۴) درک درست از زوجیت و مکمل هم بودن زن و مرد

۲۶۰- کدام گزینه از جمله مهم‌ترین برنامه‌ها برای تشکیل خانواده نیست؟

(۱) شناخت ویژگی‌های روحی زن و مرد

(۲) تقویت عفاف و پاک‌دامنی در خود از آغاز کودکی

(۳) شناخت معیارها و شاخص‌های همسر مناسب

(۴) مشخص کردن هدف‌های خود از تشکیل خانواده

۲۶۱- چرا کلماتی مانند «انس» و «انسان» در قرآن کریم، اختصاص به جنس خاصی ندارد و هم زن و هم مرد را شامل می‌شود و هدف مشترک این دو چیست؟

(۱) زیرا حقیقت وجود انسان را روح تشکیل می‌دهد. - رسیدن به آرامش

(۲) چون هر دو مکمل یکدیگرند تا یک خانواده متعادل را پدید آورند. - رسیدن به آرامش

(۳) زیرا حقیقت وجود انسان را روح تشکیل می‌دهد. - رسیدن به قرب الهی

(۴) چون هر دو مکمل یکدیگرند تا یک خانواده متعادل را پدید آورند. - رسیدن به قرب الهی

۲۶۲- مقدس‌ترین بنای اجتماعی نزد خداوند کدام مورد است و خداوند در قرآن کریم چه چیزهایی را به عنوان آیات و نشانه‌های خود معرفی کرده است؟

(۱) خانواده - «و جعل بینک مودة و رحمة»

(۲) ازدواج - «و جعل بینک مودة و رحمة»

(۳) ازدواج - «و جعل لکم من ازواجکم بنین و حفدة»

(۴) خانواده - «و جعل لکم من ازواجکم بنین و حفدة»

۲۶۳- به ترتیب، هر کدام از موارد زیر با کدام یک از اهداف ازدواج مرتبط است؟

- تربیت صحیح کودکان و رشد فضایل اخلاقی آن‌ها در خانواده

- رسیدن زن و مرد به یک آرامش روانی

- (۱) رشد و پرورش فرزندان - پاسخ به نیاز جنسی
- (۲) رشد اخلاقی و معنوی - پاسخ به نیاز جنسی
- (۳) رشد و پرورش فرزندان - انس با همسر
- (۴) رشد اخلاقی و معنوی - انس با همسر

۲۶۴- آن‌جا که قرآن کریم دربارهٔ تحریم قمار و شراب صحبت می‌کند به منافع آن نیز اشاره می‌کند، این موضوع نشان‌دهندهٔ چه موضوعی است؟

- (۱) معلم باید صمیمی و با محبت باشد.
- (۲) معلم باید اهل هدایت و عمل باشد.
- (۳) معلم باید بصیرت و شناخت عمیق داشته باشد.
- (۴) معلم باید انصاف داشته باشد.

۲۶۵- این که در آیات قرآن کریم، واژهٔ «رسول» با «فیهم» و «مینهم» آمده است بیانگر چه موضوعی است؟

- (۱) پیامبران همگی از سوی خداوند آمده‌اند.
- (۲) پیامبران از طرف خدا هستند و میان مردم داوری می‌کنند.
- (۳) پیامبران از مردم و در میان آن‌ها هستند و با آن‌ها زندگی می‌کنند.
- (۴) پیامبران همراه مردم‌اند و بشارت‌دهنده و بیم‌دهنده هستند.

۲۶۶- با تدبر در عبارت قرآنی «أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ»، خداوند کدام یک از نعمت‌های خویش را به پیامبر (ص) مرحمت فرمود؟

- (۱) سعهٔ صدر داشتن
- (۲) بی‌تکلف بودن
- (۳) مخلص بودن
- (۴) سوز و حرص داشتن

۲۶۷- آیهٔ شریفهٔ «لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ» که در وصف پیامبر اسلام است، نوید کدام ویژگی‌ها و صفات معلم است؟

- (۱) سعهٔ صدر
- (۲) سوز و حرص
- (۳) بی‌تکلف بودن
- (۴) شهامت و جرئت

۲۶۸- سخن حضرت زینب (س) بعد از شهادت امام حسین (ع) و در حال اسارت در مقابل یزید: «أَنِّي لَأَسْتَصْفِرُ قَدْرَكَ: مَنْ قَدَّرَ تُوْرًا كَوَّجُكْ مِي پندارم»

مؤید کدام ویژگی است که یک معلم باید به آن مژین باشد؟

- (۱) داشتن بصیرت و شناخت عمیق
- (۲) داشتن صبر و تکلیف‌گرا بودن
- (۳) داشتن اعتماد به خداوند و عزت نفس
- (۴) داشتن ایمان به هدف و دارای عزم قوی بودن

۲۶۹- در رابطه با جسارت امت‌های پیشین به انبیا (ع)، به ترتیب، قوم حضرت نوح (ع) به ایشان چه گفتند و ایشان چه پاسخی را به آنان داد؟

- (۱) «إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ» - «لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ»
- (۲) «إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ» - «لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ»
- (۳) «إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ» - «لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ»
- (۴) «إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ» - «لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ»

۲۷۰- خداوند دو نام از نام‌های خویش را بر هیچ یک از پیامبران جز پیامبر اسلام (ص) اطلاق نکرده است. آن دو نام کدام است و با کدام جملهٔ قرآنی،

خداوند، پیامبر (ص) را غمخوار امت معرفی کرده است؟

- (۱) «غفور و رحیم» - «عزیزٌ علیه ما عنتُم»
- (۲) «رؤوف و رحیم» - «باخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ»
- (۳) «غفور و رحیم» - «باخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ»
- (۴) «رؤوف و رحیم» - «عزیزٌ علیه ما عنتُم».

هوش و استعداد معلّمی

۴۰ دقیقه

* بر اساس متن زیر به پنج پرسشی که در پی می‌آید پاسخ دهید. قسمتی از متن حذف شده است که باید در گزینه‌ها آن را بیابید. امکان تأویل در مرجع ضمیر، از نمونه‌های ابهام در زبان و ابهام در شعر است و حافظ نیز از این موضوع آگاهی داشته‌است. شاهد مثال، بیت «پیر ما گفت خطا در قلم صنع نرفت / آفرین بر نظر پاک خطاپوشش باد» است که ضمیر «ش» در انتهای آن را اگر به «صانع» نسبت دهیم، به بی‌نقص بودن آفرینش می‌رسیم و اگر به «پیر»، به خواست پیر در ندیدن خطاها. ...

پیش از دادن پاسخ به این پرسش، در قدم نخست باید آن را صریح‌تر کنیم: حافظ در زمانه‌ی پرآشوبی زیسته و ابیات مختلف او که در زمان‌های متفاوتی سروده شده‌است، لزوماً در یک بحث کلی، یک جهت‌گیری ثابت و اندیشه‌ی کلی ندارند. اما آنچه این بیت و ابیات نظیر آن را خاص می‌کند، وجود همزمان دو مفهوم متضاد در یک بیت است، نه در ابیات جداگانه.

به زعم من، پاسخ به این پرسش تنها به این شرط ممکن است که بدانیم آنچه برای حافظ اهمیت داشته است، در درجه‌ی نخست، زیبایی خود شعر بوده است و نه تعلیمات؛ در نقطه‌ی مقابل افرادی نظیر ناصر خسرو در قصایدش، یا مولانا در مثنوی معنوی. در درجه‌ی دوم، باید بدانیم آنچه حافظ در شعر ساخته است، مخاطبان گسترده‌تری را به خود جذب می‌کند، چرا که هر کس هر آنچه را در دل دارد، در اشعار او می‌یابد، همچون آینه‌ای که شخص در برابر باطن خود گذاشته باشد. شاید به همین سبب باشد که حافظ را «لسان‌غیب» می‌خوانیم و با دیوان او فال می‌گیریم، و نه مثلاً با غزلیات سعدی. البته نمی‌توانیم از تأثیر روح امیدوار شعر حافظ در این اقبال عمومی غافل شویم.

۲۷۱- هم‌معنای کدام واژه در متن بالا نیست؟

(۴) انکار

(۳) پذیرش

(۲) گمان

(۱) برداشت

۲۷۲- ابهام در مرجع ضمیر را در کدام گزینه می‌توان یافت؟

(۱) آقای امینی یک هفته از رئیسش مرخصی گرفت تا استراحت کند.

(۲) خانم اصغری به همراه کیان و مادرش به مسافرت رفتند.

(۳) آقای اکبری چمدانش را بست و درون صندوق گذاشت.

(۴) خانم امیری برای آن‌که به پروازش برسد، عجله‌ی زیادی داشت.

۲۷۳- کدام گزینه ممکن است پرسشی باشد که از انتهای بند نخست متن حذف شده است؟

(۱) آیا ابیات دیگری از حافظ هست که در آن‌ها، ابهام در مرجع ضمیر وجود داشته باشد؟

(۲) وجود همزمان دو مفهوم متضاد در اشعار یک شخص، چگونه توجیه می‌شود؟

(۳) آیا ممکن است وجود ابهامی در این اندازه در شعر حافظ، نه برنامه‌ریزی شده، که از سر اتفاق باشد؟

(۴) آیا ابهام در مرجع ضمیر، لزوماً موجب آرایه‌ی ابهام و زیبایی شعر می‌شود؟

۲۷۴- کدام گزینه از متن برداشت می‌شود؟

(۱) مهمترین عقیده‌های حافظ درباره‌ی زندگی، در ابیات او نهان است و هرگز نمی‌توان به حقیقت آن‌ها پی بُرد.

(۲) در قصاید ناصر خسرو، کاربرد صنایع ادبی بر بیان مفاهیم تعلیمی مقدم است.

(۳) اقبال عمومی به ابیات یک شاعر، بیش از آن که به وحدت ایدئولوژیک آن‌ها مربوط باشد، به زیبایی خود ابیات مربوط است.

(۴) در دیوان اشعار مولانا، کمتر بیتی می‌توان یافت که جنبه‌ی تعلیمی آن از جنبه‌ی ادبی آن کمتر باشد.

۲۷۵- کدام ابیات زیر از حافظ، در مفهومی کلی، با هم تضاد معنایی دارند؟

(الف) آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است / با دوستان مروّت با دشمنان مدارا

(ب) چرخ بر هم زرم ار غیرمرادم گردد / من نه آنم که زبونی کشم از چرخ فلک

(ج) به آب زمزم و کوثر سفید نتوان کرد / گلیم بخت کسی را که بافتند سیاه

(د) بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت / کنار آب رکن‌آباد و گلگشت مصلّا را

(۴) ب، د

(۳) ج

(۲) الف، د

(۱) الف، ج

۲۷۶- «تامارین ابلق»، نام نوعی از میمون‌هاست که تنها بر بالای درختان شهری با نام «مانائوس» در برزیل زندگی می‌کنند. این شهر به دلیل نزدیکی به جنگل‌های آمازون، از خطرناک‌ترین شهرهای جهان برای زندگی انسان به شمار می‌آید: گونه‌های متفاوتی از میمون‌ها، خزندگان و پرندگان در این منطقه در کنار انسان زندگی می‌کنند که البته این هم‌زیستی گاه برای هر دو بسیار خطرناک است. برای مثال، مهمترین موضوعی که فعالان محیط زیست را در این شهر نگران می‌کند، جمعیت اندک و رو به کاهش تامارین‌هاست که با قطع درختان و جاده‌کشی‌های پیاپی، محل زندگی خود را هر روز کوچک‌تر می‌بینند تا جایی که بعضاً راه‌های ارتباطی بین دسته‌هایی از آن‌ها به طور کامل قطع می‌شود.

بر اساس متن بالا، کدام راه برای حفظ نسل تامارین‌های مانائوس مناسب‌تر است؟

(۱) باید گونه‌های دیگر میمون مانائوس را به شیوه‌های دیگری از مانائوس خارج کرد.

(۲) می‌توان با کاشت درخت‌هایی با رشد سریع، راه‌هایی برای فرار تامارین‌ها به اعماق جنگل گشود.

(۳) باید جاده‌کشی‌ها ادامه یابد، به نحوی که تامارین‌ها یاد بگیرند مثل بقیه میمون‌ها با مردم کنار بیایند.

(۴) می‌توان با قرار دادن خوراکی مناسب تامارین‌ها در پایین درخت‌ها، آن‌ها را به زندگی روی زمین عادت داد.

۲۷۷- کاتالونیا، نام ایالتی در اسپانیا است که بخشی از مردم آن سال‌هاست خواهان استقلال از اسپانیا هستند. این ایالت، دو تیم مشهور فوتبال به نام‌های «بارسلونا» و «اسپانیول» دارد که مسابقات بین آن‌ها، با وجود غالب بودن بارسلونا در قریب به اتفاق مسابقه‌ها، برای مردم این ایالت جذاب و هیجان‌انگیز است. البته تنها یکی از این دو تیم است که هر ساله برای قهرمانی مسابقات باشگاهی در اسپانیا رقابت می‌کند. بر اساس متن بالا می‌توان گفت . . .

- (۱) مسابقه فوتبال بین بارسلونا و اسپانیول، یکی از مسابقات جذاب برای همه فوتبال‌دوستان است.
 (۲) ایالت کاتالونیا پس از سال‌ها تلاش مردم آن، از اسپانیا جدا شده است.
 (۳) برنده مسابقه فوتبال بین بارسلونا و اسپانیول، قهرمان مسابقات باشگاهی اسپانیا را مشخص می‌کند.
 (۴) جذابیت مسابقه فوتبال بین اسپانیول و بارسلونا، به نتیجه مسابقه محدود نمی‌شود.

* هادی، اعلا، تهیمینه و صدف هر کدام از یکی از دسته کارت‌های زیر، یک کارت برداشتند. در این باره می‌دانیم:

باشگاه‌ها	حیوانات
سپاهان - تراکتور فولاد - ملوان	سگ - گربه طوطی - قناری
نوشیدنی‌ها	کشورها
چای - شیر قهوه - آب	اردن - عراق سوریه - لبنان

کشور هادی اردن است و کارت باشگاهش ملوان نیست. حیوان اعلا گربه است. کشور تهیمینه عراق نیست. نوشیدنی او نیز چای و یا قهوه نیست. باشگاه صدف تراکتور است و کارت حیوان او سگ نیست. کارت باشگاه کسی که کارت آب را دارد، فولاد است. کارت کشور کسی که کارت حیوان او قناری است، سوریه است. کسی که کارت سگ دارد، کارت قهوه دارد. کارت نوشیدنی اعلا آب است. کسی که کارت حیوان او طوطی است، کارت نوشیدنی شیر ندارد و کارت کشورش لبنان نیست.

بر این اساس به چهار سؤال بعدی پاسخ دهید.

۲۷۸- گزاره‌های «کشور صدف عراق است» و «باشگاه تهیمینه ملوان است» . . .

- (۱) هر دو قطعاً درست است.
 (۲) اولی قطعاً درست و دومی قطعاً نادرست است.
 (۳) اولی ممکن است درست باشد و دومی قطعاً نادرست است.
 (۴) هر دو ممکن است درست یا نادرست باشند.

۲۷۹- کدام دو مورد قطعاً متعلق به یک شخص است؟

- (۱) قهوه و سگ
 (۲) آب و قناری
 (۳) قهوه و قناری
 (۴) آب و سگ
- (۱) تراکتور
 (۲) سپاهان
 (۳) لبنان
 (۴) اردن

۲۸۰- کارت طوطی متعلق است به شخصی که قطعاً کدام کارت را دارد؟

۲۸۱- در کدام دسته(ها) کارتی وجود دارد که معلوم نیست متعلق به کیست؟

- (۱) حیوانات و باشگاه‌ها
 (۲) فقط نوشیدنی‌ها
 (۳) فقط کشورها
 (۴) تکلیف همه کارت‌ها مشخص است.

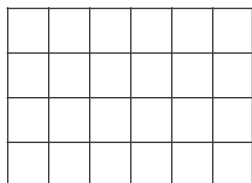
* در دو پرسش بعدی، اگر داده «الف» به تنهایی برای پاسخگویی به سؤال کافی بود گزینه «۱»، اگر داده «ب» به تنهایی برای پاسخ به سؤال کافی بود گزینه «۲» و اگر برای پاسخگویی به سؤال به هر دو داده نیاز بود گزینه «۳» را انتخاب کنید. اگر با داشتن هر دو داده نیز پاسخگویی به سؤال ممکن نبود، گزینه «۴» را علامت بزنید.

۲۸۲- برنا چند سال از دانا بزرگ‌تر است؟

الف) سه سال پیش سن برنا سه برابر سن جانا و سن دانا دو برابر سن جانا بود.

ب) شش سال پیش سن برنا دو برابر سن دانا بود.

۲۸۳- مساحت مستطیل روبه‌رو چند واحد مربع است؟ شکل‌های کوچک همه مربعند.

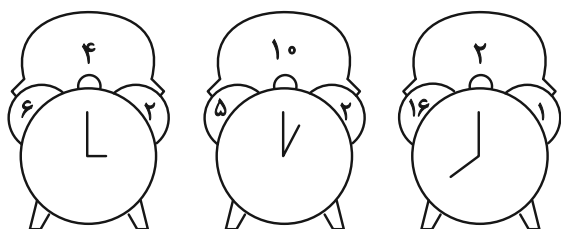
الف) محیط هر مربع کوچک $\frac{1}{4}$ واحد است.

ب) قطر هر مربع، $\sqrt{2}$ برابر طول آن است.

۲۸۴- شخص «الف» به تنهایی برای انجام کاری، شانزده ساعت و شخص «ب» به تنهایی برای انجام آن کار، دوازده ساعت لازم دارند. هر دو با هم کار را شروع می‌کنند و پس از دو ساعت، شخص «ج» به آن‌ها اضافه می‌شود و کار در نهایت چهار ساعت بعد تمام می‌شود. می‌دانیم با ورود شخص «ج»، اشخاص «الف» و «ب»، تنها با حدود شش هفتم از توان خود کار کرده‌اند. اگر شخص «ج» کار را به تنهایی انجام می‌داد، کار در چند ساعت تمام می‌شد؟

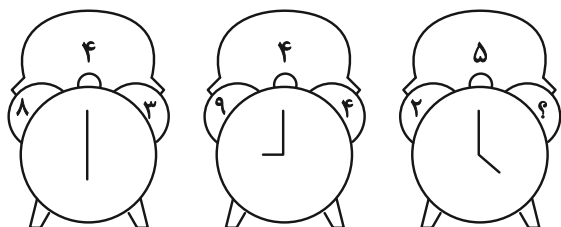
- (۱) بین ۱۶ تا ۱۷ ساعت
 (۲) بین ۱۷ تا ۱۸ ساعت
 (۳) بین ۱۸ تا ۱۹ ساعت
 (۴) بین ۱۹ تا ۲۰ ساعت

۲۸۵- عدد جایگزین علامت سؤال در الگوی زیر کدام است؟

۶ (۱)

۸ (۲)

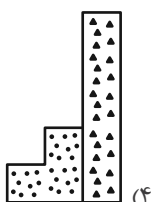
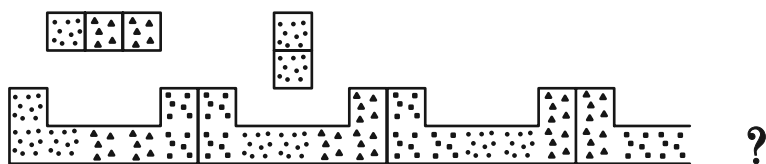

۱۰ (۳)

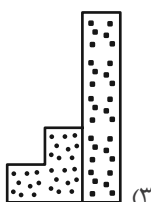
۱۲ (۴)

* در سه پرسش بعدی، بهترین گزینه را برای جایگزینی علامت سؤال الگو تعیین کنید.

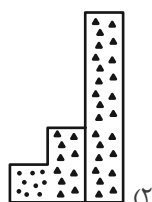
۲۸۶-

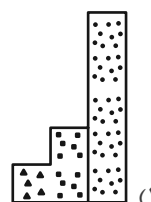
(۴)

(۳)

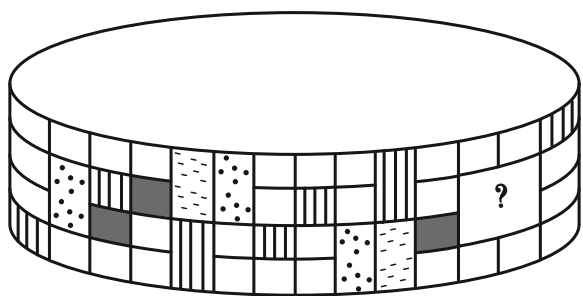

(۲)

(۱)

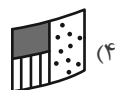
۲۸۷-

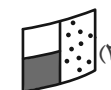
(۲)

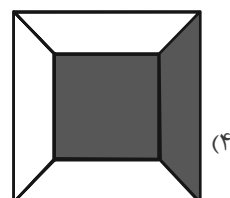
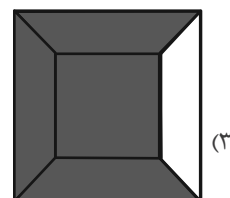
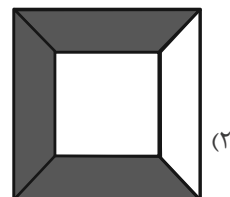
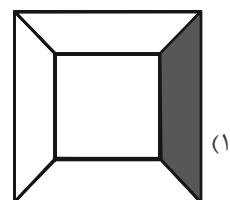
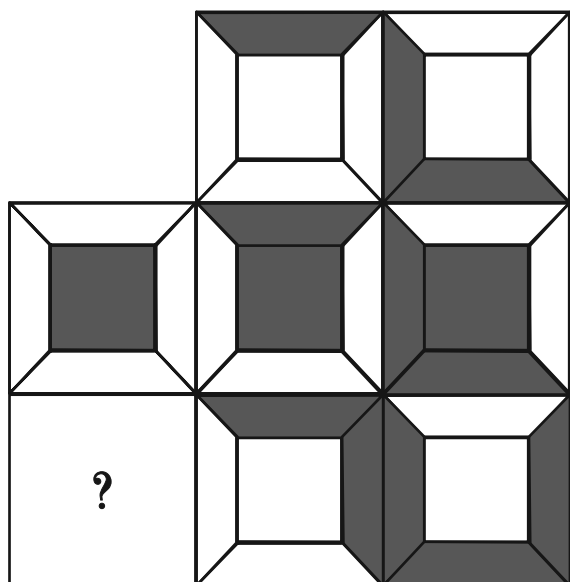
(۱)

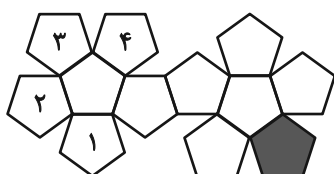
(۴)

(۳)

۲۸۹- در تبدیل شکل گسترده زیر به یک حجم بسته، قسمت رنگی با کدام قسمت‌های شماره‌گذاری شده یال مشترک خواهد داشت؟

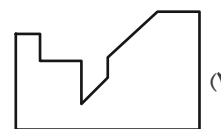
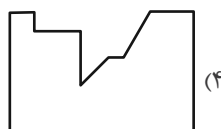
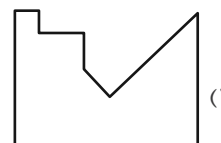
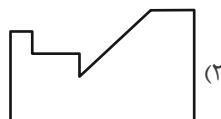
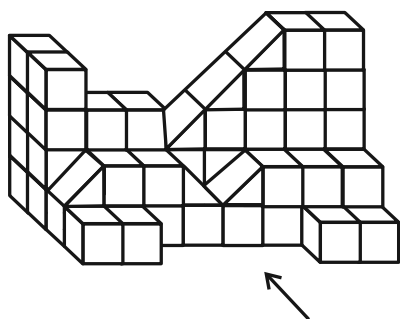
(۲) ۲ و ۳

(۱) ۱ و ۲

(۴) ۱ و ۴

(۳) ۳ و ۴

۲۹۰- سایه حاصل از نور تابیده به حجم زیر، به کدام شکل شبیه‌تر است؟

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۲۶ بهمن ماه ۱۴۰۳

فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز
برای مشاهده فیلم‌ها در سایت کانون، کد روبه‌رو
را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید.

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدیدآوردگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، هادی پولادی، محمدابراهیم توزنده‌جانی، احمد حسن‌زاده‌فرد، محمد حمیدی، رضا خانابائی، میثم خشنودی، پیمان طیار، سعید عزیزخانی، علی قهرمان‌زاده، مهرداد مهربان
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، امیرحسین اشتري، محسن اصغری، عزیز الیاسی‌پور، سعید جعفری، رضا رنجبری، سید علیرضا علویان، مجتبی فرهادی، مهرداد مشایخی، محمد مشهدبان، یاسین مهدیان، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	ریحانه امینی، آرزتا بیدقی، فاطمه رضائیان، یاسین ساعدی، مریم خسروی دهنوی، فاطمه صفری، فاطمه قریبیان، سمیه محمدی مصیری، سید آرش مرتضائی‌فر، محمد مهدی یعقوبی
روان‌شناسی	حمیدرضا توکلی، محمد حبیبی، فاطمه عبدالوند، عادلہ علیرضایی‌مقدم، محمدعرفان فرهادی
عربی زبان قرآن	ولی برجی، عمار تاجبخش، محمدرضا سوری، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قائدامینی، مرتضی کاظم شیرودی، محمدعلی کاظمی نصرآبادی، محمد کرمی‌نیا، روح‌الله گلشن، سید محمدعلی مرتضوی
تاریخ و جغرافیا	محمد ابوالحسنی، علیرضا پدرام، مریم خسروی دهنوی، مهشید رستمی ریک، فاطمه سخایی، حسین سهرابی، تابان صیقلی، حبیبه محبی، محمد مهدی یعقوبی
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، جواد پاکدل، عرفان دهدش‌نیا، پرگل رحیمی، موسی سپاهی، حمید سودیان، محمد کرمی‌نیا، علی معزی، فیروز نژادنجف
اقتصاد	آفرین ساجدی، سارا شریفی، مهدی ضیائی، مهدی کاردان

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم توزنده‌جانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، آروین حسینی، علی مرشد	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سپیده فتح‌اللهی، سید آرش مرتضائی‌فر	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	سید آرش مرتضائی‌فر	سید آرش مرتضائی‌فر	مریم خسروی دهنوی	سجاد حقیقی‌پور
روان‌شناسی	محمد حبیبی	محمد حبیبی	حسین سهرابی	محمدصدرا پنجه‌پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	محمد مهدی یعقوبی	محمد مهدی یعقوبی	تابان صیقلی	عطیه محلوچی
فلسفه و منطق	سیده سمیرا معروف	علیرضا نصیری	فرهاد علی‌نژاد، امیرمحمد قلعه‌کاهی، ایمان کلاته‌عربی	سوگند بیگلری
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	سپیده فتح‌اللهی، مریم خسروی دهنوی	سجاد حقیقی‌پور

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

سؤالاتی که با نشانگر **نهایی** مشخص شده‌اند، مشابه سؤالات امتحانات نهایی هستند. با تمرین این دسته از سؤالات می‌توانید در امتحانات نهایی عملکرد بهتری داشته باشید.

ریاضی و آمار (۳)

۱- گزینه «۲»

(معمرد بگیری)

با توجه به جمله‌های داده شده، داریم:

$$d = 1 - \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow a_n = a_1 + (n-1)d = \frac{1}{3} + (n-1) \times \frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow a_n = \frac{2}{3}n + \frac{1}{3} - \frac{2}{3} \Rightarrow a_n = \frac{2}{3}n - \frac{1}{3}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۸)

۲- گزینه «۲»

(پیمان طیار)

 $a_1 = a$ و $d =$ اختلاف مشترک دنباله

$$\begin{cases} a_7 + a_6 = 19 \rightarrow \begin{cases} a + d + a + 5d = 19 \\ a_1 + a_5 = 14 \rightarrow \begin{cases} a + a + 4d = 14 \end{cases} \end{cases} \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} 2a + 6d = 19 \\ 2a + 4d = 14 \end{cases} \Rightarrow 2d = 19 - 14 = 5 \Rightarrow d = \frac{5}{2}$$

$$2a + 10 = 14 \Rightarrow a = 2$$

$$a_{11} = a_1 + 10d \Rightarrow a_{11} = 2 + 10 \left(\frac{5}{2} \right) = 27$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۳- گزینه «۱»

(موردراد موریان)

$$a_3 = 3a_9 \Rightarrow a_1 + 2d = 3(a_1 + 8d) \Rightarrow 2a_1 = -22d$$

$$a_1 = -11d$$

$$\frac{a_9}{a_5} = \frac{a_1 + 8d}{a_1 + 4d} = \frac{-11d + 8d}{-11d + 4d} = \frac{-3d}{-7d} = \frac{3}{7}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۴- گزینه «۱»

(امیر مسن زاده فر)

با استفاده از جمله اول و نوشتن چند جمله اول دنباله، داریم:

$$\text{الف) } 2, \frac{1}{3}, \frac{1}{3}, \dots$$

ب) اختلاف مشترک جمله‌های متوالی $d = 5 \Rightarrow -1, 4, 9, 14, \dots$ ج) $-1, -4, -19, \dots$ د) $k, k+1, k+3, k+6, \dots$

تنها دنباله «ب» دنباله حسابی است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۵- گزینه «۱»

(میثم فشنوری)

$$a_1 = 3, a_2 = 1, a_3 = -1 \Rightarrow d = -2$$

$$a_{10} = a_1 + 9d = 3 + 9(-2) = -15$$

$$\Rightarrow 5a_{10} = -75$$

$$a_n = a_1 + (n-1)d \Rightarrow -75 = 3 + (n-1) \times (-2)$$

$$-78 = (n-1) \times (-2) \xrightarrow{+(-2)}$$

$$39 = n-1 \Rightarrow n = 40$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۸)

۶- گزینه «۳»

(رضا فائزبانی)

$$2x = \frac{4x + 8 + x + 6}{2}$$

$$\Rightarrow 4x = 5x + 14$$

$$x = -14 \Rightarrow -8, -28, -48 \Rightarrow d = -20$$

$$a_1 = -8$$

$$a_{20} = a_1 + 19d = -8 + 19(-20) = -8 - 380 = -388$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۱)

۷- گزینه «۳»

(معمرد ممیری)

$$A = a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_8 = 400$$

$$B = a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_8 + a_9 + a_{10} = 660$$

$$\Rightarrow B - A = a_9 + a_{10} = 660 - 400 = 260$$

با استفاده از قانون $a_m + a_n = a_p + a_q$ در $m+n=p+q$ دنباله حسابی می‌توان نوشت.

$$a_9 + a_{10} = a_4 + a_{11} = 260$$

واسطه حسابی بین جملات ششم و سیزدهم برابر است با:

$$\frac{a_6 + a_{13}}{2} = \frac{260}{2} = 130$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

۸- گزینه «۲»

(سعید عزیزقانی)

در دنباله حسابی رابطه مجموع n جمله اول دنباله را می‌توان به فرم

$$S_n = \frac{d}{2}n^2 + \left(a_1 - \frac{d}{2}\right)n$$

سؤال داریم:

$$\begin{cases} \frac{d}{2} = 2 \Rightarrow d = 4 \\ a_1 - \frac{d}{2} = k \xrightarrow{\frac{d}{2}=2} 3 - 2 = k \Rightarrow k = 1 \\ 2m - 3 = 0 \Rightarrow m = \frac{3}{2} \end{cases}$$

ریاضی و آمار (۳) - اختیاری

(معمد بفرمایی)

۱۱- گزینه «۱»

برای به دست آوردن جمله اول کافی است در رابطه a_n مقدار $n=1$ قرار دهیم:

$$a_1 = \frac{2}{3^1} = \frac{2}{3}$$

برای به دست آوردن نسبت مشترک دنباله داریم:

$$a_2 = \frac{2}{3^2} = \frac{2}{9}$$

$$\Rightarrow r = \frac{a_2}{a_1} = \frac{\frac{2}{9}}{\frac{2}{3}} = \frac{1}{3}$$

$$\Rightarrow a_1 + r = \frac{2}{3} + \frac{1}{3} = 1$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرفقطی، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۷)

(معمد ابراهیم توزنره بانی)

۱۲- گزینه «۲»

می‌دانیم رابطه بازگشتی دنباله هندسی به صورت $\begin{cases} a_{n+1} = r a_n \\ \text{جمله اول} = a_1 \end{cases}$ است از

طرفی در دنباله ۱، ۳، ۹، ... جمله اول ۱ و قدرنسبت ۳ است. لذا گزینه «۲» درست است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرفقطی، صفحه‌های ۷۵ و ۷۶)

(رضا قانباربانی)

۱۳- گزینه «۱»

$$x^2 = (x-2)(x+1)$$

$$x^2 = x^2 - x - 2 \Rightarrow x = -2$$

$$a, -4, -2, -1, b \xrightarrow{r=\frac{1}{2}} \begin{cases} a = -8 \\ b = -\frac{1}{2} \end{cases}$$

$$\frac{a \times b}{x} = \frac{(-8)(-\frac{1}{2})}{-2} = \frac{4}{-2} = -2$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرفقطی، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۷ و ۸۳)

(مینم فشنوری)

۱۴- گزینه «۳»

$$a_6 = 4a_2 \Rightarrow a_1 r^5 = 4(a_1 r) \Rightarrow r^4 = 4 \Rightarrow r^2 = 2 \Rightarrow r = \pm\sqrt{2}$$

چون صعودی است، پس $r = \sqrt{2}$

$$r^{n+1} = \frac{b}{a} \Rightarrow r^{n+1} = \frac{32}{2} \Rightarrow \sqrt{2}^{n+1} = 16$$

$$\sqrt{2}^{n+1} = \sqrt{2}^8 \Rightarrow n = 7$$

$$2, 2\sqrt{2}, 4, 4\sqrt{2}, 8, 8\sqrt{2}, 16, 16\sqrt{2}, 32$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرفقطی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

با توجه به دنباله داده شده و مقدار اختلاف مشترک داریم:

$$d = a_2 - a_1 \xrightarrow{d=4} 4 = a - 3 \Rightarrow a = 7$$

در نهایت داریم:

$$\frac{k+2m}{a-3} = \frac{1+2(\frac{3}{2})}{7-3} = \frac{4}{4} = 1$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فقطی، صفحه‌های ۶۸ تا ۷۲)

(علی قهرمان زاده)

۹- گزینه «۳»

روش اول: با دقت به جملات متوالی متوجه می‌شویم که این دنباله حسابی است.

$$a_1 = \frac{1}{2}, a_2 = \frac{11}{10}$$

$$d = \frac{11}{10} - \frac{1}{2} = \frac{11-5}{10} = \frac{6}{10} = \frac{3}{5}$$

$$+1 = \frac{\text{جمله اول} - \text{جمله آخر}}{\text{فاصله}} = n = \text{تعداد جملات}$$

$$n = \frac{\frac{59}{10} - \frac{1}{2}}{\frac{3}{5}} + 1 = \frac{\frac{59}{10} - \frac{5}{10}}{\frac{3}{5}} + 1 = \frac{54}{10} \times \frac{5}{3} + 1 = 9 + 1 = 10$$

$$S_n = \frac{n}{2}(a_1 + a_n)$$

$$S_{10} = \frac{10}{2}(\frac{1}{2} + \frac{59}{10}) = 5(\frac{5+59}{10}) = 5(\frac{64}{10}) = 32$$

روش دوم:

$$a_n = \frac{59}{10} \Rightarrow \frac{59}{10} = a_1 + (n-1)d \Rightarrow \frac{59}{10} = \frac{1}{2} + (n-1)\frac{3}{10}$$

$$\Rightarrow \frac{54}{10} = (n-1)\frac{3}{10} \Rightarrow 54 = 3n - 3 \Rightarrow n = 10$$

در ادامه S_{10} را مانند روش اول به دست می‌آوریم.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فقطی، صفحه‌های ۶۸ تا ۷۲)

(هدی پولادی)

۱۰- گزینه «۲»

$$\begin{cases} n = 40 \\ a_{40} = 204 \Rightarrow 204 = a_1 + 39 \times 4 \Rightarrow a_1 = 48 \\ d = 4 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} a_1 = 48 \\ a_{40} = 204 \end{cases} \Rightarrow S_{40} = \frac{40}{2}(48 + 204) = 5040$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای فقطی، صفحه‌های ۶۸ تا ۷۲)

(اسمدر حسن زاده فرورد)

۱۸- گزینه «۳»

با توجه به نمودار پراکندگی داده‌ها:

$$\sigma_A^2 > \sigma_B^2 > \sigma_C^2 \Rightarrow A > B > C \text{ پراکندگی} > \text{پراکندگی}$$

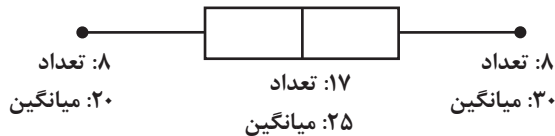
$$\Rightarrow A < B < C \text{ دقت}$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

(هادی پولادی)

۱۹- گزینه «۴»

با توجه به صورت سؤال:

$$\text{میانگین کل داده‌ها} = \frac{(8 \times 20) + (17 \times 25) + (8 \times 30)}{33} = 25$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۶ تا ۱۰۹)

(اسمدر حسن زاده فرورد)

۲۰- گزینه «۱»

$$\bar{x}_A = \frac{7+8+6}{3} = \frac{21}{3} = 7$$

$$\bar{x}_B = \frac{9+2+10}{3} = 7$$

$$\bar{x}_C = \frac{7+1+13}{3} = 7$$

میانگین هر سه یکسان است، با محاسبه واریانس نتیجه به دست خواهد آمد:

(هر قدر واریانس بیشتر باشد، پراکندگی بیشتر و دقت کمتر خواهد بود.)

$$\sigma_A^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

$$= \frac{(7-7)^2 + (8-7)^2 + (6-7)^2}{3} = \frac{2}{3}$$

$$\sigma_B^2 = \frac{(9-7)^2 + (2-7)^2 + (10-7)^2}{3} = \frac{4+25+9}{3} = \frac{38}{3}$$

$$\sigma_C^2 = \frac{(7-7)^2 + (1-7)^2 + (13-7)^2}{3} = \frac{36+36}{3} = 24$$

$$\sigma_C^2 > \sigma_B^2 > \sigma_A^2 \Rightarrow C > B > A \text{ پراکندگی}$$

$$C < B < A \text{ دقت}$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

(پیمان طیار)

۲۱- گزینه «۲»

$$C \text{ درصد} = 100 - (20 + 10 + 15 + 30) = 25$$

$$\Rightarrow \alpha = \frac{f}{N} \times 360^\circ = \frac{25}{100} \times 360^\circ = 90^\circ$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۱۰۵ تا ۱۰۵)

۱۵- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های - کنگور خارج از کشور ۹۸)

راه حل اول: با توجه به اینکه $a_1 = 224$ و $r = \frac{1}{2}$ و $a_n = 7$ است، ابتداتعداد جملات یعنی n را به دست می‌آوریم:

$$a_n = a_1 r^{n-1} \xrightarrow{a_n=7} 7 = 224 \left(\frac{1}{2}\right)^{n-1}$$

$$\Rightarrow \left(\frac{1}{2}\right)^{n-1} = \frac{7}{224} = \frac{1}{32} \Rightarrow \left(\frac{1}{2}\right)^{n-1} = \left(\frac{1}{2}\right)^5$$

$$\Rightarrow n-1=5 \Rightarrow n=6$$

مجموع جملات دنباله از ۲۲۴ تا ۷ و خود این اعداد برابر با مجموع ۶

جمله اول دنباله است، پس داریم:

$$S_n = \frac{a_1(1-r^n)}{1-r} \Rightarrow S_6 = \frac{224(1-(\frac{1}{2})^6)}{1-\frac{1}{2}} = \frac{224(1-\frac{1}{64})}{\frac{1}{2}} = \frac{224 \cdot \frac{63}{64}}{\frac{1}{2}} = 441$$

$$\Rightarrow S_6 = 2 \times 224 \left(\frac{63}{64}\right) = 7 \times 63 = 441$$

راه حل دوم: جمله اول $a_1 = 224$ ، جمله آخر $a_n = 7$ و $r = \frac{1}{2}$ است،مجموع n جمله اول را از فرمول $S_n = \frac{a_1 - r a_n}{1-r}$ به دست می‌آوریم:

$$S_n = \frac{224 - \frac{1}{2} \times 7}{1 - \frac{1}{2}} = \frac{224 - \frac{7}{2}}{\frac{1}{2}} = 2 \left(224 - \frac{7}{2}\right)$$

$$= 448 - 7 = 441$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۹ تا ۸۵)

ریاضی و آمار (۱)

۱۶- گزینه «۳»

(مهمر پیریایی)

در مقیاس نسبتی صفر به معنای نبود ویژگی در فرد یا شی است. بنابراین گزینه «۳» نادرست است.

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه ۸۰)

۱۷- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

رابطه انحراف معیار برای n داده آماری، به صورت زیر است:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}}$$

صورت کسر برابر با مجموع مربعات اختلاف داده‌ها از میانگین است که طبق

سؤال مقدار آن برابر با عدد ۴۰ است. همچنین انحراف معیار برابر با $\sqrt{2}$

است، پس:

$$\sqrt{2} = \sqrt{\frac{40}{n}} \Rightarrow \frac{40}{n} = 2 \Rightarrow n = \frac{40}{2} = 20$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)

(سیدعلیرضا علویان)

۲۶- گزینه «۱»

اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران در این دوره به‌طور کلی و به تبع آن وضع ادبیات نیز دچار آشفتگی شده بود.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۵۸ و ۵۹)

(عزیز الیاسی‌پور)

۲۷- گزینه «۲»

در این دوره در سلسله صفوی شعر و معماری و دیگر هنرها مورد توجه بود و واقع‌گرایی ویژگی اصلی شعر وحشی بافقی است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۵۸ تا ۶۱)

(عزیز الیاسی‌پور)

۲۸- گزینه «۱»

گزاره شماره ۱ نادرست است. در این دوره اصفهان محل تجمع شعرا و فضلا بود و هم‌زمان با رشد ادبیات در هند این شهر هم از دیدگاه ادبی توسعه یافت. در مورد عبارت شماره ۴ دقت کنید که باباغانی نماینده شعر لطیف و فصیحی بود که در قرن دهم و به پیروی از شعر حافظ و سعدی (که از شاعران شاخص سبک عراقی‌اند) در جریان بود. پس این عبارت صحیح است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۵۸ تا ۶۰)

(رضا رنبری)

۲۹- گزینه «۳»

در این بیت، هیچ استعاره‌ای مشاهده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «آبرو داشتن فرات» تشخیص و استعاره است. (مکنیه)

گزینه «۲»: «آب حیوان» و «گلزار بهشت» استعاره از چهره زیبای یار است. (مصرحه)

گزینه «۴»: «گریان بودن شمع» تشخیص و استعاره است. (مکنیه)

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

(سیدعلیرضا احمدی)

۳۰- گزینه «۳»

استعاره‌های بیت اول:

«پسته»: دهان / «شکر»: بوسه / «سنبل»: مو / «سربین»: چهره

استعاره‌های بیت دوم:

«تنگ شکر»: دهان / «مروارید»: دندان / «لعل»: لب

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

(سیدعلیرضا احمدی)

۳۱- گزینه «۴»

الف) «لعل» استعاره از لب / «شکر» استعاره از بوسه

ج) بنفشه و نرگس مقام کرده‌اند. (تشخیص)

ه) «خسرو سیارگان»: استعاره از آفتاب

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۲۲- گزینه «۴»

(سعید عزیزقانی)

۹۹/۹ درصد داده‌ها در فاصله ۳ برابر انحراف معیار از میانگین قرار دارند.

پس:

$$\begin{aligned} \bar{x} + 2\sigma &= 30 \\ \bar{x} - 2\sigma &= 18 \end{aligned} \Rightarrow 2\bar{x} = 48 \Rightarrow \bar{x} = 24$$

$$2\sigma = 6 \Rightarrow \sigma = 3 \Rightarrow \sigma^2 = 9$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۹۲ تا ۹۸)

۲۳- گزینه «۳»

(علی قهرمان‌زاده)

می‌دانیم زوایای بین دو شعاع مجاور در یک نمودار راداری برابر است. پس:

$$x^3 + 3x + 1 = x^3 + 7$$

$$3x = 6 \Rightarrow x = 2 \xrightarrow{\text{جای‌گذاری در زوایا}} x^3 + 7 = 15^\circ$$

$$27 \rightarrow 24 = \frac{260}{15} = \frac{260}{15} = 17 \frac{2}{3}$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۳ تا ۱۱۷)

۲۴- گزینه «۳»

(رضا قانباتی)

$$\text{میانگین رضا} = \frac{a+19}{2}$$

$$\text{میانگین علی} = \frac{b+20}{2}$$

$$\Rightarrow \frac{a+19}{2} + 2 = \frac{b+20}{2} = \frac{a+19+4}{2} = \frac{b+20}{2}$$

$$a+23 = b+20 \Rightarrow b-a = 3$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۹)

۲۵- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

اگر متغیر سوم را V بنامیم، طبق صورت سؤال:

$$V_A + V_B = 30 \quad (1)$$

از طرفی در نمودار حبابی، متغیر سوم متناسب با مجذور شعاع دایره‌هاست،

پس:

$$\frac{V_A}{V_B} = \frac{r_A^2}{r_B^2} = \frac{4^2}{2^2} = 4$$

$$\Rightarrow V_A = 4V_B \xrightarrow{(1)} 4V_B + V_B = 30$$

$$\Rightarrow 5V_B = 30 \Rightarrow V_B = 6, V_A = 4 \times 6 = 24$$

اختلاف مقادیر متغیرهای سوم برابر است با:

$$V_A - V_B = 24 - 6 = 18$$

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۰ تا ۱۱۳)

۳۲- گزینه «۱»

(همین نمازی)

جناس غار و تار؛ تلمیح به داستان تنیدن تار عنکبوت بر در غاری که پیامبر به همراه یکی از همراهانش از دست مشرکان پنهان شد.

در بیت هیچ‌گونه ایهامی وجود ندارد و ابهام تناسب در واژه تار مشهود است: ۱- تار و پود در پوشاک و پارچه و ... ۲- تاری که عنکبوت می‌تند. واژه عصمت در این بیت محافظت است و پرده عصمت اضافه اقترانی است، یعنی پرده‌ای به نشانه محافظت و پنهان داشتن.

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بدیع)

۳۳- گزینه «۴»

(ممنن اصغری)

(د) استعاره: «حور» استعاره مصرّحه از معشوق

(الف) تشبیه: زلف هندوصفت - زلف به لیلی - عقل به مجنون - لب به شیرین - دل به فرهاد (بیت آرایه تلمیح نیز دارد)

(ب) مجاز: قده مجاز از شراب

(ه) تلمیح: به داستان حضرت خضر و اسکندر اشاره دارد که در جست‌وجوی آب حیات بودند.

(ج) پارادوکس: معراج بودن تنزل

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بدیع)

۳۴- گزینه «۴»

(ممنن مشهربان)

این گزینه، دارای جناس ناقص اختلافی (شام - بام) است ولی فاقد استعاره می‌باشد. (حواستان باشد نهاد فعل «گوید»، «کسی» می‌باشد نه «دو ابروان تو». اگر «دو ابروان تو»، نهاد جمله بود، در این صورت آرایه تشخیص یا استعاره مکنیه ایجاد می‌شد)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: برون و درون، تضاد می‌سازند؛ هجاهای بیت هم به صورت یک‌به‌یک با هم سجع متوازی ساخته و آرایه ترصیع را ایجاد می‌کنند.

گزینه «۲»: مصوت بلند «ا»، ۸ بار تکرار شده پس آرایه واج‌آرایی داریم؛ بالا و قامت مخاطب، به حرف «الف» تشبیه شده و شاعر خود را به «لام» تشبیه کرده است.

گزینه «۳»: میان دست و دندان، تناسب یا مراعات نظیر وجود دارد؛ دست در مصراع اول، مجاز از انگشتان دست می‌باشد.

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بدیع)

۳۵- گزینه «۱»

(ممنن مشهربان)

بیت الف، دارای وزن ناهمسان «مفعول مفاعله فعلون» است و نیز اختیار وزنی «بلند بودن هجای پایانی مصراع» در مصراع اول (تو) است. / وزن اصلی یا وزن بیت ب، «فاعلاتن فاعلاتن فعلن» است که یک وزن همسان تک‌پایه‌ای است و تحت تأثیر اختیارات وزنی «آوردن فاعلاتن به جای فعلن (رکن‌های اول)، ابدال (رکن چهارم مصراع اول) و بلند بودن هجای پایانی مصراع (هجای آخر مصراع دوم)، وزن آن تبدیل به «فاعلاتن فاعلاتن فعلن» شد. / وزن بیت ج، «مفاعله فاعلاتن مفاعله فعلن» بوده که یک وزن همسان دولختی است و تحت تأثیر اختیار وزنی «ابدال» در ارکان پایانی، تبدیل به «مفاعله فاعلاتن مفاعله فعلن» شده است. / بیت د، هیچ اختیار وزنی ندارد و وزن آن هم همسان تک‌پایه‌ای است. (مفاعله مفاعله مفاعله فعلن).

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، موسیقی شعر)

۳۶- گزینه «۴»

(رضا زنجیری)

بیت بر وزن «مفتعلن مفاعله مفتعلن مفاعله» سروده شده است. / فاقد اختیارات وزنی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بیت بر وزن «مفعول مفاعله مفاعله» سروده شده است. / ابدال در مصراع دوم (چن / می / دا / نم)

گزینه «۲»: بیت بر وزن «مفتعلن فاعله مفتعلن فاعله» سروده شده است. / قلب در رکن اول مصراع دوم - بلند بودن هجای پایان نیم مصراع (باد)

گزینه «۳»: بیت بر وزن «فاعلاتن فاعلاتن فعلن» سروده شده است. / آوردن فاعلاتن به جای فعلن در مصراع اول - ابدال در مصراع دوم

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۳۷- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا امیری)

ابدال: وزن بیت «مفتعلن فاعله مفتعلن فاعله» است که در رکن اول به جای مفتعلن، مفعول آمده است: «گو | ید | خا»: مفعول
قلب: در ابتدای مصراع دوم، به جای مفتعلن، مفاعله آمده است. «نَ هَر کِ دو»: مفاعله

بلندبودن هجای پایانی: «چیست» در پایان مصراع نخست بلند محسوب می‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: قلب: در ابتدای مصراع دوم، به جای مفتعلن، مفاعله آمده است. «گَ رَت بَ دین»: مفاعله / بلند بودن هجای پایانی: «تست» در پایان مصراع دوم بلند محسوب می‌شود.

گزینه «۲»: آوردن فاعلاتن به جای فعلن در ابتدای هر دو مصراع / بلندبودن هجای پایانی: «لیک» در پایان مصراع نخست بلند محسوب می‌شود.

گزینه «۴»: بلندبودن هجای پایانی: «رفت» در پایان هر دو مصراع بلند محسوب می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

تشریح دیگر ابیات:

بیت الف) «کان» به معنای معدن است که نظامی در این بیت معدن را مَهروموم شده و بسته می‌داند و دسترسی بدان را ممکن نمی‌داند. بیت ت) شاعر در این بیت می‌گوید گذشته برگشت پذیر نیست و نمی‌توان آب رفته را به جوی بازگرداند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۸۷)

۴۳- گزینه ۴»

(مفسن اصفری)

مفهوم مشترک ابیات صورت سؤال و گزینه «۴»: وفاداری عاشق تا پای جان (فرهاد و پروانه در دو بیت سؤال و گزینه «۴»، نماد عاشق پاکباز هستند).

معنی و مفهوم گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: در نظر عاشق (فرهاد)، عشق معشوق (شیرین) از پادشاهی مملکت ارزشمندتر است.

گزینه «۲»: اگرچه فرهاد در راه عشق، جانش را از دست داد، اما آوازه عشقش ماندگار شد.

گزینه «۳»: عشق لیلی با پند و اندرز عاقلان از سر مجنون بیرون نمی‌رود. (پندناپذیری عاشق)

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۷۰)

۴۴- گزینه ۳»

(مفسن اصفری)

عبارت صورت سؤال توصیف باغ و گلزاری است که با گل‌ها و سبزه‌ها و خوشه‌های انگور آویخته از شاخه‌های درخت انگور آراسته شده است.

در ابیات گزینه‌های «۱ و ۲» باغ و زیبایی‌های آن توصیف شده است. در بیت گزینه «۴» نیز خوشه انگور بر شاخه درخت به تصویر کشیده شده است، اما در بیت گزینه «۳» آسمان پر از ستاره توصیف شده است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۷۲)

۴۵- گزینه ۲»

(هومن نمازی)

در مورد «الف و د» به بی‌نیازی از پادشاهان و بی‌توجهی به آن‌ها سخن به میان آمده است و در واقع این دو بیت مفهوم بی‌نیازی و استغنا عرفانی و عاشقانه را بیان می‌کنند.

بیت «ه» به بی‌نیازی اشاره دارد، اما منظور شاعر بی‌نیازی به واسطه کسب ثروت از دست پادشاه است، نه بی‌نیازی عرفانی. بیت «ه» سروده فرخی سیستانی و از اشعار مدحی سبک خراسانی است.

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، مفهوم، ترکیبی)

۳۸- گزینه ۴»

(سیرعلیرضا احمدری)

آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن:

اولین رکن هر دو مصراع بیت گزینه «۴» فاعلاتن است و پس از آن رکن فاعلاتن آمده است.

ابدال: در پایان مصراع دوم بیت گزینه «۴»: رکن «فعل-ن» به جای «فعل-ن» آمده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن

گزینه‌های «۲» و «۳»: هیچ یک از دو اختیار مذکور را ندارند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۳۹- گزینه ۲»

(هومن نمازی)

در رکن سوم مصراع اول به جای مفتعلن، مفاعله آمده است و این اختیار نام دارد.

در گزینه «۱» اختیار ابدال به کار رفته است و در گزینه «۳» و «۴» اختیار وزنی قلب به کار نرفته است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۴۰- گزینه ۱»

(سیرعلیرضا احمدری)

در پایان نیم‌مصراع اول بیت نخست، اختیار بلندبودن هجای پایانی مشهود است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: استعاره‌های مکنیه: ۱- سرو لطف نگیرد. ۲- سوسن خوش‌گوی ۳- لاله پرداغ

گزینه «۳»: «سرو» در معنای ظاهری درخت سرو آمده است.

گزینه «۴»: هر دو بیت به انزوا و آزادی سرو اشاره دارند.

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، ترکیبی)

۴۱- گزینه ۳»

(عزیز الیاسی پور)

گزینه «۳» درباره غنیمت دانستن فرصت است؛ اما سایر گزینه‌ها درباره ناپایداری دنیا است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۶۲)

۴۲- گزینه ۳»

(سعید جعفری)

در بیت «ب» اشاره شده است که نگاه معشوق را می‌توان دید، اما نمی‌توان گفت چه رازی در آن پنهان است و در بیت «پ» اشاره شده که با هیچ تلاشی وصف او را نمی‌توان کرد.

علوم و فنون ادبی (۳) - اختیاری

۴۶- گزینه ۲

(یاسین موریان)

جناس همسان: آب (آبرو) و آب (مابع حیات) / تشبیه: «خاک کف پای یار» به «آب حیات» تشبیه شده است؛ همچنین، تشبیه لب‌های معشوق به نبات و برتر دانستن از آن (اینکه لب‌های معشوق آبروی نبات را برده است: تشبیه تفضیلی) / ایهام تناسب: «آب» در مصراع اول: ۱- آبرو (معنای مورد نظر) ۲- مابع حیات (معنای غیر قابل قبول)؛ بنابراین، معنای دوم با «آب» در مصراع دوم، تناسب می‌سازد.

(دقت کنید که هر دو واژه «آب» می‌توانند ایهام تناسب بسازند.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «ایهام: دور از تو: ۱- در فراق تو ۲- از تو دور باد/ تشبیه: بادیه عشق/ جناس: بیش و پیش / فاقد ایهام تناسب)
گزینه ۳: «ایهام: نگران: ۱- پریشان ۲- بیننده / تشبیه: مردگان به نرگس تشبیه شده‌اند. / جناس: بر و سر / فاقد ایهام تناسب)
گزینه ۴: «ایهام: مهر: ۱- خورشید ۲- محبت/ تشبیه: مهر رخسار (بلیغ اضافی) / جناس: دل و گل / فاقد ایهام تناسب)

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بریع)

۴۷- گزینه ۳

(هومن نمازی)

واژه «مدام» در این بیت ایهام تناسب دارد؛ در معنای «شراب» در متن به کار نرفته است. (از می جام وصال تو همیشه مست هستم.)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «عین» در دو معنای «ذات و خود هر چیز» و «چشمه» به کار رفته است.
گزینه ۲: «دیده» در مصراع دوم در دو معنای «چشم» و «آنچه مشاهده شده» به کار رفته است.
گزینه ۴: «چین» در دو معنای «کشور چین» و «پیچ و شکن زلف» به کار رفته است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بریع)

۴۸- گزینه ۱

(هومن نمازی)

از نظر افتادن: ۱- از درون چشم بیرون ریختن ۲- خوار و زار شدن ایهام است و ایهام تناسب ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۲: «جبر و مقابله دو اصطلاح در علم ریاضیات هستند و با یکدیگر تناسب دارند، در حالی که معنی منظور؛ جبر: امر ناگزیر و مقابله به معنای برابری در بیت به کار رفته است.

گزینه ۳: «روی: ۱- نوعی فلز ۲- چهره که معنی فلز با آهن در تناسب است و معنا غیرفعال است.

گزینه ۴: «زه: ۱- آفرین ۲- زه کمان که معنی «زه کمان» با تیر و کمان تناسب دارد و این‌گونه ایهام تناسب آفریده است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بریع)

۴۹- گزینه ۲

(محمدر مشهوریان)

ایهام در واژه «حلقه»: ۱- استعاره از سلسله موی دوست، ۲- گروه و انجمن / ایهام تناسب در واژه «عشاق»: ۱- عاشقان (معنی پذیرفتنی)، ۲- نام دستگاهی در علم موسیقی (معنی نپذیرفتنی که با خوش‌آهنگ و فرح‌بخش و نوا، تناسب دارد). / تشبیه: شاعر به صورت پنهانی و مضمرا، لب معشوق را به آب حیات تشبیه کرده است. / استعاره: خطاب کردن گل به عنوان یک موجود غیرانسان، تشخیص و استعاره مکنیه دارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بریع)

۵۰- گزینه ۲

(امیرحسین اشتری)

این گزینه فاقد اغراق است و هیچ‌گونه اغراقی در سرعت رخس وجود ندارد و فردوسی، صرفاً گفته است که تهمتین رخس را با شتاب برانگیخت و سوار شد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «اغراق در شدت لطافت معشوق، به گونه‌ای که با برگ گل، دچار رنجش می‌شود.

گزینه ۳: «اغراق در بازیکی کمر معشوق به گونه‌ای که حتی دیده نمی‌شود و اغراق در کوچکی دهان معشوق.

گزینه ۴: «اغراق در شدت اشک ریختن وجود دارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، بریع)

۵۱- گزینه ۳

(مهتبی فرهادی)

ایهام: «پیش میرمت» دو معنا دارد: ۱- پیش مرگت شوم ۲- در پیش و حضور تو بمیرم/ استعاره: ۱- طبیب: استعاره از معشوق ۲- بیمار: استعاره از عاشق

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «بیت فاقد ایهام (چین در مصراع دوم به معنی کشور چین است، اما به معنی «شکن و پیچ و خم» با طره در مصراع اول ایهام تناسب دارد). استعاره: ۱- صنم در مصراع دوم استعاره از یار است ۲- طره شب نیز اضافه استعاری دارد.

گزینه ۲: «بیت دارای یک ایهام و یک استعاره است. (ایهام: «ازنوا افتم» دو معنا دارد: ۱- بدبخت شوم ۲- ناله کنم/ استعاره: رقصیدن آسمان)

گزینه ۴: «بیت دارای یک ایهام و یک استعاره است. (ایهام: «دور از تو» دو معنا دارد: ۱- در دوری از تو ۲- از تو دور باد! / استعاره: آتش دل استعاره از عشق

(علوم و فنون ادبی (۳) و (۲)، بیان و بریع)

۵۲- گزینه ۳

(مهرزاد مشایفی)

استعاره (مصرحه): آتش ← عشق / تلمیح: مصراع دوم اشاره به ماجرای حضرت ابراهیم خلیل و فرونشاندن آتش بر او دارد. / ایهام تناسب ندارد.

جامعه‌شناسی (۳)

(آزیتا بدرقی)

۵۶- گزینه ۲

معانی و تدابیر سیاسی و قوانین ← قلمرو آرمانی، اشتراک رویکرد جامعه‌شناسی انتقادی و جامعه‌شناسی تفسیری (یعنی هر دو رویکرد ظرفیت مطالعه و شناخت آن‌ها را دارند)

پیدایش و قوام ارزش‌ها، محصول آگاهی، خواست و عمل مردم است: اشتراک قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی

علوم اجتماعی درگیر مطالعات پایان‌ناپذیر و تمام‌نشدنی می‌شود ← محدودیت رویکرد تفسیری

دست شستن از داوری علمی ارزش‌های اجتماعی ← مرگ سیاست

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۵ و ۶۶)

(فاطمه رضائیان)

۵۷- گزینه ۱

گزینه ۱: قسمت اول سؤال نادرست است.

اگر پژوهشگری از منظر ماکس وبر و نه مارکس، به مطالعه جوامع غیر اروپایی بپردازد به اشتباه نتیجه می‌گیرد که شهر فقط در اروپا وجود داشته است.

گزینه ۲: هر دو مورد صحیح است.

گزینه‌های «۳» و «۴»: هر دو مورد نادرست هستند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۶۴ تا ۶۷)

(فاطمه قریبیان)

۵۸- گزینه ۲

تشریح مورد نادرست:

تعیین قیمت دستمزد براساس قیمت اعلامی دولت بیانگر برجسته کردن شباهت‌ها و در اولویت قراردادن گروه‌های «کم‌توان» است.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

(مهمدموری یعقوبی)

۵۹- گزینه ۳

تشریح عبارتهای نادرست:

الف) در نظام آپارتاید، افراد بر اساس تفاوت‌های اسمی مانند رنگ پوست و نژاد، رتبه‌بندی و تفکیک می‌شدند به طوری که تفکیک نژادی در اماکن عمومی؛ ایستگاه‌ها، ورزشگاه‌ها، بیمارستان‌ها، مدارس و ... اجرا می‌شد.

پ) جامعه‌شناسانی که طرفدار قشربندی اجتماعی هستند، معتقدند که از گذشته تا حال، هیچ جامعه‌ای بدون قشربندی اجتماعی نبوده است یعنی قشربندی پدیده‌ای است که در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است. از نگاه آن‌ها، نابرابری اجتماعی برای بقای جامعه ضرورت دارد و از تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی ناشی می‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «استعاره (مکنیه): واژه «طمع» که امری انتزاعی است به جسمی تشبیه شده است که جرم یا وزن دارد و باعث پایین آمدن و خم شدن سر انسان می‌شود / تلمیح ندارد. / ایهام تناسب ندارد / (دوش در معنای شانه انسان به‌کار رفته و معنای غیرقابل قبول آن (دیشب) با واژه‌ای تناسب ندارد.)

گزینه ۲: «استعاره ندارد. / تلمیح ندارد. / ایهام تناسب: واژه «مشتري» در معنای خریدار به‌کار رفته است و معنای غیرقابل قبول آن (سیاره مشتری) با واژه «کیوان» تناسب دارد.

گزینه ۴: «استعاره ندارد. / تلمیح: اشاره به داستان شیرین و فرهاد / ایهام تناسب: واژه «شور» در معنی ذوق و هیجان به‌کار برده شده است و معنای غیرقابل قبول آن (طعم شور) با شیرین تناسب یا مراعات نظیر دارد.

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بریح)

۵۳- گزینه ۲

(مورزاد مشایفی)

ایهام تناسب: واژه «روی» در معنی چهره آمده است که معنی غیرقابل قبول آن (فلز روی) با زر تناسب دارد. / استعاره: گهر، استعاره مصرحه از اشک می‌باشد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تشبیه: کوه جنون اضافه تشبیهی است و جنون به کوه مانند شده است. / ایهام: ندارد (واژه «شیرین» ایهام تناسب دارد و نه ایهام.)

گزینه ۳: مجاز: ندارد / تشبیه: آتش عذار - آب‌چو آتش

گزینه ۴: ایهام: واژه «پروانه» در هر دو معنا (نوعی حشره - اجازه) درست است. / جناس تام ندارد.

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بریح)

۵۴- گزینه ۲

(کتاب آبی پیمان‌های)

در صورت سؤال و گزینه ۲ «شاعر به این موضوع اشاره دارد که «در انتظار نجات‌دهنده‌ای برای اوضاع کشور است، ولی کسی پیدا نمی‌شود.»

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۹۲)

۵۵- گزینه ۴

(هومن نمازی)

شاعر در بیت «۴» مدعی است که نمی‌تواند فراق و جدایی را تحمل کند و بیت صورت سؤال نیز چنین ادعا می‌کند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، ترکیبی)

تکته مهم درسی:

برخی تفاوت‌ها، تفاوت‌های اسمی نامیده می‌شوند و نمی‌توان افراد را بر اساس این تفاوت‌ها، رتبه‌بندی کرد. مثلاً برخی افراد سفیدپوست و برخی رنگین‌پوست هستند. این دو گروه از نظر رنگ پوست متفاوت‌اند، اما هیچ کدام بر دیگری برتری ندارد. یا زن و مرد از نظر جنسیت با یکدیگر متفاوت‌اند اما هیچ کدام بر دیگری برتری ندارد.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۰ تا ۷۳)

۶۰- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های - با تغییر)

رنگ پوست از تفاوت‌های اسمی است و تفاوت‌های اسمی و نابرابری‌های طبیعی در صورتی که به نابرابری‌های اجتماعی منجر شوند، مورد توجه جامعه‌شناسان قرار می‌گیرند. مفهوم قشربندی از زمین‌شناسی گرفته شده است.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۰ تا ۷۲)

۶۱- گزینه «۳»

(مریم فسروی دهنوی)

الف) طرفداران قشربندی اجتماعی یعنی مدل لیبرالی چنین می‌پندارند که نابرابری‌های اجتماعی نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند، بنابراین عادلانه‌اند اما آن‌ها این واقعیت را نادیده می‌گیرند که نابرابری‌های اجتماعی همیشه نتیجه نابرابری‌های طبیعی نیستند.

ب) در رویکرد عادلانه مالکیت خصوصی لغو نمی‌شود اما جامعه وظیفه دارد امکان رقابت را برای همگان فراهم کند و نقطه شروع رقابت را یکسان نماید. مخالفان قشربندی اجتماعی عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند و معتقدند که با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار خواهد شد.

پ) در رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی (مدل کمونیستی) عدالت اقتصادی اهمیت دارد و معتقدند که با توزیع برابر ثروت عدالت برقرار خواهد شد.

ت) در رویکرد مخالفان قشربندی (مدل کمونیستی) نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۱ تا ۷۶)

۶۲- گزینه «۲»

(ریحانه امینی)

تشریح موارد نادرست:

طرفداران قشربندی اجتماعی (دیدگاه اول) چنین می‌پندارند که نابرابری‌های اجتماعی نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند، بنابراین عادلانه‌اند.

در رویکرد دوم، نقطه شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود اما به دلیل اینکه انگیزه رقابت از بین می‌رود، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

۶۳- گزینه «۱»

(یاسین ساعری)

اختلاف طبقاتی میان ساکنین جنوب تهران در برابر شمال تهران (نابرابری اجتماعی)

تفاوت میان سرخ‌پوستی در قاره آمریکا و سیاه‌پوستی در قاره آفریقا (تفاوت اسمی)

اختلاف در هوش و میزان توانایی ذهنی دانش‌آموزان در امتحانات نهایی مدرسه (نابرابری طبیعی)

تفاوت میان میزان برخورداری از امکانات تحصیلی در یک روستای دور افتاده و یک شهرستان (نابرابری اجتماعی)

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه ۷۰)

۶۴- گزینه «۳»

(سپیدآرز مرثضائی‌فر)

در رویکرد عدالت اجتماعی، دولت تلاش می‌کند برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی تدابیر بیشتری بیندیشد؛ مثلاً از ثروتمندان مالیات بگیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده کند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه ۷۵)

۶۵- گزینه «۴»

(سمیه مومنی مصیری)

مربوط به انتقاد از رویکرد اول می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»، «۲» و «۳» مربوط به انتقاد از دیدگاه مخالفان قشربندی می‌باشد.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

جامعه‌شناسی (۳) - اختیاری

۶۶- گزینه «۴»

(زینت بیدری)

امکان کنترل آثار مخرب ساختارهای اجتماعی از دست می‌رود ← پیامد ناممکن ساختن انتقاد از ساختارهای اجتماعی

فاصله میان وضع موجود و وضع مطلوب ← علت کشاندن جامعه‌شناسی به داوری درباره ارزش‌ها

داوری درباره ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار گرفت ← پیامد غلبه رویکرد تبیینی

هر فرد، گروه و فرهنگی اراده خاص خود را دارد ← اشتراک جامعه‌شناسی انتقادی و تفسیری

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۶ تا ۷۹)

جامعه‌شناسی (۱)

۷۱- گزینه «۱»

(نزیتا پیرقی)

نظام معیار جهان اجتماعی ← آرمان‌ها (د)

هنجارهای باطل که در قلمرو آرمانی و واقعی وجود دارد ← تکاثر (ج)

وفای به عهد و راستگویی ← ارزش‌های حق (ب)

آرمان‌های درون قلمرو واقعی ← احترام به پدر و مادر و استکبار ستیزی (الف)

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۵۲ تا ۵۸)

۷۲- گزینه «۲»

(مهمر معدری یعقوبی)

تشریح عبارتهای نادرست:

(پ) نگاه دنیوی جهان متجدد و ارزش‌های آن به گونه‌ای است که هر دخل و تصرفی را در طبیعت مجاز می‌داند. انسان در این جهان هر نوع تصرفی را برای بهره‌برداری بیشتر از طبیعت انجام می‌دهد. در جهان معنوی اسلام، انسان در طبیعت، خلیفه خداوند است و خلیفه خداوند براساس خواست الهی وظیفه عمران و آبادانی آن را برعهده دارد.

(ت) جهان متجدد به تناسب رویکرد این جهانی خود، با آن دسته از ویژگی‌های روانی و اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل گیرند، مانند فردگرایی، دم‌غنیمت‌شماری، انضباط، تبحر، تجمل‌گرایی، رفاه طلبی، مال‌اندوزی و ... و با بسیاری از ویژگی‌های اخلاقی که براساس ارزش‌های معنوی و الهی وجود انسان شکل گرفته باشند؛ مانند قناعت، حیا، بندگی خدا، تقوا، خوف و رجای الهی، شکر و رضای الهی، توکل و ... سازگار نیست.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۶۸ تا ۷۰)

۷۳- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

تشریح موارد نادرست:

- بخشی از هویت آگاهانه است؛ یعنی آن را می‌شناسیم یا دیگران به آن پی می‌برند و برایمان بازگو می‌کنند. بخش دیگر، برای ما پنهان است و آن را نمی‌شناسیم.

- بازتولید هویت اجتماعی به معنای انتقال آن از نسلی به نسل دیگر است به گونه‌ای که علی‌رغم گذر زمان و پذیرش تغییرات، ویژگی‌های اساسی آن پایدار می‌ماند و دوام می‌آورد.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۷۳ و ۷۵)

۷۴- گزینه «۲»

(سیدآرش مرتضائی‌فر)

روش خانواده و همسالان، غیررسمی و روش ادارات و پلیس و ... رسمی است که روش غیررسمی آثار عمیق‌تری دارد.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۷۹)

۶۷- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

- تعریف هویت در دوره پسامدرن ← از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها

- جدایی فرانسوی‌زبانان ایالت کبک از انگلیسی‌زبان‌ها در کانادا ← سیاست هویت و مدل تکثرگرا

- کانون نزاع و کشمکش در دوره پسامدرن ← ثروت، قدرت، هویت و دانش

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه ۸۶)

۶۸- گزینه «۴»

(یاسین ساعدی)

- مشخصه اصلی دولت - ملت‌ها در دوره مدرن ملی‌گرایی و وطن‌دوستی بود. - تاجیک‌ها به شناسنامه «زادنامه» می‌گویند.

- بوراکومین‌ها ژاپنی‌هایی هستند که در دوره فئودالی مورد غضب قرار گرفتند. آن‌ها هیچ فرقی با سایرین ندارند ولی همواره مورد تبعیض قرار گرفته‌اند.

- سیاست‌گذاری رایج در دوره مدرن، «هماندسازی» بود.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۲ تا ۸۴)

۶۹- گزینه «۱»

(مهمر معدری یعقوبی)

تشریح عبارت نادرست:

(پ) در دوره پسامدرن، تکثر، تنوع و حتی بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویت‌ها، مطلوب دانسته شد و هویت ملی و وحدت و ثبات و استمرار همراه با آن، نامطلوب پنداشته شد.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۴ و ۸۵)

۷۰- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

تشریح موارد:

- جنبش‌های سبک زندگی، زنان، آفریقایی - آمریکایی‌ها، آسیایی تبارها، جوانان، اقلیت‌های قومی، مذهبی و جنبش زیست‌محیطی نمونه‌هایی از اعتراض‌ها و مقاومت‌هایی هستند که برابر جهانی شدن شکل گرفتند.

- در مدل تکثرگرا، گسترش برابری و رفع تبعیض‌های قومی و گروهی نیز در بعد اجتماعی هویت مورد توجه قرار می‌گیرد.

- سیاست هویت می‌تواند دو چهره پیدا کند: یا به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون

جوامع می‌شود و یا گروه‌های به حاشیه رانده شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند. کوکلاس کلان نمونه‌ای از چهره اول است.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۶ و ۸۷)

۷۵- گزینه «۳»

(فاطمه رضاییان)

بررسی عبارات نادرست:

الف) جهان اجتماعی، برای بقا و تداوم، اعتقادات و ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد.

ج) گروه‌های شغلی یا حرفه‌ای همواره یکی از گروه‌های اجتماعی مهم بوده‌اند. اعضای هر حرفه برای خود نوعی منشور اخلاقی داشتند که دستورالعمل زندگی اعضای آن حرفه را نشان می‌داد و نه اعتقاداتشان را.

(پایه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۷۶)

جامعه‌شناسی (۲)

۷۶- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های - کنگور، قارچ از کشور ۹۸)

در فرایند تکوین نظام نوین جهانی، مراحل چهارگانه زیر طی شد:

- پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار: زوال تدریجی قدرت کلیسا منجر به حاکمیت فئودال‌ها و اربابان بزرگ (کنت‌ها و لردها) شد. در نهایت، با انقلاب فرانسه دولتهایی شکل گرفتند که به‌طور رسمی جدایی (گسست) خود را از دین اعلام کردند.

- پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت: رشد تجارت و برده‌داری، انتقال برده‌های سیاه‌پوست آفریقایی به مزارع آمریکایی و انتقال ثروت به جوامع اروپایی موجب شد که بازرگانان نسبت به زمین‌داران جایگاه برتری پیدا کنند. دولت‌ها برای افزایش قدرت خود به سرمایه و پول بازرگانان نیاز داشتند و بازرگانان برای تجارت و سود، نیازمند حمایت نظامی دولتمردان بودند. بدین ترتیب، پیوند قدرت با ثروت و تجارت شکل گرفت. صنعت، عنصر دیگری بود که انباشت ثروت سرمایه‌داران را سرعت بخشید.

- به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری: کشورهای غربی به مواد خام، نیروی کار ارزان و بازار مصرف کشورهای غیرغربی نیاز داشتند. آن‌ها برای تأمین منافع اقتصادی خود نیازمند درهم شکستن مقاومت فرهنگی اقوامی بودند که سلطه و نفوذ آن‌ها را تحمل نمی‌کردند. آن‌ها برای رسیدن به این هدف در وهله نخست از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری استفاده می‌کردند.

- استعمار و ادغام جوامع در نظام نوین جهانی: استعمار مهم‌ترین عامل ادغام جوامع غیرغربی در نظام جهانی جدید بود.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۵۷ تا ۶۱)

۷۷- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

تشریح موارد نادرست:

الف) استعمارگران ابتدا اقتصاد کشورهای استعمارزده را دگرگون کردند.

ج) تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده، قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می‌گیرد.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۶۴ و ۶۵)

۷۸- گزینه «۳»

(سیدآرش مرتضائی‌فر)

اقتصاد سرمایه‌محور در حرکت‌های آغازین خود، نیازمند حمایت سیاست‌های قومی و منطقه‌ای بود ولی به تدریج، انباشت ثروت، پدیدآمدن شرکت‌های بزرگ چند ملیتی و گسترش صنعت ارتباطات از اهمیت مرزهای سیاسی کاست.

تجمع قدرت در دست صاحبان ثروت و کانون‌های صهیونیستی آشکارا برخلاف ارزش‌های دموکراتیک است.

از سازمان همکاری شانگهای به‌عنوان ناتوی شرق یاد می‌شود.

ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد.

(پایه‌شناسی (۲)، فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی، صفحه‌های ۶۸ تا ۷۱)

۷۹- گزینه «۲»

(مریم فسروی رهنوی)

- ریکاردو، اقتصاددان مخالف دخالت دولت در اقتصاد، حتی افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌داند.

- حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولتمردان انگلیسی از جمله لرد جان راسل، پدر بزرگ برتراند راسل فیلسوف مشهور، از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کنند.

- دیکنز در رمان «الیور تویست»، نوانخانه‌ها و فیلسوفانی را که مدافع آن‌ها بودند، به سخره گرفت.

- نظریه پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند و مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بودند. آنان حتی کمک به مستمندان را بی‌پهلو می‌دانستند.

(پایه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۷۶ تا ۷۸)

۸۰- گزینه «۳»

(مریم فسروی رهنوی)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: درست - نادرست (چالشی درون فرهنگی بود) - درست

گزینه «۲»: درست - نادرست (بلوک شرق و غرب دو اقتصاد متفاوت داشتند)

گزینه «۳»: درست - درست - درست

گزینه «۴»: درست - نادرست (چالشی منطقه‌ای نبود بلکه چالشی جهانی بود) - درست

(پایه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۰ و ۸۱)

روان‌شناسی

۸۱- گزینه «۳»

(ممبر رضا توکلی)

عبارت اول: دانستن شاخص فعلی توده بدنی برای کاهش وزن به آگاهی از موقعیت فعلی اشاره دارد. شناخت میزان وزن فعلی تان به شما کمک می‌کند تا موانع احتمالی را به خوبی بشناسید و راه‌حل‌های بهتری ارائه دهید.

عبارت دوم: در جریان حل مسئله، هر چه جدی‌تر باشیم احتمال انتخاب راه‌حل بهتر، بیشتر است و آگاهی کامل از مسئله نشان می‌دهد که مسئله در کنترل ما قرار دارد.

عبارت سوم: این مثال نشان می‌دهد که توانمندی‌های ما محدود است و اصولاً مسئله زمانی ایجاد می‌شود که توانمندی و امکانات محدود باشد. عدم شناسایی دقیق توانمندی ما باعث استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی می‌شود. عبارت چهارم: زمانی احساس مسئله می‌کنیم که بدانیم هدف چیست. وقتی هدف روشن نباشد، درک از مسئله ناقص خواهد بود.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۱۶)

۸۲- گزینه «۲»

(عاره علیرضایی مقدم)

هدف از تمرین‌های مختلف آموزشی فقط دستیابی به راه‌حل آن مسئله خاص نیست، بلکه هدف آن است که در اثر حل مسئله، به اصول و قوانینی دست یابیم که در موقعیت‌های دیگر هم قابل استفاده باشد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: با توجه به ویژگی‌های حل مسئله، تعریفی از آن ارائه می‌کند.

گزینه «۳»: اشاره به نوع نگاه به مسئله که یکی از عوامل مؤثر در حل مسئله است، دارد.

گزینه «۴»: بسیاری از مردم از واژه «مسئله» تصور مثبتی ندارند؛ زیرا راه‌حل آن مسئله را نمی‌دانند، اما اگر با استفاده از روش‌های درست، آن مسائل را حل کنند، مسئله به جای تهدید به یک موضوع خوشایند و فرصت تبدیل می‌شود.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۵ تا ۱۱۷ و ۱۲۲)

۸۳- گزینه «۳»

(مهمرب میببی)

بررسی عبارت‌های موجود در سؤال:

عبارت اول: روان‌درمانی کارساز نبوده است، در نتیجه روان‌پزشک دارودرمانی را جایگزین آن کرده است.

عبارت دوم: افرادی که مسائل را به خوبی حل می‌کنند، دوست دارند روش‌های قبلی را بهبود بخشند و یا اصلاح کنند. مانند همین کشتی‌گیر که در این دوره نسبت به دوره قبل بهتر ظاهر شد.

عبارت سوم: مجلس راه‌حل‌های دولت برای مسائل کشور را ارزیابی می‌کند. عبارت چهارم: این مدرسه برای حل مشکلات دانش‌آموزان، راه‌حل تشویق و تنبیه را در پیش گرفته است.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۹ و ۱۲۰)

۸۴- گزینه «۴»

(مهمرب میببی)

مسئله این فرد کنکور بوده است که در حل آن شکست خورده است.

حال به تشریح عبارت‌های موجود در سؤال می‌پردازیم:

عبارت «الف»: موفقیت در حل مسئله، خوشایند و لذت‌بخش است. افرادی که در حل مسئله، دانش و تجربه لازم را دارند، نسبت به دیگران احساس عاطفی مثبت‌تری دارند؛ آنان زندگی را شیرین می‌دانند و از بودن با دیگران ابراز رضایت می‌کنند. افرادی که در حل مسئله شکست بخورند، چنین احساسات مثبتی را نخواهند داشت.

عبارت «ب»: ناتوانی در حل مسئله، وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می‌کند که «ناکامی» نام دارد. ناکامی باعث پرخاشگری و استفاده از روش‌های تهاجمی می‌شود.

عبارت «پ»: چنین پیامدی در کتاب درسی مطرح نشده است.

عبارت «ت»: ناتوانی در حل مسئله علاوه بر ناکامی، باعث فشار روانی هم می‌شود. ناتوانی در حل مسئله، فرد را از رسیدن به هدف موردنظر بازمی‌دارد.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۳۰ و ۱۳۱)

۸۵- گزینه «۲»

(مهمرب میببی)

عبارت اول: نیازسنجی از ویژگی‌های روش تحلیلی است.

عبارت دوم: اشاره به «بارش مغزی» دارد که جزء روش‌های اکتشافی است. عبارت سوم: اشاره به «خرد کردن مسئله» دارد که جزء روش‌های اکتشافی است.

عبارت چهارم: داشتن محاسبات ذهنی و قواعد منطقی مربوط به روش تحلیلی است.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۲۴، ۱۲۶ و ۱۲۸)

۸۶- گزینه «۴»

(مهمرب عرفان فرهادی)

تشریح عبارت‌های نادرست:

- توجه به یافتن راه‌حل‌ها از ویژگی‌های حل مسئله است.

- حکمت ۲۷۴: «چون به یقین رسیدید، اقدام کنید» به شرط یقین در تصمیم‌گیری اشاره کرده است.

- در حل مسئله، فرد باید راه‌حل‌های مسئله مورد نظر را بازآفرینی کند، اما در تصمیم‌گیری باید از بین انتخاب‌های موجود، بهترین را برگزیند.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۷ و ۱۳۸)

عربی زبان قرآن (۳) و (۲)

۹۱- گزینه ۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

«لا ییأس»: نا امید نمی‌شود (لا ییأس ... إلّا ... می‌توان به صورت «فقط ... نا امید می‌شود» ترجمه کرد) (رد گزینه «۴») / «روح الله»: رحمت خدا (رد گزینه‌های «۱ و ۳») / «القوم الکافرون»: (موصوف و صفت است؛ دقت کنید صفت در فارسی عموماً مفرد می‌آید) قوم کافر (رد گزینه‌های «۱ و ۳»)

در گزینه «۴»، «کسی» هم اضافی است.

(ترجمه)

۹۲- گزینه ۴»

(ممدیر رضا قانرازمینی - اصفهان)

«تبادل المفردات»: رد و بدل کردن (تبادل) واژگان / «بین اللغات فی العالم»: بین زبان‌ها در جهان (رد گزینه‌های «۱ و ۲») / «یصیرها»: آن را می‌گرداند (رد گزینه «۳») / «فی الأسلوب و البیان»: در اسلوب (سبک) و گفتار (بیان) / «فهو أمر طبیعی»: پس آن امری (یک امر) طبیعی است / «لا یُعجب»: (فعل مضارع معلوم از صیغه مفرد مذکر غایب) شگفت زده نمی‌کند (رد گزینه «۲») همچنین جمله وصفیه است و در ترجمه، قبل از آن باید حرف «که» بیاید، نه حرف «و» (رد گزینه‌های «۱ و ۲») / «الباحثین»: پژوهشگران، محققان / «أبدأ»: هرگز (رد گزینه «۱»)

تکات مهم درسی:

به تفاوت معنی افعال ثلاثی مجرد و ثلاثی مزید بسیار دقت کنید؛ مثال: «یصیر: می‌شود»، «یصیر: می‌گرداند»

(ترجمه)

۹۳- گزینه ۲»

(ولی برپی - ابرو)

«لا ینظروا»: (فعل نهی غایب) نباید نگاه کنند (رد گزینه‌های «۱ و ۴») / «إلی کثرة»: به زیادتی / «صلاة بعض الناس»: نماز بعضی از (برخی) مردم (رد گزینه «۳») / «صومهم»: روزه‌شان (رد گزینه «۳») / «بل»: بلکه / «علیهم»: آن‌ها باید، بر آن‌ها واجب است (رد گزینه «۴») / «أن ینظروا»: (که) نگاه کنند (رد گزینه «۴») / «صدق حدیث»: راست بودن سخنی، درستی سخنی (رد گزینه «۴») / «یخرج»: که خارج می‌شود، که بیرون می‌آید (رد گزینه «۴») / «من فم»: (نکره) از دهانی، از یک دهان (رد گزینه‌های «۱ و ۴»)

(ترجمه)

۸۷- گزینه ۱»

(ممدیر عرفان فرهاری)

انواع تصمیم‌گیری براساس تعداد اولویت‌ها: هرچه اولویت‌ها بیشتر باشد، تصمیم‌گیری ما پیچیده است. میزان اهمیت: هر چه تصمیم‌گیری ما تأثیر زیادی بر ما و زندگی ما داشته باشد، تصمیم‌گیری مهم خواهد بود و اگر تأثیر کمتری داشته باشد، تصمیم‌گیری ما معمولی خواهد بود. تعداد افراد تصمیم‌گیرنده: تصمیم‌گیری بر اساس تعداد افراد تصمیم‌گیرنده به دو نوع تقسیم می‌شود. بعضی تصمیم‌گیری‌ها به صورت فردی اتخاذ می‌شوند؛ مانند: انتخاب شغل و برخی تصمیم‌گیری‌ها به صورت گروهی انجام می‌شوند؛ مانند: انتخابات.

تکته: ممکن است اولویت‌های یک تصمیم زیاد نباشد اما به دلیل اهمیت فراوان آن را مهم و پیچیده در نظر می‌گیریم. به تصمیم‌گیری پیچیده و مهم، تصمیم‌گیری دشوار نیز می‌گویند.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۸ تا ۱۴۰)

۸۸- گزینه ۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مربوط به سبک تصمیم‌گیری اجتنابی
گزینه «۲»: مربوط به سبک تصمیم‌گیری تکانشی
گزینه «۴»: مربوط به سبک تصمیم‌گیری وابسته

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۳ تا ۱۴۷)

۸۹- گزینه ۲»

(ممدیر رضا توکلی)

بعضی از تصمیم‌گیرندگان، به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود اعتماد بیش از حد دارند. در نتیجه تصمیم‌گیری آن‌ها غلط از آب درمی‌آید. در این مورد نیز سرباز با اتکای مفرط بر توانایی خود، تصمیم گرفت که به تنهایی مأموریت را پشت سر بگذارد و با شکست روبه‌رو شد.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۳۹)

۹۰- گزینه ۳»

(فاطمه عبدالوند)

طبق متن کتاب درسی، به تعارض بین دو امر خواستنی و ناخواستنی اصطلاحاً «تعارض گرایش - اجتناب» می‌گویند. سایر گزینه‌ها صحیح هستند.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۵۱ و ۱۵۲)

۹۴- گزینه «۱»

(مرتضی کاظم شیروردی)

«لا عين باكية»: («لا» نفي جنس است به معنای «هیچ... نیست») هیچ چشمی گریان نیست (رد گزینه‌های «۲ و ۴») / «إلّا تلك العين آلتی»: مگر آن چشمی که (رد گزینه‌های «۲ و ۴») / «فارغة»: تهی، خالی / «مِن خشية الله»: از پروای (ترس) خدا (رد گزینه «۲») / «أو»: یا (رد گزینه «۳») / «لم تسهر»: بیدار نماند (رد گزینه‌های «۳ و ۴») / «فی سبيله»: در راهش / «لم تغضّ»: بر هم نهاده نشد (رد گزینه‌های «۲ و ۳») / «عن مُحَرّماتِهِ»: از حرام‌های او (رد گزینه‌های «۲ و ۳») (ترجمه)

۹۵- گزینه «۱»

(مرتضی کاظم شیروردی)

«أسرع»: (فعل ماضی) شتافت (رد گزینه «۴») / «زَجَلٌ»: مردی، یک مرد / «إلی شابٌّ»: به سوی جوانی / «كادَ يَغرقُ»: نزدیک بود غرق شود (رد گزینه «۴») / «بسبب ارتفاع أمواج البحر»: به دلیل بالا آمدن موج‌های دریا (رد گزینه‌های «۲ و ۴») / «الرجلُ»: آن مرد (رد گزینه «۳») / «حاولَ كثيراً»: بسیار تلاش کرد (رد گزینه «۳») / «ولكنّ»: اما، ولی (رد گزینه «۳») / «ما استطاع أن يُنقِذَهُ»: نتوانست او را نجات دهد (رد گزینه «۲») (تکات مهم درسی:

اگر اسمی به صورت نکره بیاید و جلوتر، همان اسم دوباره همراه با «ال» تکرار شود، می‌توان «ال» را به شکل اسم اشاره («این» یا «آن») ترجمه کرد. (رجل: مردی ..... الرجل: آن مرد، این مرد) (ترجمه)

۹۶- گزینه «۲»

(روح‌الله گلشن)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «التّاس: مردم» از اسمی قبل از «إلّا» جدا نشده؛ پس مُستثنی منه محذوف است که در این حالت می‌توانیم «إلّا» را به شکل «فقط، تنها» ترجمه کنیم، اما این قید در ترجمه باید در کنار کلمه بعد از «إلّا» (در اینجا «التّاس») بیاید نه جای دیگری. ترجمه صحیح: «... این تصمیمی است که نتیجه آن تنها به مردم آسیب خواهد زد!»
گزینه «۳»: «لم ينفعكم»: به شما سود نرساند» فعل است نه اسم، «هم» نیز در ترجمه اضافی است.
گزینه «۴»: «تظاهر: وانمود کرد» فعلی ماضی است نه مضارع.

(ترجمه)

۹۷- گزینه «۴»

(روح‌الله گلشن)

اولاً «أستمع» به معنای «گوش دهم» است، ثانیاً «کلام» مفرد است و نباید به شکل جمع ترجمه شود.

(ترجمه)

۹۸- گزینه «۳»

(ولی بربری - ابهر)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «یزداد» مضارع است و همراه «قد» به معنای (گاهی افزایش می‌یابد) است، در این گزینه «مفردات» نیز باید دارای «ال» باشد چون معرفه است و صفتش نیز به شکل معرفه آمده است.
گزینه «۲»: «اللغة الفارسية» نادرست است، زیرا مطابق عبارت صورت سؤال، «اللغة» باید همراه «العربية» بیاید نه «الفارسية».
گزینه «۴»: «افزایش یافته است» به درستی به عربی ترجمه نشده است و عبارت «قد نُقِلت كثيراً» معادل (بسیار منتقل شده است) می‌باشد.

(ترجمه)

۹۹- گزینه «۴»

(مرتضی کاظم شیروردی)

آیه شریفه می‌فرماید: «خداوند نمی‌خواهد برای شما حالت بحرانی و سختی قرار دهد.» اما بیت فارسی مقابل، بیانگر این است که باید رنج را تحمل کنی تا به مُرادت برسی.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: کسی چیزی را پنهان نکرد مگر آن که در همه جای چهره‌اش ظاهر شد. (یعنی از چهره شخص می‌توان به درون او نیز پی بُرد!)
گزینه «۲»: «بدی را» به شیوه‌ای که بهتر است، دفع کن. (یعنی جواب بدی را با خوبی بده.)

گزینه «۳»: بهترین سخن آن است که اندک و گویا باشد.

(مفهوم)

ترجمه متن درک مطلب:

همانا زبان از بزرگترین نعمتهایی است که خداوند منزه و بلندمرتبه آن را عطا کرده است و آن یکی از وسایل ارتباط فرد با دیگران است. گاهی زبان حجتی برای انسان و دلیلی برای رستگاری اوست، اگر انسان آن را برای اطاعت از خداوند منزه و بلندمرتبه و ذکر و قرائت قرآن و امر به معروف و نهی از منکر به کار ببرد، اما اگر شخص آن را در غیبت و سخن چینی و سایر مواردی که انسان از آن بازداشته شده است، به کاربرد، حجتی بر ضد او می‌شود.

حفظ زبان از اخلاق نیکو و صفات خوب به حساب می‌آید و منظور از حفظ زبان، این است که شخص فقط به خوبی صحبت کند و از گفتار زشت، غیبت و غیره دوری نماید و انسان باید بداند که او مسئول هر کلامی است که از دهانش خارج می‌شود. «هرکس وارد محلّ بدی شود، متهّم می‌گردد و هرکس مالک زبان خود نباشد، پشیمان می‌شود» جمله بزرگی است که لقمان به پسرش گفت، و هیچ شکی نیست که آن، وصیت بزرگ و گرانبغی است که اگر مردم به آن عمل کنند، از بدی‌های زبان رهایی می‌یابند.

۱۰۰۰- گزینه «۴»

(مفهرده کلامی نصرآبادی)

«نفس زبان پاک است ولی سوء استفاده از آن به زشتی‌اش منجر می‌شود!» (صحیح)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «همه مردم زبانشان را در اطاعت از خدا به کار می‌گیرند!» نادرست است.

گزینه «۲»: «بزرگترین نعمتی که خداوند به بشر اعطا کرده است، همان زبان است!» نادرست است، زیرا طبق متن، زبان یکی از بزرگترین نعمت‌های اعطاشده توسط خداوند است.

گزینه «۳»: «زبان همان تنها راه برای ارتباط بشر با یکدیگر است!» نادرست است، چون طبق متن، زبان یکی از راه‌های ارتباط انسان‌ها با یکدیگر است.

(درک مطلب)

۱۰۱- گزینه «۱»

(مفهرده کلامی نصرآبادی)

«ارزش انسان تنها به آن چیزی از کلام است که از آن سخن می‌گوید!» عبارتی نادرست است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: «زبان ممکن است انسان را رستگار یا خوار و ذلیل گرداند!» (صحیح)

گزینه «۳»: «هیچ کلمه‌ای نیست که آن را بر زبان آوریم مگر اینکه ما مسؤول آن هستیم!» (صحیح)

گزینه «۴»: «نگهداری از زبان، آن است که شخص به خوبی و نیکویی سخن بگوید!» (صحیح)

(درک مطلب)

۱۰۲- گزینه «۳»

(سیر مفهرده مرثضوی)

با توجه به عبارت داده شده (هرکس وارد محلّ بدی شود، متهّم می‌گردد و هرکس مالک زبان خود نباشد، پشیمان می‌شود)، عبارت گزینه «۳» (برای فرد بهتر است که دیگران را متهّم نکند و خودش را تبرئه سازد!) مفهوم دورتری دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «ای انسان! از جایگاه‌های تهمت‌ها دوری کن!»

گزینه «۲»: آنچه را که نمی‌دانی نگو، بلکه هر آنچه را هم که می‌دانی نگو!

گزینه «۴»: هرکس زبانش را در مجالس حفظ نکند، عاقبتش پشیمانی است!

(درک مطلب)

۱۰۳- گزینه «۲»

(سیر مفهرده مرثضوی)

«مصدره: نعمة» نادرست است؛ «أَنْعَمَ» بر وزن «أَفْعَلَ» از باب افعال است، بنابراین مصدر آن، «إِنْعَام» می‌باشد.

(تقلیل صرفی و اعراب)

۱۰۴- گزینه «۴»

(سیر مفهرده مرثضوی)

«تَخَلَّصًا» فعل ماضی از باب تَفَعَّل است، دقت کنید که حرف «ت» در اول آن، مربوط به ماضی باب تَفَعَّل است و علامت مضارع نیست!

(تقلیل صرفی و اعراب)

۱۰۵- گزینه «۳»

(عمار تاپیش)

«تَرْتَبُطُ» درست است نه «تَرْتَبِطُ»، زیرا فعل مضارع از باب افتعال است و عین‌الفعل آن باید علامت کسره بگیرد.

(فیض مرکبات)

(اولی بریمی - ابهر)

۱۰۹- گزینه «۳»

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «کتاب» مستثنی منه است و «ثلث» با توجه به ضمیر «ه» که مفرد است، مستثنی از «کتاب» است. (ترجمه عبارت: دانش‌آموزان برای امتحان، کتاب زبان عربی را نخواندند مگر یک سوم آن را!)

گزینه «۲»: در جمله قبل از «إِلَّا» مستثنی منه ذکر نشده است، به عبارت دیگر، مفعول عبارت نیامده است. (ترجمه عبارت: دانش‌آموزان در مقابل سالن جدید مدرسه، فقط سعید را دیدند!)

گزینه «۳»: «الطلاب» مستثنی منه و «واحداً» مستثنی از آن است. (ترجمه عبارت: دانش‌آموزان برگه‌های امتحان را به معلم دادند به جز یکی از آن‌ها!)

گزینه «۴»: مستثنی منه «اقتراحات» است و «بعض» که دارای ضمیر مناسب با «اقتراحات» است، مستثنی می‌باشد؛ دقت کنید که معمولاً ضمائر برای جمع‌های غیر عاقل، به صورت مفرد مؤنث می‌آیند. (ترجمه عبارت: دانش‌آموزان پیشنهادهای مدیر مدرسه را پذیرفتند مگر بعضی از آن‌ها را!)

(اسلوب استثناء)

(روح‌الله گلشن)

۱۱۰- گزینه «۲»

در این گزینه، «بِإِذْنِ» جار و مجروری است که از جار و مجرور دیگری قبل از «إِلَّا» جدا نشده است و به عبارت دیگر، مرجعی ندارد؛ بنابراین مُسْتَثْنَى منه در این جمله محذوف است و «إِلَّا» را می‌توان به دو شکل ترجمه کرد:

«به جز یا مگر» (ترجمه معمولی) / «فقط یا تنها» (به شکل مؤنث)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «أحد» قبل از «إِلَّا» آمده و مستثنی منه می‌باشد.

گزینه «۳»: «هذا العجوز» از «الآخرین» جدا شده، پس «الآخرین» مُسْتَثْنَى منه است.

گزینه «۴»: «تَعَلَّم» از «عمل» جدا شده، پس «عمل» مُسْتَثْنَى منه است.

همانطور که می‌بینید، در سایر گزینه‌ها، چون مُسْتَثْنَى منه حذف نشده و موجود است، «إِلَّا» را فقط به یک شکل (به جز یا مگر) می‌توان ترجمه کرد.

(اسلوب استثناء)

(معمد کرمی‌نیا - رفسنجان)

۱۰۶- گزینه «۴»

«أسد» در گزینه «۴» به معنای «شیر» است. (با توجه به واژه «الغابة» به معنی «جنگل»). در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» به ترتیب «جعفر - فهیمه - أسد» اسم علم (خاص) هستند.

(قواعد اسم)

(امیرحسین شکاری)

۱۰۷- گزینه «۲»

صورت سؤال، حرف «لِ» را می‌خواهد که به معنی «حتّی» باشد، یا به عبارت دیگر معنای «تا اینکه، برای اینکه» بدهد. در گزینه «۲»، «لِ» در «لیسَلَمُوا» همین معنا را دارد و پاسخ سؤال است.

ترجمه عبارت: امتحان تمام شد و دانش‌آموزان به سوی مدیر مدرسه آمدند تا برگه‌هایشان را تحویل دهند!

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «لِ» در این گزینه حرف جر (به معنای «برای») است و «تَعَلَّم» مصدر است نه فعل. (دقت کنید اگر بخواهیم «تَعَلَّم» را فعل در نظر بگیریم، اشتباه است، زیرا فعل در وسط جمله، باید مطابق اسم قبلی خود (الطّالِب) باشد؛ یعنی به شکل «تَعَلَّمُوا، يَتَعَلَّمُوا» بیاید.)

ترجمه عبارت: هیچ شکی نیست که امتحانات با وجود سختی‌هایش به دانش‌آموزان برای یادگیری درس‌ها کمک می‌کند!

گزینه «۳»: «لِ» در این گزینه، از نوع جازمه (امر) و به معنای «باید» است. ترجمه عبارت: پدرم گفت: ای فرزندم انسان باید مشکلات و سختی‌ها را در زندگی‌اش تحمل کند!

گزینه «۴»: «لِ» در این گزینه نیز حرف جر است و «تَجَنَّب» مصدر است. ترجمه عبارت: تلاش برای دوری از بدی‌ها و رسیدن به خوبی‌ها، کار زیبایی است!

(قواعد فعل)

(عمار تابه‌ش)

۱۰۸- گزینه «۴»

صورت سؤال، فعلی را می‌خواهد که اسم قبل از خود را توصیف کند؛ بنابراین باید دنبال جمله وصفیه باشیم، یعنی فعلی که یک اسم نکره را توصیف کرده باشد، جالب اینجاست که ما فقط در گزینه «۴» اسم

نکره (نور) داریم و پاسخ، همین گزینه است؛ فعل «يَقْدِفُ» در توصیف اسم نکره «نور» آمده است.

(قواعد اسم)

عربی زبان قرآن (۳) - اختیاری

۱۱۱- گزینه «۲»

(امیرمهین شکوری)

«كُلُّ وَعَاءٍ»: هر ظرفی (در گزینه‌های «۱ و ۴» کلمه «گنجایش» اضافه است.) / «يُضِيقُ»: تنگ می‌شود / «بِمَا»: با آنچه، به وسیله آنچه / «جُعِلَ»: قرار داده شده است، نهاده شده است (فعل ماضی مجهول است.) (رد گزینه‌های «۳ و ۴» / «إِلَّا»: جز، مگر / «وَعَاءٌ»: ظرف (رد گزینه «۱» / «فَأْتَيْتُ»: زیرا آن، چراکه آن (در گزینه «۱» ترجمه نشده است.) / «يَتَسَّعُ»: گسترش می‌یابد، فراخ می‌شود (رد گزینه‌های «۳ و ۴»)

(ترجمه)

۱۱۲- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های، با تغییر)

«الصدق كصحة الإنسان»: صداقت (راستی)، مانند سلامتی انسان است (رد سایر گزینه‌ها؛ «همان» و «بدن» اضافی هستند و معادلی در عبارت عربی ندارند.) / «لا يُمكن»: امکان ندارد (رد سایر گزینه‌ها) / «أن تُدرک قيمته»: ارزش آن درک شود (رد گزینه‌های «۱ و ۴»)

(ترجمه)

۱۱۳- گزینه «۴»

(معمرفضا سوری - نهاندر)

«اولئك» (اسم اشاره) + ال...: معنی «آن» می‌دهد / «نا» در «واجهونا» مفعول است (ما را) / «لم + مضارع» ← ماضی منفی. مستثنی منه از جمله حذف شده است، پس می‌توان جمله را به صورت مؤکد (فقط + فعل مثبت) ترجمه نمود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «کان + قد + ماضی» ← ماضی بعید / «معلمینا»: معلمانمان / «الطلبة»: دانش‌آموزان / «یستمعوا»: گوش کنند
گزینه «۲»: «کان + لم + مضارع» ← ماضی بعید: پیامبر ما ننشسته بود / چون مستثنی منه در جمله آمده است، نباید جمله با «فقط» ترجمه شود ← پیامبر ما آنجا با کسی ننشسته بود جز با ...
گزینه «۳»: نباید با یکدیگر بجنگند ← با یکدیگر نجنگند (آلّا + مضارع ← مضارع التزامی منفی) / دور کردنشان ← دور شدنشان / هدف‌هایشان ← آرزوهایشان

(ترجمه)

۱۱۴- گزینه «۴»

(معمر کرمی نیا - رفسنجان)

شکل صحیح گزینه «۴»: «... و فقط منابعش از آن باقی ماند» است. (ترجمه)

۱۱۵- گزینه «۱»

(سیر مومرعلی مرتضوی)

«آنان به درگاه خدا دعا می‌کنند»: اولئک یدعون الله (رد سایر گزینه‌ها) / «أما»: اما، لکن (رد گزینه «۳») / «این‌ها»: هؤلاء (رد گزینه‌های «۲ و ۴») / «به نادان، دانش می‌آموزند»: یفقهون الجاهل (رد گزینه «۴») / «اینان برترند»: هؤلاء أفضل (رد گزینه‌های «۳ و ۴»)

(ترجمه)

۱۱۶- گزینه «۲»

(ولی بربری - ابرو)

در گزینه «۲»، «ما» مستثنی منه است. در سایر گزینه‌ها، در جمله قبل از «إلّا» مستثنی منه دیده نمی‌شود.

ترجمه عبارات:

گزینه «۱»: فقط تبادل واژگان، زبان‌ها را در جهان غنی می‌سازد!
گزینه «۲»: در داروخانه آنچه را که پزشک برای من تجویز کرد نیافتم به جز قرص‌های آرامبخش!
گزینه «۳»: به روستایی سفر کردیم که ساکنانش فقط کشاورز بودند!
گزینه «۴»: رهبران اصلاحگر، کشورهای جهان را فقط به صلح فرا می‌خوانند!

(اسلوب استثناء)

۱۱۷- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)

ترجمه عبارت: «... همانا ایمان به پروردگار دل‌هایتان را نورانی می‌سازد پس بر شماسست ... پرستید ... الله را»
«آلّا» (أن + لا) باید بر سر فعل بیاید، پس نمی‌تواند برای مورد اول استفاده شود (رد گزینه‌های «۲ و ۴»)، قبل از فعل «تعبدوا»، به «آلّا» که ... ن... نیاز داریم ← آلّا تعبدوا: که نپرستید (رد سایر گزینه‌ها)، واضح است که آخرین کلمه مورد نظر نیز «آلّا» به معنای «به جز، فقط» است.

نکات مهم درسی:

- ۱) «آلّا» به معنای «آگاه باش، هان» است.
- ۲) «آلّا» (أن + لا) بر سر فعل می‌آید و به معنای «که ... ن...» است.
- ۳) «إلّا» به معنای «به جز، فقط» است.

(اسلوب استثناء)

تاریخ (۳)

(مهندس رستمی ریک)

۱۲۱- گزینه «۳»

گزینه‌های «۱» و «۲» مربوط به ضعف جامعه ملل است و گزینه «۴» مربوط به بحران اقتصادی است.

(تاریخ (۳)، بنگ جهانی دو ۴ و جهان پس از آن، صفحه‌های ۹۹ و ۱۰۰)

(علیرضا پدرازی)

۱۲۲- گزینه «۲»

در بُعد سیاست خارجی، نازی‌ها در پی فتح سرزمین‌هایی در اروپا بودند، اما فاشیست‌ها سودای تسلط بر شمال آفریقا را در سر داشتند.

(تاریخ (۳)، بنگ جهانی دو ۴ و جهان پس از آن، صفحه‌های ۱۰۱ تا ۱۰۳)

(تابان میقلی)

۱۲۳- گزینه «۳»

توضیح گزینه‌های نادرست:

ب) از آنجا که اقتصاد ژاپن وابسته به واردات مواد خام بود، رشد صنعتی این کشور با قدرت نظامی و دریانوردی ارتباط تنگاتنگی داشت.

ت) ژاپن از جامعه ملل خارج شد و به کشورهای همسایه خود از جمله چین لشکرکشی کرد.

نکته مهم درسی:

وضعیت کشوری که عضو جامعه ملل نبودند:

آمریکا: به عضویت این نهاد بین‌المللی در نیامد.

ایتالیا، ژاپن و آلمان: خارج شدند.

شوروی: از این نهاد اخراج شد.

(تاریخ (۳)، بنگ جهانی دو ۴ و جهان پس از آن، صفحه‌های ۹۹ و ۱۰۴)

(مسین سهرابی)

۱۲۴- گزینه «۲»

حوادث یادشده مربوط به جنگ جهانی دوم است که ترتیب درست آن‌ها در گزینه «۲» آمده است.

نکته مهم درسی:

آمریکا پیش از مورد حمله قرارگرفتن ناوگان دریایی‌اش توسط ژاپن نیز در جنگ جهانی دوم حضور داشت و کمک‌های تدارکی و تسلیحاتی انجام می‌داد اما پس از هدف قرارگرفتن ناوگان به طور رسمی وارد جنگ شد.

(تاریخ (۳)، بنگ جهانی دو ۴ و جهان پس از آن، صفحه‌های ۱۰۵ تا ۱۰۷)

۱۱۸- گزینه «۳»

(معمرضا سوری - نهاوند)

تأکید اسم، یعنی عبارتی که مستثنی‌منه در آن ذکر نشده باشد و کلمه بعد از «إِلَّا» همراه با تأکید (فقط، تنها) ترجمه شود. در گزینه «۳»، در جمله قبل از «إِلَّا» مستثنی‌منه دیده نمی‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تأکید فعل دارد، زیرا (قد + فعل ماضی) آمده است.

گزینه «۲»: تأکید جمله دارد، زیرا «إِن» کلّ جمله اسمیه بعد از خود را تأکید می‌کند.

گزینه «۴»: تأکید ندارد، زیرا مستثنی‌منه در جمله قبل از «إِلَّا» ذکر شده است (عمل).

(اسلوب استثناء)

۱۱۹- گزینه «۲»

(معمرضا سوری - نهاوند)

«إِلَّا» وقتی معنای «فقط» می‌دهد که مستثنی‌منه از جمله حذف شده باشد. در گزینه «۲»، «خصله» مستثنی‌منه است که در جمله ذکر شده است و محذوف نیست.

در سایر گزینه‌ها، در جمله قبل از «إِلَّا» مستثنی‌منه محذوف است.

(اسلوب استثناء)

۱۲۰- گزینه «۴»

(معمرضا سوری - نهاوند)

در گزینه «۴»، «سوره» مستثنی‌منه است، از طرف دیگر، با توجه به این‌که «لَمْ تُقْرَأْ» فعلی مجهول است، نقش «سوره» نائب فاعل است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: سَبَبٌ: مستثنی‌منه (نقش آن، فاعل است).

گزینه «۲»: عَيْنٌ: مستثنی‌منه (نقش آن، فاعل است).

گزینه «۳»: كَثِيرٌ: مستثنی‌منه (نقش آن، فاعل است).

(اسلوب استثناء)

ج) محمدرضا شاه در هنگام سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی فقط سلطنت کند نه حکومت.

د) درست است.

(تاریخ (۳)، نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه‌های ۱۱۳، ۱۱۶ و ۱۱۷)

۱۲۹- گزینه «۴»

(هیبه مهبی)

تشریح عبارتهای نادرست:

الف) قرارداد الحاقی که تعدیل‌کننده معاهده نفتی ۱۳۱۲ هجری شمسی بود تأمین‌کننده حقوق و منافع کشور ما نبود. به همین سبب، معدودی از نمایندگان مجلس شورای ملی که مخالف قرارداد بودند، مانع رأی‌گیری درباره آن شدند.

د) قرارداد گس - گلشایبان علاوه بر نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران، حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد.

(تاریخ (۳)، نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه‌های ۱۱۷ تا ۱۱۹)

۱۳۰- گزینه «۳»

(تابان صیقلی)

ترتیب زمانی رویدادهای منتهی به کودتای ۲۸ مرداد:

۱- نزاع مصدق و کاشانی ۲- جانب داری آمریکا از انگلستان در ماجرای نفت ایران ۳- توافق آمریکا و انگلیس در براندازی دولت مصدق ۴- طرح مشترک ایجاد آشوب های خیابانی و جنگ روانی در مطبوعات ۵- راضی کردن محمدرضا شاه توسط اشرف پهلوی و ژنرال شوارتسکف ۶- ورود مأمور ویژه سیا و ملاقات با فضل الله زاهدی ۷- کودتای واحدهایی از ارتش علیه دولت مصدق ۸- تسخیر مراکز مهم دولتی ۹- سرنگونی دولت مصدق ۱۰- نخست‌وزیری زاهدی ۱۱- اعلام حکومت نظامی ۱۲- دستگیری و محاکمه دکتر مصدق و بارانش ۱۳- انحلال گروه‌ها و احزاب سیاسی ۱۴- توافق ایران با انگلستان و آمریکا بر سر نفت و قرارداد ۲۵ ساله کنسرسيوم

(تاریخ (۳)، نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه‌های ۱۲۴ تا ۱۲۶)

تاریخ (۱)

۱۳۱- گزینه «۲»

(هیبه مهبی)

منابع تحقیق تاریخ به دو دسته منابع دست اول یا اصلی و منابع دست دوم یا فرعی تقسیم می‌شوند:

منابع دست اول، نوشتاری شامل ابزار، ظروف، اشیا و بقایای بناهای مختلف مانند کاخ‌ها، آتشکده‌ها، پل‌ها و ... به حساب می‌آیند.

۱۲۵- گزینه «۴»

(مریم فسروی رهنوی)

بررسی موارد نادرست:

«ب»: پس از اشغال ایران توسط نیروهای متفقین رضاشاه به فرمان انگلیسی‌ها و به سرعت استعفايش از سلطنت را نوشت و به جزیره موريس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید شد (ابتدا استعفا داد و سپس تبعید شد نه برعکس)

«ج»: به بهانه حضور نیروهای آلمانی در ایران، نیروهای شوروی و انگلستان در شهریور ۱۳۲۰ (۱۹۴۱ میلادی) از شمال و جنوب به ایران هجوم آوردند.

(تاریخ (۳)، بنگ جهانی دوام و بهمان پس از آن، صفحه‌های ۱۰۹ و ۱۱۰)

تاریخ (۳) - اختیاری

۱۲۶- گزینه «۴»

(معمد ابوالسنی)

بررسی عبارات نادرست:

«الف»: پس از تقسیم آلمان، شوروی (روس‌ها) قسمت شرقی آن و کشورهای متفق (نه صرفاً آمریکا به تنهایی) قسمت غربی آن را کنترل کردند.

(تاریخ (۳)، بنگ جهانی دوام و بهمان پس از آن، صفحه‌های ۱۰۸، ۱۱۰ و ۱۱۱)

۱۲۷- گزینه «۳»

(مریم فسروی رهنوی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در دوران قیومیت انگلستان بر فلسطین در سال‌های بعد از جنگ جهانی اول یهودیان بیشتری به این کشور مهاجرت کردند.

گزینه «۲»: این سرزمین مهد ادیان الهی و محل زندگی بسیاری از پیامبران بوده و اماکن مقدس بسیاری در آن واقع شده است. از این جهت کانون توجه بسیاری از مردم جهان از جمله مسلمانان، مسیحیان و یهودیان است.

گزینه «۴»: بعد از پایان جنگ جهانی دوم سازمان ملل (در سال ۱۹۴۸ میلادی) با فشار شبکه صهیونیسم بین‌الملل و حمایت دولت‌های انگلیس و آمریکا و سکوت بیشتر کشورهای مسلمان این دولت جعلی را به رسمیت شناخت.

(تاریخ (۳)، بنگ جهانی دوام و بهمان پس از آن، صفحه‌های ۱۱۲ و ۱۱۳)

۱۲۸- گزینه «۴»

(موشیر رستمی ریک)

الف) ویلیام ناکس دارسی تعهد کرد ۲۰ هزار لیره نقد و ۲۰ هزار لیره به شکل سهام و تنها ۱۶ درصد سود خالص سالانه به دولت ایران پرداخت کند.

ب) نیروی متفق پس از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ و برکناری و تبعید رضاشاه از کشور، کنترل مستقیم راه‌های اصلی خلیج فارس به مرزهای شوروی و حفاظت از چاه‌ها و تأسیسات نفت جنوب را به دست گرفتند.

(مقدمه‌موری یعقوبی)

۱۳۵- گزینه «۴»

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) پس از مرگ مشکوک کمبوجیه، داریوش یکم که از شاخه دیگر خاندان هخامنشی بود با همراهی تعدادی از سران خاندان‌های بزرگ پارسی، گوماته مغ و دیگر شورشیان و مدعیان قدرت را سرکوب کرد و بر تخت شاهی نشست.

د) اسکندر در سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل سپاه هخامنشی را شکست داد و پس از آن، شوش، یکی از پایتخت‌های هخامنشیان را تسخیر کرد. با وجود دلاوری و رشادت آریوبرزن، سردار شجاع ایرانی، سپاهیان مقدونی و یونانی به تخت جمشید رسیدند و مشهور است که به دستور اسکندر، این شهر به آتش کشیده شد.

نکات مهم درسی:

۱) مورخان یونان باستان و تاریخ دانان جدید اروپایی، جنگ ماراتن را با آب و تاب فراوان نقل کرده‌اند.

۲) یونانیان درباره پیروزی خود در نبرد دریایی در تنگه سالامیس نیز بزرگ‌نمایی کرده‌اند.

(تاریخ (۱)، از ورورد آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان، صفحه‌های ۸۵، ۸۶ و ۸۸)

تاریخ (۲)

(علیرضا پدرا)

۱۳۶- گزینه «۱»

بررسی موارد نادرست:

الف) این موضوع مربوط به دوران خاندان سهل است.

ب) در دوره شکوفایی و قدرتمندی عباسیان، خلفای عباسی از سیاست عرب‌گرایی اجتناب کردند، نه اینکه سیاست عرب‌ستیزی داشتند!

(تاریخ (۲)، جهان اسلام در عصر خلافت عباسی، صفحه‌های ۶۸ تا ۷۰)

(مسین سهرابی)

۱۳۷- گزینه «۴»

تشریح عبارت نادرست:

ب) از اواخر دوره مستنصر حکومت فاطمیان رو به افول نهاد.

د) خلافت فاطمیان در زمان مستنصر به اوج قدرت و نهایت وسعت خود رسید و عبیدالله مهدی بنیان‌گذار این خلافت است.

(تاریخ (۲)، جهان اسلام در عصر خلافت عباسی، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

چون موضوع هنر و معماری است پس عبارت‌های «ب» و «د» برای تحقیق این مورخ دوران باستان مناسب است.

خدای‌نامه‌ها از مهم‌ترین نوشته‌های تاریخی دوره ساسانیان به‌شمار می‌روند که بازگوکننده تاریخ عمومی سرزمین و مردم ایران از آغاز آفرینش تا اواخر حکومت ساسانی هستند.

عبارت «ج» اطلاعات ارزشمندی درباره اوضاع اقتصادی و اجتماعی و تشکیلات اداری دوره هخامنشیان ارائه می‌دهند.

(تاریخ (۱)، مطالعه و کاوش در گذشته‌های دور، صفحه‌های ۶۶ و ۶۸)

۱۳۲- گزینه «۴»

(مقدمه ابوالسنی)

- بقایای کوره‌های ذوب و قالب‌گیری مس در برخی سکونتگاه‌های کهن مانند شهداد، تل ابلیس و تپه یحیی در استان کرمان و تپه زاغه در قزوین، بیانگر این است که در ۵ تا ۷ هزارسال پیش ساکنان این سکونتگاه‌ها به فنون ذوب و قالب‌گیری مس دست یافته بودند.

- کاوش‌های باستان‌شناسی اخیر در محوطه باستانی چغاگلان در شهرستان مهران نشان داده است که ساکنان نواحی کوهپایه‌ای زاگرس، نخستین مردمانی بودند که از حدود ۱۲ هزارسال پیش شروع به کشت گیاهانی مانند جو و گندم کرده‌اند.

- اشیاء و ظروف سنگ صابونی توسط مردم در جیرفت و تپه یحیی با مهارت و ظرافت تمام ساخته می‌شد.

- مفرغ‌های لرستان بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری ایران به‌شمار می‌رود.

(تاریخ (۱)، سپهر ۳ تمدن ایرانی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

۱۳۳- گزینه «۴»

(علیرضا پدرا)

نقوش و پیکره‌های برجای مانده از دوره ایلامی نشان می‌دهد که زنان در امور اجتماعی و اقتصادی و مراسم‌های رسمی سیاسی و دینی حضور چشمگیری داشته‌اند.

(تاریخ (۱)، سپهر ۳ تمدن ایرانی، صفحه‌های ۷۸ و ۷۹)

۱۳۴- گزینه «۲»

(موشیر رستمی ریک)

الف) یکی از انسانی‌ترین و شکوهمندترین فتوحات جهان فتح مسالمت‌آمیز بابل توسط کوروش بزرگ بود.

ب) بسیاری از محققان منشور کوروش را نخستین منشور حقوق بشر می‌دانند، از این‌رو، متن آن به ابتکار سازمان ملل متحد به شش زبان رسمی این نهاد جهانی ترجمه شد.

ج) درست است.

د) این عبارت مربوط به آشوریان است.

ه) درست است.

(تاریخ (۱)، از ورورد آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان، صفحه‌های ۸۱ تا ۸۲)

۱۳۸- گزینه «۳»

(مهمرمهری یعقوبی)

تشریح عبارتهای نادرست:

الف) اندکی پس از برداشتن دولت آل منذر توسط خسرو پرویز، دسته‌ای از سپاه ساسانی (نه کل سپاه)، از قبایل عرب مجاور مرزهای ایران شکست خوردند و بر اثر این واقعه، عظمت قدرت ساسانیان در چشم اعراب فرو ریخت.

د) به دنبال بهبود موقعیت سیاسی و اجتماعی ایرانیان در عصر خلافت عباسیان، گرایش به اسلام در ایران شتاب گرفت و سرانجام با روی کار آمدن سلسله‌های ایرانی در گوشه و کنار ایران، بیشتر ایرانیان مسلمان شدند.

(تاریخ (۲)، اسلام در ایران؛ زمینه‌های ظهور تمدن اسلامی - ایرانی، صفحه‌های ۸۱ تا ۸۳ و ۸۷)

۱۳۹- گزینه «۳»

(مهمرمهری ابوالحسنی)

بررسی عبارتهای نادرست:

ب) یعقوب لیث، بنیان‌گذار سلسله صفاریان، از جمله بنیان‌گذارانی بود که بدون اجازه و فرمان خلیفه به قدرت رسید.

ج) سلسله علویان طبرستان نقش مؤثری در ترویج اسلام در میان ایرانیان به ویژه ساکنان طبرستان و دیلم و گیلان داشتند.

(تاریخ (۲)، ظهور و گسترش شدن ایرانی - اسلامی، صفحه‌های ۹۰ تا ۹۲)

۱۴۰- گزینه «۳»

(مهری فسروری دهنوی)

بررسی موارد نادرست:

الف) با ورود اسلام به ایران زبان عربی، زبان حکومت و دین شد اما زبان فارسی همچنان در میان عامه مردم در بیشتر سرزمین‌های ایرانی رواج داشت.

د) جورج سارتن پدر تاریخ علم، رازی را بزرگ‌ترین پزشک اسلام و قرون وسطا شمرده است.

(تاریخ (۲)، ظهور و گسترش شدن ایرانی - اسلامی، صفحه‌های ۹۴، ۹۵، ۹۷ و ۹۸)

جغرافیا (۳)

۱۴۱- گزینه «۳»

(سیدین سعیدی)

عبارت «الف» برعکس ذکر شده است، گسترش شهرها و حومه‌نشینی باعث افزایش فاصله بین محل کار و سکونت شده است.

عبارت «د»: هزینه زیاد خرید و تعمیر ناوگان حمل و نقل عمومی شهری از جمله مشکلات حمل‌ونقل شهری است.

(جغرافیا (۳)، مدیریت حمل‌ونقل، صفحه‌های ۶۷ و ۶۸)

۱۴۲- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

هزینه احداث آزادراه‌ها از مشکلات حمل و نقل شهری نمی‌باشد.

(جغرافیا (۳)، مدیریت حمل‌ونقل، صفحه‌های ۶۷ و ۶۸)

۱۴۳- گزینه «۲»

(مهمرمهری یعقوبی)

تشریح عبارتهای نادرست:

الف) بیمه مسافران، بیمه وسایل حمل‌ونقل و بیمه اموال و باری که از جایی به جای دیگر حمل می‌شود، به بیمه‌گذاران کمک می‌کند که تا آسودگی خاطر داشته باشند و پس از وقوع حوادث احتمالی، بخشی از خسارت‌ها و ضررهایشان جبران شود. (در صورتی که عبارت، بدون قید و به طور عام گفته است خسارت‌ها و ضررها جبران می‌شود.)

د) ایران به دلیل برخورداری از موقعیت جغرافیایی و ترابری بسیار مناسب در منطقه جنوب غربی آسیا و قفقاز، می‌تواند در زمینه توسعه حمل‌ونقل به ویژه حمل‌ونقل آبی و ریلی سرمایه‌گذاری کند.

(جغرافیا (۳)، مدیریت حمل‌ونقل، صفحه‌های ۶۵ و ۷۱)

۱۴۴- گزینه «۲»

(علیرضا پدرا)

اختلاف درجه دو شهر برابر است با:

$$128 = (-8) - 120$$

می‌دانیم هر یک ساعت اختلاف زمان، معادل با ۱۵ درجه اختلاف درجه جغرافیایی است:

$$128 + 15 \approx 8 / 5$$

بنابراین ساعت مقصد موردنظر، ۸ ساعت و ۳۰ دقیقه از مبدأ جلوتر است، بنابراین در زمان ورود به فرودگاه مانیل، ساعت محلی مانیل ۱۶:۳۰ عصر و ساعت محلی لیسبون، ۸ صبح است، با توجه به این موضوع، می‌توان دریافت که مسافر حدود ۲۲،۵ ساعت در پرواز بوده است.

(جغرافیا (۳)، فنون و مهارت‌های جغرافیایی ۲، صفحه‌های ۷۳ تا ۷۵)

۱۴۵- گزینه «۱»

(مهمرمهری یعقوبی)

تشریح عبارتهای نادرست:

الف) جی پی اس که توسط متخصصان ایالات متحده آمریکا طراحی شده و در فضا قرار گرفته بود، در آغاز برای مقاصد نظامی تولید شد اما از سال ۱۹۸۰ میلادی بخشی از این سامانه در اختیار عموم مردم جهان قرار گرفت. ج) سامانه موقعیت یاب جغرافیایی، متشکل از حداقل ۲۴ ماهواره که به طور شبانه‌روزی در یک مدار دقیق، زمین را دور می‌زنند و سیگنال‌های حاوی اطلاعات را به زمین می‌فرستند.

(جغرافیا (۳)، فنون و مهارت‌های جغرافیایی ۲، صفحه‌های ۷۷ و ۷۸)

جغرافیا (۳) - اختیاری

جغرافیای ایران

۱۴۶- گزینه «۲»

(موشیر رستمی ریک)

الف) نادرست است؛ زیرا حجم بیشتر در مدت زمان کمتر موجب سیل می‌شود.

ب) نادرست است؛ زیرا کار شبکه زهکشی، جمع‌آوری و تخلیه آب حاصل از بارش در سطح زمین است.

موارد «ج» و «د» درست است.

(جغرافیا (۳)، ویژگی و انواع مخاطرات طبیعی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۱۴۷- گزینه «۳»

(هسین سهرابی)

عبارت «الف»: بیشتر و عبارت «ب»: مرکالی

تشریح گزینه‌های نادرست:

با بازدهی میدانی می‌توان از مقدار شدت زمین‌لرزه یعنی مقیاس مرکالی آگاه شد. (رد گزینه «۱»)

هرچه عمق کانونی زمین‌لرزه بیشتر باشد مقدار بزرگی زمین‌لرزه (ریشتر) کمتر است. (رد گزینه «۲»)

هر چه عمق کانونی زمین‌لرزه کمتر باشد، مقدار شدت (مرکالی) بیشتر است. (رد گزینه «۴»)

(جغرافیا (۳)، ویژگی و انواع مخاطرات طبیعی، صفحه ۸۴)

۱۴۸- گزینه «۳»

(مهم‌مهری یعقوبی)

همگرایی صفحات عربستان و اقیانوس هند - اوراسیا، موجب چین‌خوردگی و شکستگی بالای سرزمین ایران شده است و در نهایت، علت اصلی لرزه‌خیزی آن منطقه است.

(جغرافیا (۳)، ویژگی و انواع مخاطرات طبیعی، صفحه ۸۸)

۱۴۹- گزینه «۴»

(فاطمه سقایی)

اگر آبدهی رود آن قدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر برود و سرریز شود، سیل خسارت‌بار می‌شود.

(جغرافیا (۳)، ویژگی و انواع مخاطرات طبیعی، صفحه ۸۹)

۱۵۰- گزینه «۲»

(موشیر رستمی ریک)

قسمت دوم تمامی گزینه‌ها درست است. قسمت اول گزینه «۱» و «۳» به دلیل اینکه منشأ شکل‌گیری مخاطرات طبیعی صرفاً ناشی از فرایندهای درونی زمین یا فرایندهای بیرونی آن نیست.

گزینه «۴» قسمت اول آن نادرست است، زیرا انسان‌ها می‌توانند با فعالیت‌های خود در افزایش یا کاهش خسارت‌های مخاطرات طبیعی نقش ایفا کنند.

(جغرافیا (۳)، ویژگی و انواع مخاطرات طبیعی، صفحه ۸۲)

۱۵۱- گزینه «۴»

(علیرضا پیرام)

دقت کنید نواحی شمالی کشور، نسبت به نواحی جنوبی، در عرض جغرافیایی بالاتری قرار دارند، بنابراین خورشید در این نواحی، به شکل مایل‌تری می‌تابد، پس مقدار تابش کمتر و هوا سردتر است؛ با این توضیح، فقط گزینه «۴»، عبارت داده شده را به درستی تکمیل می‌کند.

(جغرافیای ایران، آب و هوای ایران، صفحه‌های ۳۶ و ۳۷)

۱۵۲- گزینه «۱»

(مهم‌مهری یعقوبی)

با افزایش هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، در لایه تروپوسفر جو زمین دمای هوا به طور میانگین حدود ۶ درجه سانتی‌گراد کاهش می‌یابد.

پس داریم:

$$\frac{4510}{1000} = 4/51 \Rightarrow 4/51 \times 6 = 27/06$$

پس دمای قلّه کوه، ۲۷/۰۶ درجه سانتی‌گراد از دمای سطح زمین سردتر است:

$$25^\circ - 27/06^\circ = -2/06$$

در نتیجه دمای قلّه کوه، تقریباً ۲- درجه سانتی‌گراد می‌باشد.

(جغرافیای ایران، آب و هوای ایران، صفحه ۳۸)

۱۵۳- گزینه «۳»

(مهم‌مهری یعقوبی)

توده هوای سرد و خشک سیبری: در دوره سرد وارد ایران شده باعث سردی و خشکی هوا در ماه‌های سرد و موجب بارش در سواحل خزر می‌شود.

توده هوای مرطوب غربی: رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را در دوره سرما به داخل ایران منتقل و برف و باران به همراه دارد.

توده هوای سودانی: گاهی در دوره سرد سال رطوبت دریای سرخ را به کشور ما می‌آورد و باعث بارندگی می‌شود.

توده هوای گرم و خشک: در تابستان هوای گرم را از عربستان به ایران وارد می‌کند و باعث افزایش شدید دما می‌شود.

توده هوای مرطوب موسمی: برخی سال‌ها در دوره گرم از اقیانوس هند به ایران نفوذ و موجب باران‌های سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود.

(جغرافیای ایران، آب و هوای ایران، صفحه ۳۹)

۱۵۴- گزینه «۴»

(موشیر رستمی ریک)

بررسی نادرستی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: با توجه به نامواری‌ها و جمعیت آن‌ها هر چه از غرب به سمت شرق کشور برویم مقدار آب رودها کمتر می‌شود.

گزینه «۲»: اگر کانون‌های آبگیر ذخیره برف خود را در فصول سرد تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند بدون توجه به میزان بارش در زمان آن جزء کانون‌های فصلی می‌شود.

گزینه «۳»: وجه شباهت حوضه آبریز داخلی و خارجی این است که تمام آب آن مساحت در کشور جریان دارد.

(بغرافیا ایران، منابع آب ایران، صفحه‌های ۴۸ تا ۵۰)

۱۵۵- گزینه «۴»

(مهمر ابوالسنی)

ولگا و اورال: شمال

سفیدرود و هراز: جنوب

اترک و گرگان: جنوب شرق

ارس و کورا: جنوب غرب

(بغرافیا ایران، منابع آب ایران، صفحه ۵۱)

جغرافیا (۲)

۱۵۶- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

گیاهان تنها موجودات زنده تولیدکننده در یک بوم سازگان هستند؛ زیرا می‌توانند با عمل نورساخت (فتوسنتز)، غذا بسازند و به این ترتیب حیات دیگر موجودات زنده به آن‌ها وابسته است.

مطالعه زیست‌بوم‌ها، یکی از موضوعات رشته جغرافیای زیستی است.

میانگین دمای سالانه در بیابان جنب مداری: بیشتر از ۱۸ درجه سانتی‌گراد

میانگین بارش سالانه در بیابان جنب مداری: کمتر از ۱۰۰ سانتی‌متر

در طبقه‌بندی وایتکر زیست‌بوم توندرا در بالاترین عرض جغرافیایی نیم‌کره شمالی در طبقه‌بندی گودی قرار دارد.

(بغرافیا (۲)، نوامی زیستی، صفحه‌های ۵۴ و ۵۵)

۱۵۷- گزینه «۴»

(مهمر مهری یعقوبی)

محدوده «A-B» بیانگر ناحیه قطبی و محدوده «X-Y» بیانگر ناحیه استوا است.

انرژی دریافتی روزانه در مناطق نزدیک قطبی حدود ۱۰۰ کالری در سانتی‌متر مربع است؛ در حالی که در مناطق استوایی ۸۰۰ کالری در سانتی‌متر مربع است. به همین دلیل، زیست‌بوم‌های محدوده «A-B»، از

نظر میزان تولید ترکیبات آلی و توده زیستی که از آن‌ها حاصل می‌شود، از محدوده «X-Y» کمتر است.

نکته مهم درسی:

هرچه سرعت رشد پوشش گیاهی در یک ناحیه بیشتر باشد، میزان تولید ماده آلی در آنجا بیشتر است.

(بغرافیا (۲)، نوامی زیستی، صفحه ۵۷)

۱۵۸- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

- حرکت ماسه‌های روان و فرسایش خاک از محدودیت‌های نواحی بیابانی است ولی خشکسالی و گرم شدن هوا از مهم‌ترین عوامل بیابانی شدن هستند.

- یکی از روش‌های بیابان‌زادی کاشت گیاهان سازگار و مقاوم با نواحی خشک مثل بنه و کنار، اکالیپتوس و افاقیا است. بامبو از درختان نواحی استوایی است.

- در نواحی بیابانی به دلیل پوشش وسیع ماسه‌ای شرایط نامناسب برای سکونت و فعالیت انسان وجود دارد.

(بغرافیا (۲)، نوامی زیستی، صفحه‌های ۵۸ و ۵۹)

۱۵۹- گزینه «۲»

(مهمر ابوالسنی)

معروف‌ترین و مهم‌ترین زبان خانواده آفرآسیایی، زبان عربی است. لری، کردی، طبری و تالشی از مهم‌ترین و پرگویش‌ترین زبان‌های ایرانی است.

ماندارین چینی از معروف‌ترین و پرسخنگوترین شاخه‌های خانواده چینی - تبتی است.

(بغرافیا (۲)، نوامی فرهنگی، صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

۱۶۰- گزینه «۲»

(علیرضا پدرا)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این بیان ارتباطی به پدیده پخش یا انتشار ندارد.

گزینه «۳»: رواج کاراته در ایران، مثالی از پخش یا انتشار میان دو ناحیه دور از هم (نه همسایه!) است.

گزینه «۴»: رواج کاراته در ایران، ارتباطی به یکسان‌سازی فرهنگی که عموماً توسط کشورهای سلطه‌گر انجام می‌پذیرد، ندارد.

(بغرافیا (۲)، نوامی فرهنگی، صفحه‌های ۷۹ تا ۸۱)

فلسفه دوازدهم

۱۶۱- گزینه «۴»

(هسین آفونری، راهنمایی)

این جمله اوگوست کنت به این معناست که نگاه فیلسوفان عقل‌گرا به جهان و هستی، با شناختی که با واقعیت ارتباط ندارد (شناخت عقلی محض) به دست آمده است. این دیدگاه بدین معنا نیست که او هرگونه تفکر و شناخت عقلی به هر شیوه را مردود می‌داند. خود او فیلسوف بود ولی «عقل محض» را قبول نداشت و معتقد بود عقل محض ارتباطی با واقعیت ندارد.

در ضمن پوزیتیویسم همان تجربه‌گرایی نیست و تفاوت‌های جدی با آن دارد. در واقع پوزیتیویسم شکل افراطی تجربه‌گرایی است. مثلاً تجربه‌گرایان متقدم مانند فرانسس بیکن، معتقد بودند که شاید شناخت عقلی در اموری، درست و معتبر باشد، اما چون امکان خطا در این گونه شناخت بیشتر است، بنابراین شناخت تجربی «قابل اعتمادتر» از شناخت عقلی است. اما پوزیتیویسم شناخت عقلی پدیده‌ها را بی‌معنا می‌داند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۵۷)

۱۶۲- گزینه «۱»

(ممید سوریان)

دو معنای عقل یکی عقل استدلالی و انسانی است و دیگری موجود مجرد و متعالی. یک تفاوت آن‌ها در این است که عقل استدلالی در افعال خود به ابزار مادی (مغز) نیاز دارد ولی عقل مجرد هیچ نیازی به ماده ندارد. تفاوت دیگر این است که عقل استدلالی از طریق استدلال به دانش می‌رسد ولی علم عقول مجرد شهودی است. پس تفاوتشان، هم در نوع ارتباطشان با ماده است و هم در طریق کسب علم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: اینکه عقل انسانی و استدلالی مجرد از ماده باشد، نظر همه فیلسوفان نیست، اما عقول مجرد ذاتاً مجرد از ماده‌اند، ولی فقط عقل استدلالی ابزار و واسطه ادراک است، نه عقل مجرد. عقل مجرد واسطه ادراک نیست بلکه بی‌واسطه ادراک می‌کند یعنی خودش با معلوم خود متحد می‌شود و آن را بدون واسطه می‌یابد. این بی‌واسطگی شاخصه ادراک شهودی است.

گزینه «۳»: اینکه خداوند هم مانند عقول مجرد از ماده و در افعال خود بی‌نیاز از ماده است مورد قبول فیلسوفان است ولی از نظر ذاتی تفاوت مهمی بین خدا و عقول هست؛ ذات خداوند واجب‌الوجود بالذات است و ذات عقولی که مخلوق هستند، ممکن‌الوجود.

گزینه «۴»: عقل استدلالی معلول عقول مجرد است و توسط آن‌ها ایجاد شده است ولی عقل استدلالی قابلیت استدلال دارد در حالی که عقول مجرد چنین قابلیت ندارند. البته این بدان معنا نیست که معلول می‌تواند کمالی داشته باشد که علت فاقد آن است زیرا برای موجودی که حقایق را شهود می‌کند، نیازی به درک استدلالی وجود ندارد و استدلال‌گری یک کمال محسوب نمی‌شود. بنابراین اگرچه عقول قابلیت استدلال ندارند ولی این امر نقضی برای آن‌ها محسوب نمی‌شود.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۳ و ۵۴)

۱۶۳- گزینه «۳»

(مهمد کریمی‌نیا - رفسنجان)

فرانسس بیکن، فیلسوف تجربه‌گرای انگلیسی، عقل را زمانی قابل اعتماد می‌دانست که در حیطة تجربه و حس، و با تکیه بر روش تجربی که اتکا به مشاهدات عینی دارد استفاده شود.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۵۷)

۱۶۴- گزینه «۲»

(جواد پاکدل)

جریان مخالفت با عقل در تاریخ اسلام به دو شکل بوده است:

۱- تنگ و محدود کردن اعتبار عقل در عین پذیرش آن ۲- مخالفت با فلسفه و منطق به عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی مخالفان با عقل در شکل اول در واقع معتقد بودند که روش عقلی و استدلالی در مسائل دینی راه به جایی نمی‌برد و ممکن است زمینه برداشت‌های اشتباه در دین شود و به گمراهی منجر شود. از این رو آنان دین و شهود وحیانی را بر ابزار عقل مقدم می‌دانستند.

تمام این توضیحات درباره شکل اول مخالفت با عقل در جهان اسلام است نه

شکل دوم (دلیل نادرستی گزینه «۲»)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: یکی از نقدهایی که به شکل دوم مخالفت با عقل در جهان اسلام می‌شود این است که: هویت و اصالت فلسفه، به بحث استدلالی و روش عقلی آن است نه یونانی و غیر یونانی بودن آن.

گزینه «۳»: بله، مخالفت با فلسفه و منطق به‌عنوان یک دستاورد یونانی و غیراسلامی که سازگاری با مبانی دین اسلام ندارد، شکل دوم مخالفت با عقل است.

گزینه «۴»: مخالفان با عقل در شکل اول در واقع نمی‌گویند روش عقلی و به‌طور کلی ابزار عقل ناکارآمد است، بلکه آنان روش استدلالی و عقلی را در مباحث دینی ناکارآمد می‌دانند نه در همه مباحث. بنابراین این گروه روش استدلالی و عقلی را در مباحث غیردینی معتبر و کارآمد می‌دانند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۰ تا ۶۲)

۱۶۵- گزینه «۴»

(موسی سپاهی - سراوان)

عقل در سخن فیلسوفان دارای دو کاربرد است: ۱- عقل به عنوان دستگاه تفکر و ۲- عقل به عنوان موجود متعالی. همچنین عقل به عنوان دستگاه تفکر، خود دو کاربرد و کارکرد دارد: عقل عملی و عقل نظری.

پرسی‌گزینها:

گزینه «۱»: شاعر می‌گوید با این عقل، روزی خود را به دست می‌آوری و با آن یکی عقل طبقات آسمان‌ها را زیر پای خود قرار می‌دهی. در این جا، عقل در هر دو مصراع به معنای دستگاه تفکر به کار رفته است، اما در مصراع اول، منظور عقل معاش که نوعی از عقل عملی است و در مصراع دوم عقل نظری مد نظر شاعر بوده است.

گزینه «۲»: گفته شده که به جز معقولات نظری (دستگاه تفکر) معقولاتی وجود دارد که از طریق عشق و مکاشفات باطنی دریافتنی هستند (موجود متعالی).

گزینه «۳»: شاعر به عقل‌هایی (موجودات متعالی) به جز عقل انسان (دستگاه تفکر) اشاره کرده است.

گزینه «۴»: فقط به یک کاربرد عقل (دستگاه تفکر) اشاره شده است.

(فلسفه دوازدهم، ترکیبی، صفحه‌های ۵۵، ۵۶ و ۶۲ تا ۶۷)

۱۶۶- گزینه «۲»

(پرگل رهیمی)

عامل فیض‌رسانی به عقل انسان‌ها، به صورت مستقیم، عقل فعال است، نه عقل اول.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه ۶۳)

۱۶۷- گزینه «۱»

(عرفان ره‌شنیان)

فیلسوفان مسلمان مانند فارابی و ابن‌سینا به پیروی از ارسطو بر این باورند که عقل نظری و عملی مکمل یکدیگرند. عقل نظری مسئول شناخت حقایق جهان و اصول کلی است و عقل عملی این حقایق را در رفتارهای اخلاقی و اجتماعی انسان به کار می‌برد.

عقل عملی بدون راهنمایی عقل نظری نمی‌تواند رفتار انسان را بر اساس اصول صحیح تنظیم کند و از طرف دیگر، عقل نظری بدون عقل عملی نمی‌تواند به کمال حقیقی انسان کمک کند، زیرا رفتار اخلاقی بخش مهمی از زندگی انسان است.

(فلسفه دوازدهم، ترکیبی، صفحه‌های ۵۵، ۵۶ و ۶۲ تا ۶۷)

۱۶۸- گزینه «۱»

(پرگل رهیمی)

در شکل اول مخالفت با عقل در جهان، برخی می‌کوشیدند نشان دهند که عقل و روش استدلالی در امور دینی کاربردی ندارد. (تأیید گزینه «۱») اما گروه دوم از مخالفان عقل، معتقد بودند که چون منشأ فلسفه یونان است، و فیلسوفان بزرگ همچون افلاطون و ارسطو و شاگردان او، مشرک بوده‌اند و به چند خدا (خدایان یونان باستان) عقیده داشته‌اند، و از طرفی آراء آن‌ها با عقاید دینی اسلام هماهنگی ندارد، در نتیجه فلسفه نمی‌تواند مورد پذیرش واقع شود. (رد گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴»)

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۰ و ۶۲)

۱۶۹- گزینه «۱»

(مهمد کرمی‌نیا - رفسنجان)

طبق دیدگاه فلاسفه مسلمان، ابزار تفکر در آیات قرآنی و روایات معصومین عقل است، نه شناخت شهودی و قلبی.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۶)

۱۷۰- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های - کنگور سراسری ۱۴۰۰)

ملاصدرا می‌گوید که عقل و دین وحدتی حقیقی دارند و اگر عقل در فرایند اندیشه دچار خطا نشود امکان ندارد به نتیجه‌ای خلاف دین برسد. یعنی تعارض میان این دو منبع همواره ظاهری خواهد بود و ملاصدرا معتقد به این نیست که در مرحله‌ای از مراحل حل تعارضات ظاهری میان این دو باید عقل را کنار بگذاریم!

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه ۶۶)

فلسفه دوازدهم - اختیاری

۱۷۱- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

عقل انسان، به کمک عقل فعال شروع به فعالیت می‌کند و به ادراک حقایق نائل می‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: عالم عقول، فوق عالم طبیعت است و نه هم‌رتبه آن.

گزینه «۲»: حقیقت وجودی تمامی عقول، مجرد از ماده است.

گزینه «۳»: عقل انسان، پرتوی از عالم عقول است که اگر تربیت شود و رشد کند، علاوه بر استدلال کردن، می‌تواند حقایق را آن‌گونه که عقول درک می‌کنند، بیابد و مشاهده کند. از طرفی عقل فعال عامل تحقق امکان تعقل برای عقول انسانی است و نمی‌شود گفت که کاملاً بی‌نسبت هستند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۲ و ۶۳)

منطق

(فیروز نژاد زهرف - تبریز)

۱۷۶- گزینه ۳»

قضیه اول این گزینه در واقع، «بعضی از دانش‌آموزان دارای نمره هفده نیستند.» می‌باشد که از آن جایی که کاذب است، می‌شود فهمید که قضیه متناقض آن، یعنی «همه دانش‌آموزان دارای نمره هفده هستند.» صادق است، از آن جایی که «این دانش‌آموز دارای نمره هفده است.» یکی از مصادیق قضیه اخیر است، پس صادق خواهد بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱:» در تضاد از کذب یک قضیه نمی‌توان به صدق متضاد آن پی برد.

گزینه ۲:» در تداخل اگر موجه کلیه کاذب باشد نمی‌توان درباره موجه جزئیه گفت که قطعاً کاذب یا صادق است.

گزینه ۴:» اگر قضیه «برخی انسان‌ها شاعر نیستند» درست باشد نقیض آن یعنی «هر انسانی شاعر است» قطعاً نادرست است بنابراین درباره صدق یا کذب تداخل آن یعنی «برخی انسان‌ها شاعر هستند» نمی‌توان نظر قطعی داد. (منطق، امکام قشایا، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۶)

(علی معزی)

۱۷۷- گزینه ۲»

نتیجه این قیاس می‌شود «بعضی الف ج نیست.» سؤال به ما گفته این قضیه کاذب است. در نتیجه متناقض آن قطعاً صحیح بوده و به این طریق، نیازی به یافتن نتیجه این قیاس نیست، چراکه از کذب هر قضیه‌ای می‌توان به صدق نقیض آن رسید.

(منطق، ترکیبی، صفحه‌های ۶۳ و ۷۴ تا ۸۰)

(کتاب آبی پیمان‌های)

۱۷۸- گزینه ۲»

در قیاس شکل چهارم، حد وسط موضوع مقدمه اول و محمول مقدمه دوم است. اگر مقدمه اول جزئیه باشد علامت موضوع آن منفی خواهد بود و اگر مقدمه دوم موجه باشد، علامت محمول آن منفی خواهد بود. بنابراین در این گزینه حد وسط در هر دو مقدمه دارای علامت منفی است و شرط دوم را نقض خواهد کرد.

شرط دوم قیاس معتبر این است که حد وسط در هر دو مقدمه دارای علامت منفی نباشد. بنابراین باید به دنبال گزینه‌ای بگردیم که این شرط را نقض کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱:» در شکل اول، حد وسط در مقدمه اول در جایگاه محمول و در مقدمه دوم در جایگاه موضوع قرار دارد. بنابراین اگر محمول مقدمه‌های اول و دوم منفی باشد، همچنان ممکن است که موضوع مقدمه دوم علامت مثبت داشته باشد و شرط دوم برقرار باشد.

۱۷۲- گزینه ۴»

(هسین آفونری راهنمای)

حیات عقلانی در قرن دوم به مرحله نهایی رشد خود نرسید، بلکه نسبت به دوره‌های قبل پیشرفت چشمگیری داشت در حالی که پس از آن همچنان فلاسفه بی‌نظیری را همچون فارابی و ابن‌سینا مشاهده می‌کنیم.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه‌های ۷۰ و ۷۱)

۱۷۳- گزینه ۳»

(هسین آفونری راهنمای)

ویژگی اصلی حکمت مشاء همان صورت استدلالی آن و الگو گرفتن از ارسطو است. مؤسس این مکتب فلسفی در جهان اسلام فارابی است.

رد گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱:» مؤسس اول حکمت مشاء ارسطو است.

گزینه ۲:» ارسطو بیش از هر چیز در فلسفه به قیاس برهانی توجه داشت.

گزینه ۴:» دیدگاه فارابی در فلسفه سیاست نزدیک به دیدگاه افلاطون (استاد ارسطو) است، نه خود ارسطو.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

۱۷۴- گزینه ۲»

(کتاب آبی پیمان‌های)

فارابی مهم‌ترین تفاوت مدینه جاهله با مدینه فاضله را در هدف آن می‌داند. در مدینه جاهله، هدف مردم فقط سلامت جسم و فراوانی لذت‌هاست. البته که این اهداف، به صورت متعادل در مدینه فاضله نیز مد نظر مردم هست و این‌طور نیست که از آن به کلی غافل باشند.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه ۷۷)

۱۷۵- گزینه ۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

هر چند رهبر حقیقی که واجد همه شرایط است کسی جز پیامبر خدا نیست؛ اما در نظر فارابی، جانشینان واجد شرایط پیامبر نیز پس از او باید عهده‌دار رهبری جامعه شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱:» تفاوت اصلی مدینه فاضله و جاهله در هدف و تلقی این جوامع از سعادت است، نه ریاست.

گزینه ۲:» صرفاً در جهت سعادت‌بودن ملاک مدینه فاضله نیست؛ بلکه مردم جامعه بایستی به فضایی آراسته باشند که آنان را به سعادت حقیقی در دنیا و آخرت برساند. علاوه بر این، منظور از سعادت نیز باید سعادت دنیوی و اخروی باشد نه هر سعادت.

گزینه ۴:» دقت کنید که مسیر سعادت و کمال نفس انسان از زندگی اجتماعی عبور می‌کند، نه برعکس.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

گزینه «۴»: هر دو مقدمه سالبه‌اند ولی نتیجه موجه است. پس قانون کیفیت نتیجه نقض شده است.

توجه: نامرتب بودن مقدمات (یعنی اینکه مقدمه‌ای که موضوع نتیجه در آن است، دوم نوشته شود و مقدمه‌ای که محمول نتیجه در آن است، اول نوشته شود) اشکالی در قانون نتیجه و معتبر بودن قیاس ایجاد نمی‌کند و نباید نقض شدن یک شرط اعتبار در نظر گرفته شود. گزینه جواب این سؤال هم دارای مقدمات نامرتب است ولی این به معنای نقض قانون نتیجه نیست.

(منطق، قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

فلسفه یازدهم

۱۸۱- گزینه «۳»

(مسیر آفونری راهنمایی)

توجه بیش از اندازه به تجربه و زیاده‌روی در ارزش و اعتبار معرفتی آن، باعث شد که شیوه عقلی و روش استدلالی افول پیدا کند. این رویکرد موجب پدید آمدن مشکلات نظری بسیار شد. اما با این حال، نمی‌شود گفت که این باعث شد که همه سؤالات بی‌پاسخ بماند؛ بلکه علوم تجربی به همین واسطه رشد بسیار کردند و بسیار توسعه یافتند.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۶)

۱۸۲- گزینه «۴»

(همیر سوریان)

نسبی‌گرایی یک مکتب معرفت‌شناختی است پس باید شناخت را نسبی بدانند، نه واقعیت را. این مکتب، شناخت افراد مختلف را در زمان‌های مختلف متفاوت می‌داند و معتقد است راهی وجود ندارد که بتوان از آن طریق به یک شناخت مشترک بین چند نفر یا در چند زمان رسید. پس نسبی‌گرایی یا شخصی است یا زمانی (شناخت یا بر اساس شخص شناسنده متفاوت است یا بر اساس زمان شناخت یا هر دو). بنابراین کسی که تحلیل صحیح یک امر مربوط به گذشته را تابع زمان و زمانه تحلیل بداند، یعنی ملاک صدق را از نظر زمان شناخت، نسبی در نظر گرفته است و در این زمینه، انسان را قادر به رسیدن به شناختی مطلق و مطابق واقعیت که در هر زمانی درست باشد، نمی‌داند. چنین باوری مطابق نسبی‌گرایی زمانی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این عبارت بیشتر پراگماتیستی است تا نسبی‌گرایانه. زیرا یک ملاک مطلق برای تشخیص زشتی دروغ ارائه کرده است و آن ملاک، ضرر داشتن برای یک شخص معین است. تشخیص این شخص و ضررهای او نیز نسبی شمرده نشده‌اند.

گزینه «۳»: در قیاس شکل دوم، حد وسط در هر دو مقدمه محمول است. در این گزینه اطلاعاتی نسبت به محمول مقدمه اول داده نشده و نمی‌شود با قطعیت گفت که مثبت است یا منفی. پس نمی‌توان با قطعیت گفت که شرط دوم را نقض می‌کند.

گزینه «۴»: در شکل سوم قیاس، حد وسط در هر دو مقدمه موضوع است و در صورت سؤال گفته شده موضوع مقدمه دوم مثبت است، پس دارای شرط دوم است.

(منطق، قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۳، ۷۶ و ۷۷)

۱۷۹- گزینه «۴»

(عرفان ره‌شیا)

مقدمه دوم این قیاس «هر انسانی فانی است» می‌باشد. «انسان» حدوسط است و در نتیجه «فانی» محمول نتیجه خواهد بود. از آن جایی که مقدمه اول سالبه است و بنابراین، نتیجه نیز باید سالبه باشد، در نتیجه علامت محمول نتیجه مثبت است و به موجب شرط سوم اعتبار قیاس، باید در مقدمه نیز علامت مثبت داشت باشد، در حالی که علامت منفی دارد. پس این دو قضیه نمی‌توانند منتج به نتیجه معتبری شوند.

(منطق، قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۰)

۱۸۰- گزینه «۳»

(همیر سوریان)

قانون نتیجه قیاس این است که اولاً حدوسط در نتیجه حذف و موضوع محمول نتیجه از دو مقدمه بیایند و ثانیاً اگر لااقل یکی از مقدمات سالبه است، نتیجه نیز سالبه باشد. بر این اساس به تحلیل گزینه‌ها می‌پردازیم:

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نتیجه این قیاس به صورت استاندارد چنین است: بعضی شهرهای ما (الف)، شهرهایی که ناترازی انرژی دارند (ج)، هستند. در حالی که در مقدمات، «ج» به کار نرفته است بلکه «غیر ج» (شهرهایی که ناترازی انرژی ندارند) به کار رفته است. پس محمول نتیجه از مقدمات نیامده است و قسمت اول قانون نتیجه نقض شده است.

گزینه «۲»: موضوع نتیجه این استدلال (علت و رشکستگی دامپروری‌ها)، در مقدمات حضور ندارد. پس قسمت اول قانون نتیجه نقض شده است.

گزینه «۳»: حدوسط که طبق فرض سؤال باید به درستی تکرار شده باشد، مفهوم «شهرهایی که از سوخت‌های تجدیدپذیر استفاده نکنند» است. پس مقدمه دوم باید استانداردسازی شود تا حدوسط در آن دیده شود. استاندارد شده مقدمه دوم چنین است: «شهرهای کشور، شهرهایی که از چنین سوخت‌هایی استفاده نکنند، هستند». پس مقدمه دوم در حقیقت موجه است، نه سالبه. بنابراین قانون کیفیت نتیجه رعایت شده است زیرا هر دو مقدمه موجه‌اند و نتیجه نیز موجه است. از طرفی حدوسط در نتیجه حذف شده و موضوع و محمول نتیجه از مقدمات آمده‌اند. از این‌رو، قانون نتیجه به طور کامل و دقیق رعایت شده است.

گزینه «۴»: تفکیک و جدایی فیلسوفان دوره جدید اروپا به دو گروه تجربه‌گرا و عقل‌گرا در زمینه انسان‌شناسی نیز مؤثر بود، به نحوی که تجربه‌گرایان غالباً منکر نفس مجرد و عقل‌گرایان باورمند به آن شدند.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه‌های ۷۳ تا ۷۵)

(عرفان رهشینا)

۱۸۴- گزینه «۲»

افلاطون حقیقت انسان را در روح جاودانه او می‌دانست. از نظر او، روح انسان جزء عقلانی انسان است، یعنی متعلق به عالم مُثُل است و قبل از ورود به جسم، در آن عالم بوده است. به باور افلاطون، روح جاودانه است و پس از مرگ نیز به عالم مُثُل بازمی‌گردد. جسم صرفاً وسیله‌ای موقت برای زندگی در این جهان است و حقیقت انسان را نمایندگی نمی‌کند. بنابراین، حقیقت انسان در روح او نهفته است.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه‌های ۷۱ و ۷۲)

(مسیر آفونری راهنمایی)

۱۸۵- گزینه «۲»

دکارت که یکی از بنیان‌گذاران جریان عقل‌گرایی در دوره جدید اروپا است، معتقد به وجود نفس اندیشنده و مجرد از ماده، و جدایی کامل آن از بدن بود. او همچنین این نفس اندیشنده را حقیقت انسان می‌دانست.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه‌های ۷۲ تا ۷۴)

(فیروز نژادنهف - تبریز)

۱۸۶- گزینه «۱»

دکارت، فیلسوف و ریاضیدان بزرگ فرانسوی، به تفکر عقلی اهمیت بسیار می‌داد و معتقد بود که عقل انسان به طور ذاتی معرفت‌هایی دارد که از تجربه به دست نیامده‌اند (معارف پیشینی یا پیش از تجربه)؛ مانند معرفت به وجود نفس مجرد و وجود خدا. به اعتقاد دکارت، انسان در فهم این قبیل امور نیازی به حس و تجربه ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: عقل‌گرایان مخالف حس و تجربه نیستند و خود دکارت نقش زیادی در پیشرفت علوم در دوره جدید داشت.

گزینه «۳»: همکاری عقل و حس در رسیدن به معرفت ویژگی معرفت‌شناسی کانت است.

گزینه «۴»: دوره جدید فلسفه در اروپا از قرن شانزدهم با پیشگامی فرانسویس بیکن و دکارت آغاز و به معرفت‌شناسی توجه ویژه‌ای شد و از این دوره به بعد، مسئله معرفت‌شناسی در کانون مباحثات فلسفی اروپا قرار گرفت.

(فلسفه یازدهم، گاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۳ و ۶۵)

گزینه «۲»: با توجه به اینکه بدن هیچ دو انسانی دقیقاً شبیه هم نیست، بنابراین با ملاک‌های مطلق و غیرنسبی هم می‌توان پذیرفت که روش‌های درمانی هر کس متناسب خودش باشد. در این گزاره شناخت راه درمان نسبی نیست بلکه خود واقعیت روش درمان نسبی است پس این مطلب هم‌خوان با نسبی‌گرایی نیست.

گزینه «۳»: این عبارت نمی‌گوید اصول ریاضی نسبت به اشخاص مختلف، صدق و کذب متفاوتی دارند بلکه می‌گوید انسان ممکن است با اراده خود برخی از این اصول را بپذیرد و برخی دیگر را نپذیرد و مطابق اینکه کدام اصول را پذیرفته است، پاسخ مسائل را متفاوت خواهد داد. به اصولی که در یک مکتب فکری پذیرفته می‌شوند، اصول موضوعه گفته می‌شود. این اصول، قراردادی و تابع اراده و توافق انسان‌ها هستند و بدون اثبات پذیرفته می‌شوند. مثلاً در علم ریاضی اصلی وجود دارد به نام اصل انتخاب که گاهی آن را می‌پذیرند و گاهی رد می‌کنند. با پذیرش یا عدم پذیرش این اصل، پاسخ برخی مسائل ریاضی تغییر خواهند کرد ولی نسبت به افراد مختلف و زمان‌های مختلف متفاوت نمی‌شوند. پس چنین امری نسبی‌گرایی محسوب نمی‌شود.

(فلسفه یازدهم، گاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۵ تا ۶۷)

۱۸۳- گزینه «۱»

کانت در میحث انسان‌شناسی، انسان را دو بُعدی می‌بیند که دارای نفس غیرمادی است و برای اثبات نفس، استدلالی متفاوت با دکارت ارائه می‌کند که عبارت است از: ۱- انسان دارای وجدان اخلاقی است. ۲- اخلاق زمانی معنا دارد که انسان صاحب اراده و اختیار باشد. ۳- اراده و اختیار انسان هم نمی‌تواند ویژگی بدن و جسم مادی انسان باشد بنابراین انسان دارای یک نفس غیرمادی است. در استدلال کانت، به ترتیب، نفس غیرمادی، اراده و اختیار و وجدان اخلاقی لازمه و نتیجه یکدیگر هستند؛ نه بالعکس.

نکته: کانت در استدلال خود از معلول به علت می‌رسد. یعنی وجدان اخلاقی معلول اراده و اختیار است و اراده و اختیار معلول و نتیجه نفس غیرمادی انسان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: در نظر دکارت روح یا «من» قدرت استدلال کردن دارد و مرکز اندیشه‌های انسان است که کاملاً از بدن جداست و خصوصیات مجزا دارد اما با بدن در ارتباط است و از بدن استفاده می‌کند.

گزینه «۳»: ماتریالیست‌ها که انسان را صرفاً مادی می‌بینند فضایل اخلاقی را از ابداعات و الزامات زندگی در جهان اجتماعی می‌دانند و ارزش دیگری برای اخلاق خارج از این الزامات زیست اجتماعی قائل نیستند.

۱۸۷- گزینه «۱»

(پرکل ریمی)

ارسطو اولین کسی نیست که در مورد نفس مجرد و حقیقت انسان سخن گفته است. استاد او افلاطون، پیش تر در مورد نفس می گوید: «نفس، جزء عقلانی انسان است که او را از دیگران متمایز می کند و غیرفانی و جاوید است.» و آثار مهمی درباره انسان شناسی پدید آورده است.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه ۷۲)

۱۸۸- گزینه «۱»

(علی معزی)

ارسطو معتقد بود که تفکر و نطق مربوط به بُعد غیرمادی وجود انسان، یعنی «روح» است؛ روح است که می اندیشد، اراده می کند و از بدن در کارهای مختلف بهره می گیرد.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه های ۷۱ و ۷۲)

۱۸۹- گزینه «۲»

(موسی سپاهی - سراوان)

از نظر دکارت روح و بدن کاملاً از یکدیگر مجزا هستند و هر کدام خاصیت های خود را دارد که با هم متفاوت هستند گرچه با یکدیگر هستند و روح از بدن استفاده می کند. کانت از طریق وظایف اخلاقی به اثبات حقیقت نفسانی و اراده و اختیار آن پرداخت. کانت معتقد است که انسان یک موجود اخلاقی و برخوردار از وجدان اخلاقی است و یک چنین ویژگی بدون وجود اختیار و اراده آزاد معنا ندارد.

(فلسفه یازدهم، پیستی انسان (۱)، صفحه های ۷۳ تا ۷۵)

۱۹۰- گزینه «۴»

(فیروز نژاد زهف - تبریز)

به نظر نسبی گرایان انسان ها امکان این را ندارند که بتوانند درباره یک چیز به معرفتی یکسان دست پیدا کنند؛ در نظر نسبی گرایان، دیدگاه انسان ها درباره پدیده ها، حتماً متفاوت است. اگر نسبی گرا بپذیرد که انسان ها در برخی موارد می توانند نظر یکسان داشته باشند، دیگر اختلافی با واقع گرا نخواهد داشت.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۶)

اقتصاد

۱۹۱- گزینه «۱»

(مهوری کاروان)

الف) پول های کاغذی، تحریری یا الکترونیکی خصوصیتی اعتباری دارند.
ب) وسیله پرداخت های آینده: در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می تواند وسیله مناسبی برای پرداخت آینده نیز باشد. این وظیفه پول در روزگار ما کاملاً محسوس است؛ زیرا بیشتر معاملات تجاری در مقابل پرداخت های آینده صورت می گیرد.

ج) در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می تواند وسیله مناسبی برای پرداخت های آینده نیز باشد.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه های ۹۷ و ۹۸)

۱۹۲- گزینه «۳»

(سارا شریفی)

(موجودی اسکناس) $= \frac{2}{3} \times$ ارزش مسکوکات

واحد پولی $1200 = \frac{2}{3} \times 1800 =$ ارزش مسکوکات مردم

حساب های جاری اشخاص همان سپرده های دیداری است.

چک پول + سپرده های دیداری + اسکناس + مسکوکات = حجم پول

واحد پولی $3620 = 1200 + 1800 + 280 + 340 =$ حجم پول

واحد پولی $1000 =$ شبه پول

حساب های پس انداز بلندمدت + حساب های پس انداز کوتاه مدت = شبه پول

$450 +$ حساب های پس انداز کوتاه مدت $= 1000$

واحد پولی $550 = 1000 - 450 =$ حساب های پس انداز کوتاه مدت $\Rightarrow$

شبه پول + حجم پول = نقدینگی

واحد پولی $4620 = 3620 + 1000 =$ نقدینگی

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۹۸)

۱۹۳- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

وابسته نبودن اقتصاد ملی به اقتصادهای بیگانه را می توان با نام استقلال اقتصادی شناخت. با این حال استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست و هر کشوری برای پیشرفت، به تعامل منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد. مهم آن است که این تعامل، مقتدرانه و از روی تدبیر باشد.

(اقتصاد، مقاومت سازی اقتصاد، صفحه های ۱۱۱ و ۱۱۵)

۱۹۴- گزینه «۲»

(آفرین ساهری)

فزونی تقاضا بر عرضه (گزینه «۱»)، افزایش نقدینگی ناهماهنگ با تولید (گزینه «۳») و کاهش قدرت خرید پول در اثر نوسانات نرخ ارز (گزینه «۴») همه منجر به افزایش سطح عمومی قیمت ها و در نهایت تورم می شود. افزایش واردات یکی از راه های دولت برای افزایش عرضه در بازار و کنترل تورم است.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه های ۱۰۲ و ۱۰۳)

۱۹۵- گزینه «۴»

(مهوری ضیائی)

انتخاب فلزاتی مثل طلا و نقره به عنوان پول، موجب گسترش تجارت در داخل کشورها و بین ملت ها شد و فعالیت هایی از قبیل دربانوردی و حمل و نقل را نیز رونق بخشید.

در معاملاتی که با چک انجام می شود، پول نقد بین افراد رد و بدل نمی شود، بلکه بانک موجودی حسابی را کاهش و موجودی حساب دیگری را افزایش می دهد. چون افراد خودشان مبلغ چک را روی آن می نویسند، به آن «پول تحریری» و یا «ثبتی» گفته می شود.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه های ۹۴ و ۹۵)

۱۹۶- گزینه ۳»

(مهری ضیائی)

در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد، معمولاً سیاست‌های انبساطی اعمال می‌شود. بانک مرکزی می‌تواند با خرید اوراق مشارکت، نقدینگی بیشتری به جامعه تزریق کند.

سایر گزینه‌ها از ابزارهای مورد استفاده بانک مرکزی هنگام تورم است.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۱۰۳)

۱۹۷- گزینه ۱»

(مهری کردران)

– نظام نوین مالیات ستانی ← پهلوی

– تأسیس شرکت اسلامی ← قاجار

– بهبود وضعیت نسبی بهداشت ← پهلوی

– حاکمان وقت از موقعیت و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند ← اواخر حکومت صفویه

– رونق و آبادانی اقتصاد ایران در این دوره را می‌توان از عمران بنادر، بازارها، مدارس علمی، مساجد و ... درک کرد ← تا اواسط حکومت صفویه

(اقتصاد، مقاومت‌سازی اقتصاد، صفحه‌های ۱۰۸ و ۱۰۹)

۱۹۸- گزینه ۴»

(سارا شریفی)

تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینه ۱: «در دوران حکومت قاجار، مواردی مانند: بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، سیاست‌های رکودی و انقباضی و تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد. گزینه ۲: ویژگی عمده حکومت در دوران پهلوی، جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود.

گزینه ۳: بسیاری از کارخانجات بزرگ و زیرساخت‌های صنعتی در دوران حکومت پهلوی ساخته شد. با این حال ساختارهای اساسی اقتصاد کشور زیر سلطه و برنامه‌ریزی بیگانگان قرار گرفت.

(اقتصاد، مقاومت‌سازی اقتصاد، صفحه‌های ۱۰۷ تا ۱۱۰)

۱۹۹- گزینه ۴»

(کتاب آبی پیمان‌های - قاجار از کشور ۱۴۰۲ نوبت دوم تیرماه)

اگر افزایش نقدینگی با افزایش تولید هماهنگ باشد، تورم مهار می‌شود.

هنگام کمبود عرضه، کشور در شرایط رکود اقتصادی قرار دارد و سیاست مناسب برای رهایی از رکود، سیاست پولی انبساطی یعنی افزایش پول در گردش است. در نتیجه هنگام کمبود عرضه، افزایش نقدینگی، توانایی پرداخت برای قیمت‌های بالاتر را در تقاضاکنندگان افزایش می‌دهد.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه‌های ۱۰۲ و ۱۰۳)

۲۰۰- گزینه ۱» (کتاب آبی پیمان‌های - کنگور سراسری تیرماه ۱۴۰۳- نوبت دوم)

$100 \times \frac{\text{شاخص قیمت‌ها در ابتدای سال} - \text{شاخص قیمت‌ها در انتهای سال}}{\text{شاخص قیمت‌ها در ابتدای سال}} = \text{نرخ تورم}$

درصد ۱۶ = $\frac{661,200 - 570,000}{570,000} \times 100$ = نرخ تورم کشور «ب»

درصد ۱۶ = نرخ تورم کشور «ج» = نرخ تورم کشور «ب» = نرخ تورم کشور «الف»

$\frac{16}{100} = \frac{x - 76,800}{76,800} \Rightarrow 0.16 \times 76,800 = x - 76,800$ برای کشور «الف»

$= x - 76,800$

$\Rightarrow x = 12,288 + 76,800 = 89,088$

$\frac{16}{100} = \frac{363,040 - y}{y} \Rightarrow 0.16y = 363,040 - y$ برای کشور «ج»

$\Rightarrow 1.16y = 363,040 \Rightarrow y = \frac{363,040}{1.16} = 312,965 / 5$

راه‌حل میان‌بر:

در این نوع سؤال‌ها که نرخ تورم را به ما داده است و شاخص قیمت‌ها در ابتدا و یا انتهای سال را از ما می‌خواهد، می‌توان به راحتی به جواب رسید:

اول باید عدد نرخ تورم را به صورت اعشاری بنویسیم (۰/۱۶)، و بعد آن را با عدد ۱ جمع کنیم:

$$(1 + 0.16 = 1.16)$$

حالا دو تا حالت پیش می‌آید:

حالت اول (مانند کشور «الف»): شاخص قیمت‌ها در ابتدای سال را داریم و باید شاخص قیمت‌ها در انتهای سال را به دست بیاوریم. در نتیجه باید عدد به دست آمده (۱/۱۶) را در شاخص قیمت‌ها در ابتدای سال ضرب کنیم:

$$1.16 \times 76,800 = 89,088$$

حالت دوم (مانند کشور «ج»): شاخص قیمت‌ها در انتهای سال را داریم و باید شاخص قیمت‌ها در ابتدای سال را به دست بیاوریم. پس باید شاخص قیمت‌ها در انتهای سال را بر عدد به دست آمده (۱/۱۶) تقسیم کنیم:

$$\frac{363,040}{1.16} = 312,965 / 5$$

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۱۰۱)

دفترچه پاسخ فرهنگیان

(تعلیم و تربیت اسلامی و هوش و استعداد)

۲۶ بهمن ماه ۱۴۰۳

انسانی

گروه آزمون

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

آدرس دفتر مرکزی: خیابان انقلاب - بین صبا و فلسطین - پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی: ۰۲۱-۶۴۶۳

تعلیم و تربیت اسلامی

۲۵۱- گزینه ۳»

(مرتضی مفسنی کبیر)

توکل بر خدا به معنای اعتماد به خداوند است؛ یعنی انجام وظیفه خود در هر کار و سپردن نتیجه و محصول آن به خداوند. انسان متوکل، خداوند را تکیه‌گاه مطمئن خود می‌یابد و در عین عمل به وظایف، امورش را به او واگذار می‌کند و خود را تحت حمایت خداوند قرار می‌دهد.

توکل‌کننده‌ای که اهل معرفت باشد، می‌داند انسان باید در راستای راهیابی به نیازها و خواسته‌هایش از ابزار و اسباب بهره جوید، زیرا این ابزار و اسباب، بنا بر حکمت الهی قرار داده شده و بی‌توجهی به آن‌ها، بی‌توجهی به حکمت و علم الهی است.

(دین و زندگی، اعتماد بر او، صفحه‌های ۱۰۹ و ۱۱۱)

۲۵۲- گزینه ۳»

(مرتضی مفسنی کبیر)

با توجه به ابتدای این آیه که می‌فرماید: «... ان ارادنی الله بضر هل هنّ کاشفات ضرّه او ارادنی برحمه هل هنّ ممسکات رحمته...» اگر خداوند بخواهد ضرر یا منفعتی به کسی برساند، هیچ کس نمی‌تواند از آن جلوگیری کند، بنابراین مبنای (علت) توکل بر خدا، اراده و تدبیر الهی است و لذا اهل توکل می‌گویند: «قل حسبی الله: بگو او برای من کافی است.»

(دین و زندگی، اعتماد بر او، صفحه ۱۱۰)

۲۵۳- گزینه ۳»

(مبین هاشمی)

دینداری با دوستی خدا آغاز می‌شود. (رد گزینه‌های ۱ و ۴) و براءت و بی‌زاری از دشمنان خدا را به دنبال می‌آورد. اگر کسی بخواهد قلبش را خانه خدا کند، باید شیطان و امور شیطانی را از آن بیرون کند. (رد گزینه ۲)

(دین و زندگی، دوستی با خدا، صفحه ۱۲۱)

۲۵۴- گزینه ۳»

(مرتضی مفسنی کبیر)

سرنوشت ابدی انسان‌ها بر اساس رفتار آنان در دنیا تعیین می‌شود و نوجوانی و جوانی دوران تصمیم‌های بزرگ و سرنوشت‌ساز است، جوان و نوجوان معمولاً شجاعت روحی بالایی دارد و دست و پای وجودش چندان به رشته‌های دنیایی بسته نشده است. از این رو، در این دوره نیاز شدیدتری به توکل و اعتماد خداوند حس می‌شود.

(دین و زندگی، اعتماد بر او، صفحه‌های ۱۰۸ و ۱۱۱)

۲۵۵- گزینه ۳»

(یاسین ساعری)

محبت و دوستی، سرچشمه بسیاری از تصمیم‌ها و کارهای انسان است. امام سجاد (ع) در دعای مناجات‌المحبین می‌فرماید: «بار اله! خوب می‌دانم هر کس لذت دوستی‌ات را چشیده باشد، غیر تو را اختیار نکند و آن کس با تو انس گیرد، لحظه‌ای از تو روی گردان نشود. بار اله! ای آرمان دل مشتاقان و ای نهایت آرزوی عاشقان! دوست‌داشتنت را از خودت خواهانم.»

(دین و زندگی، دوستی با خدا، صفحه‌های ۱۱۶ و ۱۱۷)

۲۵۶- گزینه ۴»

(یاسین ساعری)

قرآن کریم، یکی از ویژگی‌های مؤمنان را دوستی و محبت شدید آنان نسبت به خدا می‌داند و می‌فرماید:

«وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ: و بعضی از مردم همتایانی را به جای خدا می‌گیرند. آنان را دوست می‌دارند مانند دوستی خدا اما کسانی که ایمان آورده‌اند به خدا محبت بیشتری دارند.»

(دین و زندگی، دوستی با خدا، صفحه ۱۱۸)

۲۵۷- گزینه ۳»

(مبین هاشمی)

در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» به این مفهوم اشاره دارد که ارزش هر انسانی به اندازه چیزی است که دوست دارد، اما گزینه «۳»، به این مفهوم اشاره نمی‌کند.

(دین و زندگی، دوستی با خدا، صفحه‌های ۱۱۷ و ۱۱۸)

۲۵۸- گزینه ۱»

(یاسین ساعری)

انسان با رسیدن به سن بلوغ و دوره جوانی وارد مرحله مسئولیت‌پذیری می‌شود و این شایستگی را به دست می‌آورد که مخاطب خداوند قرار گیرد.

(دین و زندگی، زمینه‌های پیوند، صفحه ۲۱۳)

۲۵۹- گزینه ۴»

(مرتضی مفسنی کبیر)

مهم‌ترین عامل پایداری خانواده، درک درست زوجیت و مکمل هم بودن زن و مرد و عمل به این درک است.

(دین و زندگی، زمینه‌های پیوند، صفحه ۲۱۱)

۲۶۰- گزینه ۲»

(یاسین ساعری)

مهم‌ترین برنامه‌ها در مورد تشکیل خانواده عبارت‌اند از:

- ۱- تقویت عفاف و پاک‌دامنی در خود از آغاز بلوغ ۲- مشخص کردن هدف‌های خود از تشکیل خانواده ۳- شناخت معیارها و شاخص‌های همسرمناسب ۴- شناخت ویژگی‌های روحی زن و مرد

(دین و زندگی، زمینه‌های پیوند، صفحه ۲۱۳)

۲۶۱- گزینه «۲»

(مرتضی مفسنی کبیر)

کلمات «انس» و «انسان»، «بنی آدم» و «ناس» در قرآن کریم اختصاص به جنس خاص ندارد و هر آیه‌ای که با این کلمات همراه باشد، به زن و مرد، هر دو مربوط می‌شود، زیرا حقیقت وجود انسان را روح وی تشکیل می‌دهد و روح انسان نه مذکر است و نه مؤنث، زنان و مردان به عنوان افراد نوع بشر، ویژگی‌های فطری یکسان و هدف مشترکی دارند که با بهره‌گرفتن از آن ویژگی‌های فطری می‌توانند به آن هدف مشترک، یعنی قرب الهی و بهشت جاوید برسند.

(دین و زندگی ۲، زمینه‌های پیوند، صفحه ۲۰۹)

۲۶۲- گزینه «۱»

(مرتضی مفسنی کبیر)

خانواده، مقدس‌ترین بنای اجتماعی نزد خداست. این بنا با پیوند زن و مرد به وجود می‌آید و با آمدن فرزندان کامل می‌شود. قرآن کریم در آیه ۲۱ سوره روم می‌فرماید: «و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیها و جعل بینکم مودة و رحمة ان فی ذلک لآیات لقوم یتفکرون: از نشانه‌های خدا آن است که همسرانی از [نوع] خودتان آفرید تا با آنها آرامش یابید و میان شما «دوستی» و «رحمت» قرار داد. همانا در این مورد، نشانه‌هایی است برای کسانی که تفکر می‌کنند.»

(دین و زندگی ۲، زمینه‌های پیوند، صفحه ۲۰۹)

۲۶۳- گزینه «۲»

(یاسین ساعری)

رشد اخلاقی و معنوی: انسان به رشد و تکامل اخلاقی نیاز دارد و خانواده، بستر مناسب آن است. تربیت صحیح کودکان و رشد فضایل اخلاقی آنها در خانواده اتفاق می‌افتد. البته، این در صورتی است که پدر و مادر با مسئولیت خود آشنا باشند و آن را به‌درستی انجام دهند. پاسخ به نیاز جنسی: ابتدایی‌ترین زمینه ازدواج نیاز جنسی مرد و زن به یکدیگر است. بر اثر ازدواج و پاسخ صحیح به این نیاز، هر کدام از مرد و زن به یک آرامش روانی می‌رسند.

(دین و زندگی ۲، زمینه‌های پیوند، صفحه‌های ۲۱۵ و ۲۱۶)

۲۶۴- گزینه «۴»

(مرتضی مفسنی کبیر)

از آن جا که رعایت انصاف در نقد افراد، بسیار مهم است، یعنی اگر به فردی انتقاد داریم، نقطه قوت او را هم بگوییم؛ یعنی معلم هم باید انصاف داشته باشد، قرآن حتی هنگام تحریم قمار و شراب نیز به منافع آنها اشاره کرده و فرموده است: «ضرر آنها بیش از منافعتشان است.»

(معارف معلمی، صفات معلم، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۲۶۵- گزینه «۳»

(مرتضی مفسنی کبیر)

در بعضی آیات واژه «رسول» با «فیهم» و «منهم» آمده است؛ یعنی رسولی که از مردم و در بین آنها هست و با آنها زندگی می‌کنند.

(معارف معلمی، صفات معلم، صفحه ۴۴)

۲۶۶- گزینه «۱»

(یاسین ساعری)

از نعمت‌هایی که خداوند به پیامبر اسلام (ص) مرحمت فرمود، سعه صدر بود: «أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ: ای پیامبر آیا به تو شرح صدر عطا نکردیم؟»

(معارف معلمی، صفات معلم، صفحه ۳۳۳)

۲۶۷- گزینه «۲»

(مرتضی مفسنی کبیر)

آیه مذکور، نوید صفت «داشتن سوز و حرص» معلم است، ترجمه آیه این است: «شاید خویشتن را (از شدت سوز و حرص مهربانی) هلاک کنی که چرا آنها ایمان نمی‌آورند.»

(معارف معلمی، صفات معلم، صفحه‌های ۳۲ و ۳۳)

۲۶۸- گزینه «۳»

(مرتضی مفسنی کبیر)

حضرت زینب (س) با اعتماد به خدا و عزت نفس بعد از شهادت امام حسین (ع) و در حالی که به اسارت رفته بود، سخنرانی کرد و به یزید گفت: «آئی لأستصغرُ قدرک: من قدر تو را کوچک می‌پندارم» آن حضرت با آن سخنرانی، رژیم بنی‌امیه را در عذاب سوزان سخنان خود از بین برد.

(معارف معلمی، صفات معلم، صفحه ۴۳)

۲۶۹- گزینه «۲»

(یاسین ساعری)

گاه امت‌های پیشین به انبیا جسارت می‌کردند، ولی آن بزرگواران با آرامش و بدون هیجان، جواب نرم به آنان می‌دادند. قوم حضرت نوح (ع) به او گفتند: «إِنَّا لَنَرَاکَ فِی ضَلَالٍ مُّبِین: ما تو را در گمراهی آشکاری می‌بینیم.» اما او فرمود: «لَئِیسَ بَی ضَلَالَةٍ.»

(معارف معلمی، صفات معلم، صفحه ۳۳۳)

۲۷۰- گزینه «۴»

(مرتضی مفسنی کبیر)

خداوند، این دو نام از نام‌های خویش (رثوف و رحیم) را بر هیچ یک از پیامبران جز پیامبر اسلام (ص) اطلاق نکرده است، همچنین آن حضرت را با جمله «عزیزٌ علیه ما عنتُم» غمخوار امت معرفی کرده است، به گونه‌ای که هر چه مردم را برنجانند، پیامبر را می‌رنجانند و این بیانگر اوج محبت آن حضرت است که سبب جذب مردم می‌باشد.

(معارف معلمی، صفات معلم، صفحه ۵۰)

هوش و استعداد معلّی

۲۷۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی استعداد/تعلیمی هوش کلامی)

معلوم نیست اگر گونه‌های دیگر میمون مانائوس را از مانائوس خارج کنیم، می‌توانند به زندگی ادامه دهند یا خیر. همچنین میمون‌ها لزوماً آموزش‌پذیر نیستند که بتوانیم با سخت‌تر کردن اوضاع، به آن‌ها یاد دهیم مثل بقیه میمون‌ها با مردم کنار بیایند. پایین آمدن تمارین‌ها از درخت‌ها، لزوماً محقق نمی‌شود و اگر هم محقق شود، لزوماً به حفظ آن‌ها منجر نمی‌شود. بهترین کار این است که دقیقاً با مشکل اصلی یعنی «قطع درختان» مقابله کنیم، یعنی درخت‌هایی با رشد سریع بکاریم تا راه‌هایی برای فرار تمارین‌ها به اعماق جنگل گشوده شود.

(هوش کلامی)

۲۷۷- گزینه «۴»

(کتاب آبی استعداد/تعلیمی هوش کلامی)

بر اساس متن صورت سؤال می‌توان گفت مسابقه فوتبال بین بارسلونا و اسپانیول، یکی از مسابقات جذاب برای مردم ایالت کاتالونیاست، نه همه فوتبال‌دوستان. متن اشاره می‌کند بخشی از مردم ایالت کاتالونیا خواهان جدایی از اسپانیا هستند، نه این‌که این ایالت از اسپانیا جدا شده است. همچنین متن اشاره می‌کند که تنها یکی از دو تیم فوتبال ایالت، برای قهرمانی در مسابقات باشگاهی اسپانیا رقابت می‌کند، یعنی تیم دیگر برای قهرمانی نمی‌جنگد و برنده مسابقه فوتبال بین این دو تیم، قهرمان مسابقات باشگاهی اسپانیا را مشخص نمی‌کند. اما از متن می‌توان نتیجه گرفت که جذابیت مسابقه فوتبال بین اسپانیول و بارسلونا، به نتیجه مسابقه محدود نمی‌شود. طبق ادعای متن صورت سؤال، این مسابقه در حالی برای مردم ایالت کاتالونیا جذاب است که یکی از تیم‌ها بر دیگری غالب است، پس نتیجه مهم نیست.

(هوش کلامی)

۲۷۱- گزینه «۴»

(ممید اصفهانی)

تأویل: برداشت / زعم: گمان / اقبال: پذیرش

(هوش کلامی)

۲۷۲- گزینه «۲»

(ممید اصفهانی)

از عبارت «خانم اصغری به همراه کیان و مادرش به مسافرت رفتند» معلوم نمی‌شود خانم اصغری و کیان، همراه با مادر خانم اصغری به مسافرت رفته‌اند یا همراه با مادر کیان.

(هوش کلامی)

۲۷۳- گزینه «۲»

(ممید اصفهانی)

متن در آغاز از وجود دو مفهوم متضاد در یک بیت سخن می‌گوید. سپس سؤالی مطرح می‌کند، و بعد سؤال را صریح‌تر می‌کند: این مفاهیم متضاد نه در چند بیت که در یک بیت است. متن سپس به توضیح علت وجود مفاهیم متضاد در یک بیت می‌پردازد.

(هوش کلامی)

۲۷۴- گزینه «۳»

(ممید اصفهانی)

متن، برتری جنبه‌ی ادبی حافظ بر جنبه‌ی تعلیمی او را علتی بر اقبال عمومی او می‌داند، هر چند ابیات حافظ وحدت ایدئولوژیک ندارد.

(هوش کلامی)

۲۷۵- گزینه «۳»

(ممید اصفهانی)

بیت «ب» از اختیار آدمی سخن می‌گوید و بیت «ج» از جبر و سرنوشت و تغییرناپذیری آن.

(هوش کلامی)

۲۷۸- گزینه «۱»

(معوی وکلی فراهانی)

اطلاعات داده شده را در جدول جمع می کنیم:

حیوان	باشگاه	کشور	نوشیدنی
هادی		اردن	
اعلا	گرپه	فولاد	آب
تهمینه			شیر
صدف	تراکتور		

می دانیم کسی که کارت «آب» دارد، کارت «فولاد» هم دارد و این شخص اعلاست. این نکته را هم به جدول اضافه می کنیم. هم چنین می دانیم تهمینه نه کارت چای دارد و نه کارت قهوه. کارت آب هم که برای اعلا است، پس کارت تهمینه شیر است.

حال مجدداً داده ها را بررسی و در جدول وارد می کنیم. دقت کنید کارت باشگاه هادی ملوان نیست. کارت های فولاد و تراکتور هم که به ترتیب متعلق به اعلا و صدف است. پس تکلیف کارت های باشگاه معلوم است.

حیوان	باشگاه	کشور	نوشیدنی
هادی	سگ	سپاهان	قهوه
اعلا	گرپه	فولاد	لبنان
تهمینه	قناری	ملوان	سوریه
صدف	طوطی	تراکتور	عراق

کسی که کارت سگ دارد، کارت قهوه دارد. پس تهمینه کارت سگ ندارد. از طرفی کارت حیوان تهمینه طوطی هم نیست، چون آن که کارت حیوانش طوطی است، نوشیدنی شیر ندارد. گرپه هم که حیوان اعلاست. پس کارت حیوان تهمینه قناری است. آن که کارت حیوانش قناری است، کارت کشورش سوریه است، پس کارت کشور تهمینه سوریه است.

کارت حیوان صدف سگ نیست و کشورش هم لبنان نیست. پس، عراق است و سگ کارت حیوان هادی است و لبنان کارت کشور اعلا. کارت قهوه هم از آن هادی است که سگ دارد و کارت نوشیدنی صدف، چای است.

(منطقی و ریاضی)

۲۷۹- گزینه «۱»

(معوی وکلی فراهانی)

طبق پاسخ قبلی هادی کارت های سگ و قهوه دارد.

(هوش منطقی و ریاضی)

۲۸۰- گزینه «۱»

(معوی وکلی فراهانی)

طبق پاسخ های قبلی، صدف هر دو کارت تراکتور و طوطی را دارد.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۸۱- گزینه «۴»

(معوی وکلی فراهانی)

طبق پاسخ های قبلی همه کارت ها تعیین تکلیف شده اند.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۸۲- گزینه «۳»

(عمیدکنی)

هر کدام از داده ها به تنهایی ما را به پاسخ نمی رساند. ولی با داشتن هر دو داده می توان معادله های زیر را نوشت. سن برنا را x ، سن دانا را y و سن جاننا را z در نظر می گیریم، از «الف» داریم:

$$(x-3) = 3(z-3), (y-3) = 2(z-3)$$

$$\Rightarrow \frac{y-3}{2} = \frac{x-3}{3} \Rightarrow 3y-9 = 2x-6 \Rightarrow y = \frac{2x+3}{3}$$

و از «ب» داریم:

$$(x-6) = 2(y-6) \Rightarrow x-6 = 2y-12 \Rightarrow y = \frac{x+6}{2}$$

حال از دو معادله داریم:

$$\frac{x+6}{2} = \frac{2x+3}{3} \Rightarrow 3x+18 = 4x+6 \Rightarrow x = 12$$

$$\Rightarrow y = \frac{12+6}{2} = 9$$

در نتیجه برنا، ۳ سال از دانا بزرگتر است.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۸۲- گزینه «ا»

(شمیر کنشی)

داده «ب» بدیهی است و دانشی به ما اضافه نمی‌کند. اما اگر محیط هر مربع کوچک را بدانیم، طول ضلع آن معلوم است و چون می‌دانیم طول و عرض مستطیل در شکل، به ترتیب شش و چهار برابر طول هر مربع است، مساحت مستطیل معلوم می‌شود:

$$\text{مربع} = \frac{1}{2} \Rightarrow \text{ضلع مربع} = \frac{1}{2} \div 4 = \frac{1}{8}$$

$$\Rightarrow \text{طول مستطیل} = 6 \times \frac{1}{8} = \frac{3}{4}$$

$$\text{عرض مستطیل} = 4 \times \frac{1}{8} = \frac{1}{2}$$

$$\text{مساحت مستطیل} = \frac{1}{2} \times \frac{3}{4} = \frac{3}{8}$$

(هوش منطقی ریاضی)

۲۸۴- گزینه «۴»

(فاطمه، اسخ)

میزان کار «الف» و «ب» در هر ساعت، به ترتیب $\frac{1}{12}$ و $\frac{1}{16}$ از کل کار است.

پس از دو ساعت، این دو مجموعاً $\frac{7}{24} = 2 \times \left(\frac{1}{12} + \frac{1}{16}\right) = 2 \times \left(\frac{4+3}{48}\right) = \frac{7}{24}$ از

کار را انجام می‌دهند. با اضافه شدن «ج»، این دو توان کاری خود را تا $\frac{6}{7}$

کاهش می‌دهند و کار چهار ساعت بعد تمام می‌شود. پس $\frac{17}{24}$ از کار

باقی‌مانده و «الف» و «ب» در هر ساعت $\frac{1}{8} = \frac{6}{48} \times \frac{7}{48} = \frac{1}{8}$ از کار را انجام

می‌دهند. اگر کار «ج» در هر ساعت x باشد، داریم:

$$4 \times \left(\frac{1}{8} + x\right) = \frac{17}{24} \Rightarrow 4x = \frac{17}{24} - \frac{4}{8} = \frac{17}{24} - \frac{12}{24} = \frac{5}{24}$$

پس کار x در هر ساعت $\frac{5}{96}$ از کل کار است.

و کل کار برای او به تنهایی $\frac{96}{5} = 19\frac{1}{5}$ ساعت طول می‌کشد.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۸۵- گزینه «۳»

(فرزاد شیرمحمدی)

عدد هر ساعت در الگوی صورت سؤال از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$\frac{6 \times 2}{4} = 3, \frac{5 \times 2}{10} = 1$$

$$\frac{16 \times 1}{2} = 8, \frac{8 \times 3}{4} = 6$$

$$\frac{9 \times 4}{4} = 9, \frac{2 \times ?}{5} = 4$$

$$\Rightarrow ? = \frac{5 \times 4}{2} = 10$$

(هوش منطقی ریاضی)

۲۸۶- گزینه «۴»

(فاطمه، اسخ)

سه نقش در صورت سؤال متوالیاً آمده‌اند که هر کدام طولی دو واحدی

از شکل را منقش کرده‌اند. شکل نیز چهار حرف نخست الفبای فارسی

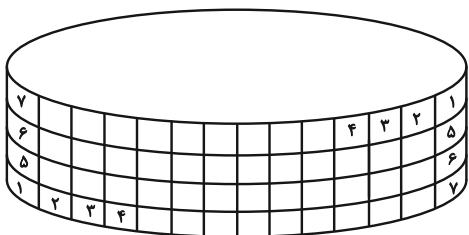
است.

(هوش غیرکلامی)

۲۸۷- گزینه «۴»

(هاری زمانیان)

طرح‌های شکل نوعی تقارن دارند:

(هوش غیرکلامی)

۲۸۸- گزینه ۱»

(فاطمه راسخ)

الگوی صورت سؤال، ترکیب شکل ثابت هر ستون و ردیف است، به روش

مقابل:

	الف	ب
ج	الف ج	ب ج
د	الف د	ب د

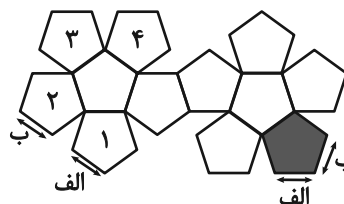
(هوش غیرکلامی)

۲۸۹- گزینه ۱»

(ممتد آمین طه زاره)

یال‌های کنار هم در حجم نهایی:

(هوش غیرکلامی)

۲۹۰- گزینه ۲»

(هاری زمانیان)

دقت کنید بریدگی مورب در پایین شکل، تأثیری در سایه ندارد، چرا که پشت آن کاملاً پوشانده شده است. به اختلاف ارتفاع ستون‌های چپ و راست شکل نیز دقت کنید.

(هوش غیرکلامی)
